

CEZA VE TEVKİFEVLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YAYINIDIR

YIL: 8 ■ ARALIK 2022 ■ ISSN 2687-3656

AYLIK KÜLTÜR VE
YAŞAM DERGİSİ

/cte.deger

cte.adalet.gov.tr

8. YIL

“En ucuz enerji,
tasarruf edilen
enerjidir.”

06

DEĞER

GÜÇLÜ YARINLARIN
İNŞASI: ÜRETİM VE
TASARRUF

14

RÖPORTAJ

HAZAL ÇAĞLAR

22

GEZİ

KATAR

42

PSİKOLOJİ

SINIRLARIMIZI
DOĞRU ÇİZİYOR
MUYUZ?

Tripolis Antik Kenti

Günümüze sağlam ulaşan mimari yapısıyla dikkati çeken Tripolis Antik Kenti'nde birçok eser ortaya çıkarıldı

TRIPOLIS'İN BAŞLICA YAPILARI

- Tiyatro
- Hamam
- Şehir Binası
- Apsisli Yapı
- Kale ve Surlar
- Su Yolları
- Nekropol

- Kazı ve restorasyon çalışmaları 2012'de başladı
- Geçmiş 6 bin yıl öncesine dayanıyor
- Geç Helenistik Dönem'de Tripolis olarak adlandırıldı
- En görkemli dönemi Roma İmparatorluğu zamanında yaşandı
- Antik çağın önemli ticaret yolları Tripolis'ten geçip Anadolu'ya ulaşıyordu
- Lidya Devleti döneminde kuruldu

- 1 Philadelphia Kapısı
- 2 Büyük Hamam
- 3 Tiyatro
- 4 Tiyatro Hamamı Sarnıcı
- 5 Tiyatro Hamamı
- 6 Bouletherion
- 7 Geç Roma Agorası
- 8 Erken Bizans Kilisesi 4
- 9 Kemerli Agora
- 10 Erken Bizans Surları
- 11 Erken Bizans Kilisesi 2
- 12 Sütunlu Caddenin
- 13 Güney Sur Kapısı 1
- 14 Güney Sur Kapısı 2
- 15 Nymphaeum (Orpheus Çeşmesi)
- 16 Hierapolis Caddesi
- 17 Hierapolis Kapısı
- 18 Geç Bizans Surları
- 19 Stadyum
- 20 Nekropolier
- 21 Yukarı Kale

CEZA VE TEVKİFEVLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINIDIR.

SARIBA

Ceza ve Tevkifevleri
Genel Müdürlüğü Adına
Enis Yavuz YILDIRIM
Genel Müdür

YAYIN KURULU

Çelebi YILMAZ
Yayın Kurulu Başkanı
Genel Müdür Yardımcısı

Evren AKBEY
Daire Başkanı

Çiğdem GÜNAY GÖKTAŞ
Tetkik Hâkimi

Hakan ERDEM
Yazı İşleri Müdürü ve Editör

YAZARLAR

A. Gül AŞIK DÖNERGÖZ • Ayşe GÖKCE
Celal CEYLAN • Deniz ÖZYÖRÜK • Dilek DEREBASI
Ejder TOPAL • Ferhat ÇELİKER • Gamze BOLATCAN
Güliden YARDIMCI • Hüseyin ÖZTÜRK
İsa TİYEK • Muzaffer KARAGÜVEN
M. Recep KOLCU • Mehmet VARNALI
Muhammed Emin GEYLANI • Nurgül AÇIKGÖZ
Ramazan SAĞIR • Samet YURTTAŞ
Suna ÖĞÜR • Sedat ERDOĞDU
Şirin Ceren GÖMLEKSİZ • Ümmü GÖKDEMİR
Yasin YILMAZ

KONUK YAZARLAR

Samet SANLI • Mehmet YİĞİT
Mehmet KARGA • Aytekin YÜKSEL

FOTOĞRAFLAR

Hüseyin ÖZTÜRK
Cesim ŞEKER

İLETİŞİM

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Hacı Bayram Mah. Ağah Efendi Caddesi
No: 70/1 Altındağ/ANKARA

Değer Dergisi Telefon: (0312) 507 05 67

Değer Dergisi Faks: (0312) 223 43 91

E-posta: ctedeger@gmail.com

GRAFİK TASARIM

BrainTürk Reklam Tanıtım Tasarım Ofisi

BASKI

Ankara Açık Çık Matbaası

İstanbul Yolu 15. km Hava Müzesi Karşısı
Şaşmaz / Ankara

Tel: (0312) 278 76 10 **Faks:** (0312) 278 25 68

MATBA-BASKI ŞEFİ

Zafer KARAKAYA

YAYIN TÜRÜ

Yerel Süreli Yayın

BASIN TARİHİ

12/01/2023

Merhaba Değerli Okurlar,

Büyük bir özveri ve heyecanla hazırladığımız dergimiz “Değer” aralık sayısı ile birlikte 8. yılını doldurmaya hazırlanıyor. İçeriği ve kalitesiyle ulusal bir dergi olarak dijital platformlarda yer alan dergimiz 2023 yılında da gelişimini ve değişimini sürdürmeye devam ediyor. Türkiye’de dergi okuma ve indirme potansiyeli yüksek olan Turkcell Dergilik uygulamasında yayınlanan Değer dergisi artık Türk Telekom e-dergi uygulamasında da sizlerle buluşuyor. İki uygulamadan da Değer dergimizi telefonunuza indirebilir ve okuyabilirsiniz.

2014 yılında yayın hayatına başlayan Değer dergisi, değerler eğitimi çalışması ve zengin içeriklerinin yanı sıra siz değerli okurlarımızdan gelen yazıları sizlerle buluşturarak 9. yılına girmenin heyecanını yaşıyor. Değer dergisi, yayın politikasında kültürel ve tarihsel değerleri, milli ve manevi öğelerle dolu içerikleri yayınlayıp ulusal bir dergi olma hedefine ulaşarak otoriteler tarafından övgüyle bahsedilen bir yayın olurken, siz değerli okurlarımızın ilgisi ve takibiyle kendisini daha da geliştirme sorumluluğuyla çalışmalarını sürdürmeye devam ediyor. Bu başarının arkasında yayın kurulumuz, yazarlarımız, fotoğraf ve tasarım ekibimizin yanı sıra gönderdiği yazı ve mektuplarla bizlere destek olan siz değerli okurlarımız bulunuyor.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzün yayın organı olan Değer dergisi, “Değerler Eğitimi”ni yaklaşık 280.000 hükümlü-tutukluyla buluşturarak ceza infaz kurumlarında; kurum öğretmenleri, psiko-sosyal servisleri ve infaz ve koruma memurlarımızla sizlere anlatmaya ve aktarmaya devam ediyor.

Geliştiren ve değiştiren bir yayın politikasıyla hareket eden Değer dergimiz her yıl olduğu gibi 2023 yılında da içerik ve tasarımında güncellemelere devam ediyor. Hayatın içerisinde yer edinen faydalı ve güncel bilgileri siz değerli okurlarımız için hazırlama çabası ve gayretiyle bütün Değer dergisi yazarları kapsamlı çalışmalar yürütüyor. Değer dergisinin eki olarak yayımladığımız “Değer Çocuk” dergimiz de annesinin yanında kalan çocuklara özel içerikleriyle çocuklarla buluşmaya devam ediyor.

Geçtiğimiz 8 yıl içerisinde Değer dergisi ve Değer Çocuk dergisinde yaptığımız bütün çalışmaları fedakâr bir ekip çalışması ile gerçekleştirdik. Değer dergisini yayınlayan Genel Müdürlüğümüze, bize yazıları ve yorumlarıyla destek olan ceza infaz kurumu personelimize, hükümlü-tutuklulara, Değer dergisine konuk yazar olarak katılan akademisyenlerimize ve röportajlarımızda bizlere misafir olan isimlere çok teşekkür ediyoruz.

Her yeni sayıda bir basamak daha çıkmanın azmi ve gayretiyle geleceğe umutla ve değerle birlikte yürümeye devam ediyoruz. Yeni yıla bu umutla “hoş geldin” diyoruz. Çünkü Değer dergisi, “Değere Dair Her Şey” demeye siz değerli okurlarla birlikte devam ediyor.

Değerle kalın...

İÇİNDEKİLER

01 EDITÖRÜN NOTU

"Geliştiren ve değiştiren bir yayın politikasıyla hareket eden Değer dergimiz her yıl olduğu gibi 2023 yılında da içerik ve tasarımında güncellemelere devam ediyor. Hayatın içerisinde yer edinen faydalı ve güncel bilgileri siz değerli okurlarımız için hazırlamak çabası ve gayretiyle bütün Değer dergisi yazarları kapsamlı çalışmalar yürütüyor."

05 BAŞYAZI

"İnsanın yaşayabilmesi için en büyük hazine olan su, yeryüzünün akciğerleri olan ormanlar, her bir karışı şehit kanları ile sulanmış olan cennet vatanımızın tüm doğal kaynakları bizlere emanet edilmiş büyük bir nimettir. Bizler de geleceğimizin teminatı olan çocuklarımız için bize verilen bu nimeti ihtiyacımız kadar harcamalı, tüketmek için değil yarınlara güzel bir hediye bırakmak için korumalıyız."

06 DEĞER

GÜÇLÜ YARINLARIN İNŞASI: ÜRETİM VE TASARRUF

08 SU TASARRUFU

YAŞAM KAYNAĞIMIZ SU

10 AİLE

DİKKAT PARTİ VAR!

11 ÇOCUK

ÇOCUKLUĞUMA DOKUNMA

12 CANLILAR ALEMİ

KÖSTEBEK

14 RÖPORTAJ

HAZAL ÇAĞLAR

"Geliştiren ve değiştiren bir yayın politikasıyla hareket eden Değer dergimiz her yıl olduğu gibi 2023 yılında da içerik ve tasarımında güncellemelere devam ediyor. Hayatın içerisinde yer edinen faydalı ve güncel bilgileri siz değerli okurlarımız için hazırlamak çabası ve gayretiyle bütün Değer dergisi yazarları kapsamlı çalışmalar yürütüyor."

22

GEZİ

KATAR

32 FOTO DEĞER

Trabzon-Uzungöl

Siz neredesiniz
Derginiz orada!

www.cte.adalet.gov.tr
adresinden dergimizin
arşivine ücretsiz ulaşabilir,
indirebilir, okuyabilirsiniz.

34 KÜLTÜR

AKDENİZ'İN
NURU: HALA
SULTAN

Hala Sultan peygamberimizin
süt teyzesidir. "Hâle" kelimesi,
Arapça'da "teyze" demektir.

36 EĞİTİM

"VATANINI EN ÇOK SEVEN
GÖREVİNİ EN İYİ YAPANDIR"

38 BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ?

KÜLTÜREL MİRASIMIZ SÖZLÜ
ANLATIMLAR

39 KİTAP ÖNERİLERİ

BİR ÖMÜR NASIL
YAŞANIR?
İLBER ORTAYLI

YILKI ATI
ABBAS SAYAR

40 HAYATIN İÇİNDEN

KENDİNİ SEVEBİLMEK

41 KİŞİSEL GELİŞİM

İMGE TERAPİ

42 PSİKOLOJİ

SINIRLARIMIZI
DOĞRU ÇİZİYOR
MUYUZ?

44 TARİHTE BU AY

ARALIK

46 TARİHİN ARKA
SOKAĞITARİH 1465
YER GELİBOLU

48 HİKÂYE

BİRİNCİ DÜNYA
HARBİ50 DEĞERLİ
ŞAHSİYETLERŞEYH VEFA-İ
KONEVİ
HAZRETLERİ

52 MANEVİYAT

İSRAFA
KARŞI
TASARRUF

54 SARIKAMIŞ

SARIKAMIŞ
HAREKÂTİ

56 AYIN ÖNEMİ

AKLINA
GELİRSE
SARIKAMIŞ

58 SİNEMA

BUGÜN
ASLINDA
DÜNDÜ

60 SPOR

BİLARDO

62 TEKNOLOJİ

TELEFONUN
İCADİ VE
GELİŞİM SÜRECİ

DEĞER

Makalelerinizin ve Fotoğraflarınızın dergimizde yayınlanmasını ister misiniz?

**Değer dergisi eğitim, kültür ve yaşam alanı
gibi birçok farklı konuda makale içeren
tek dergi olarak 8. yılında kadrosunu güçlendiriyor.**

Turkcell Dergilik uygulamasında da yer alan Değer dergisi, her ay farklı bir insanlık değerini sayfalarına taşıyarak topluma karşı sorumluluk görevini yerine getiriyor. Siz de makaleleriniz ve fotoğraflarınızla bu güçlü kadroda yer almak isterseniz, özgeçmiş ve eserlerinizi ctedeger@gmail.com e-posta adresimize göndermeniz yeterli.

Merhaba Değerli Okurlar,

Dergimizin 2022 yılındaki son teması tasarruf. Yokluk gelmeden varlığın kıymetini fark etmek, varlığı korumak için çaba sarf etmek olarak tanımlayabileceğimiz tasarruf, tüketerek yaşamının aksine korumayı ön plana alan bir kültür hazinesidir.

Bir değer olarak tasarruf, yeryüzünde bizlere sunulan tüm güzelliklerin ölçüsünde ve kararında tüketilmesi, ihtiyacımız nispetinde harcanarak yarınlarımız için saklanması olarak da değerlendirilebilir.

İnsanların geçmişte yaşadıkları olumlu ya da olumsuz durumlar, geleceklerini aydınlatan bir kılavuzdur. İşte bu sebeple bizden önce yaşamış toplumların karşılaştıkları zorlukları ve problemleri doğru analiz eder, bizlerin de karşılaşılabileceği bu durumlar için tedbirli olabilirsek tasarruf için ilk adımı atmış oluruz.

Ne mutlu bize ki aziz milletimiz tarih boyunca birlik ve beraberlik duyguları ile yaşamış, milli çıkarlarını bireysel çıkarlarının önünde tutmuştur. Bu nedenle yaşam içerisinde oluşan zorluklara karşı birlikte mücadele edebilmişlerdir.

İnsanın yaşayabilmesi için en büyük hazine olan su, yeryüzünün akciğerleri olan ormanlar, her bir karışı şehit kanları ile sulanmış olan cennet vatanımızın tüm doğal kaynakları bizlere emanet edilmiş büyük bir nimettir. Bizler de geleceğimizin teminatı olan çocuklarımız için bize verilen bu nimeti ihtiyacımız kadar harcamalı, tüketmek için değil yarınlara güzel bir hediye bırakmak için korumalıyız.

Yüce Rabbimiz İsrâ Suresi 28. ayetinde: "Eli sıkı olma, ölçüsüzce eli açık da olma; sonra kınanacak, kendi kendine hayıflanacak duruma düşersin!" emri ile ölçülü olmamız gerektiğini bizlere hatırlatmıştır. Dinimizde toplumsal yaşamı düzenleyen kurallarda haddi bilmenin, ölçülü olmanın önemini her zaman fark eder ve yaşamımızda sergileyebilirsek hem bugün için hem de yarınlarımız için güzel eserler bırakmış oluruz.

Yine deneyimler sonucu oluşan sözlü ve yazılı kültürümüzün önemli ürünlerinden olan atasözlerimiz, tasarruf konusunda da bizlere yol göstermektedir. "Ak akçe kara gün içindir. İşten artmaz, dişten artar. Güvenme varlığa düşersin darlığa." gibi

daha nicelerini sayabileceğimiz bu güzel öğütler sadece okul çağındaki çocuklar için söylenmemiştir. Bu sözler, yetişkinlerin davranışa dönüştürerek çocuklarına örnek olması gerektiği, yaşamın içinden, kıymetli olan deneyimlerdir.

Değerli Okurlar,

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü olarak, bu yıl içerisinde gerek ulusal gerekse uluslararası proje ve faaliyetlerle çok kıymetli çalışmalar yürüttük. Ceza infaz kurumlarımıza ve denetimli serbestlik müdürlüklerimize ziyaretler gerçekleştirdik. Genel Müdürlüğümüzün vizyonunu oluşturan çağdaş infaz sisteminin daha iyi noktalara ulaşması için çalışmalar yürüttük. Gelenekselleşen ceza infaz kurumları ve denetimli serbestlik müdürlükleri yıllık değerlendirme toplantılarında kıymetli kurum yöneticilerimiz ile bir araya gelerek paylaşımlarda bulunduk. Teşkilatımıza yeni atanan personelimize temel eğitim programları düzenledik. Görevdeki personelin mesleki gelişimlerine katkı sunmak için meslek içi eğitim programları gerçekleştirdik. Tüm bu çalışmaların temel gayesi, hükümlü vatandaşlarımızın yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken bireyler olarak topluma katkı sunmalarını desteklemek ve bu kutsal kamu görevinin yerine getirilmesinde önemli bir görev üstlenen personelimizin almış oldukları eğitimleri iş yaşamında davranışa dönüştürmelerini sağlayarak devletimizin bizlere emanet ettiği bu görevi en iyi şekilde yerine getirmektir.

Yıl içerisinde personelimizin sanatsal ve kültürel çalışmalarını desteklemek, sosyal yaşam içerisinde yeteneklerini sergilemelerine katkıda bulunmak amacıyla Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü ile yürüttüğümüz "Adalet Personeli 100. Yıl Etkinlikleri" gerçekleştirdik.

Umut ediyorum ki yıl içerisinde başlattığımız ve sürdürdüğümüz kıymetli çalışmaları Cumhuriyetimizin 100. yılında daha ileriye taşıyacak, güzel çalışmalar ve projeler ile taçlandıracağız.

Bu vesile ile yeni yılınızı tebrik eder, 2023 yılının ülkemiz ve teşkilatımız için güzelliklere vesile olmasını Yüce Allah'tan niyaz ederim.

M. Emin GEYLANI
Van T Tipi Kapalı ÇİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

GÜÇLÜ YARINLARIN İNŞASI: ÜRETİM VE TASARRUF

Kâinatta varlık mücadelesi veren insan, sınırsız bir yapı ve yaşam tarzına sahip olmadığı gibi hayatında tasarrufta bulunduğu durum ve işlerde de sonsuz kaynaklara sahip olmadığının bilincinde olmalıdır. Modern zamanın insanı sadece tüketen bir yapıya yönelttiği anlayış, insanın sahip olduğu fırsat ve kaynaklar noktasında müsrif bir davranış sergilemesine yol açmıştır. Tüketirken mutlu olan ya da tam tersi en basit bir duygu karmaşası veya üzüntü hissettiği bir anda tüketimle, harcamakla mutlu olan bir birey kendisinden başlamak suretiyle her şeyi tükettiğinin farkında bile değildir.

Ömür sermayesi zaman olan insanın boşa geçirdiği her anın iç dünyasında bir üzüntü ve pişmanlık meydana getirmesi gerekir. Ancak durum böyle değildir. Çünkü

“*Üretime katılmayanın tüketimdeki değişikliğe eleştiri getirmesi sadece kendine dönük ve etkisi olmayan bir adımdır. Yeryüzü ailesinin bireyleri olarak bize düşen, dünyamızın kaynaklarının farkında olarak örnek bir davranış sergilemek ve bu dünyanın daha iyi bir yer olması için sorumluluk zincirinde aktif rol almaktadır.*”

modern zamanın insan tanımı ve insana dayattığı yaşam felsefesi tüketmek üzerine kuruludur. İnsan, bu düşünce sistemlerinde “**tüketilen tüketici**” konumundadır. Bir yandan tüketip geçici bir hazla dinginliği bulduğunu zannederken öbür taraftan tüketilmeye hazır bir konuma oturtulmuştur. Bu sayede sadece insan değil, insanla ilintili olan her şey tüketim konusu olmuştur. Gerçeğimiz bu iken çağlara sunacak bir önerimiz olmalı bizim. Öyle bir öneri ki hem insanı hem de insanı olan her şeyin değerini hissettirmeli. İşte böylesi bir adım ancak müsrif olan insanı, tasarruf ve kanaatkâr bir düşünceye ve davranışa kavuşturabilir.

Tasarruflu olmak, insanın kendisini tümünden dış dünyaya kapatması değildir. İnsanın önce kendisini bilip **zaruri olanla yetinmesi** ve

“

Bir yandan tüketip geçici bir hazla dinginliği bulunduğunu zannederken öbür taraftan tüketilmeye hazır bir konuma oturtulmuştur. Bu sayede sadece insan değil, insanla ilintili olan her şey tüketim konusu olmuştur. Gerçeğimiz bu iken çağlara sunacak bir önerimiz olmalı bizim. Öyle bir öneri ki hem insanı hem de insanî olan her şeyin değerini hissettirmeli.

”

kanaat elbisesiyle çağın müsrif anlayışına meydan okumasıdır.

Daha canlı bir örnek verecek olursak insanın günlük yaşamını idame etmesi için zaruri ihtiyaçları varken birtakım hazların tatmini için ipin ucunu kaçırmamasıdır. Hayatta hiçbir kaynağın sonsuz olmadığına farkında olarak yarınlara için kaynak oluşturabilmesidir.

Dünyadaki her insan birbirine karşı sorumlu olduğundan bireyin her sorumsuz davranışı sadece

kendisiyle alakalı olan bir sonuca yol açmayacaktır. Nitekim yakın zamanda yaşadığımız ve bize zor zamanlarla ilgili idrakin ne kadar önemli olduğunu gösteren küresel salgın da tüketimde tasarrufun ne kadar önemli bir konu olduğunu göstermiştir. Böylesi bir sorunla karşılaşmadan önce dünyadaki hiç kimse böyle bir şeyi düşünemediği gibi sonuçları üzerinde de herhangi bir mülahaza yapmamıştır. Ancak gelinen noktada sadece tüketime odaklanan insan küresel bir krize sebep olduğunun farkında da değildir. Tam tersi olarak tüketimindeki konforun azalması yeni bir krize yol açmıştır. Oysaki üretime katılmayanın tüketimdeki değişikliğe eleştiri getirmesi sadece kendine dönük ve etkisi olmayan bir adımdır. Yeryüzü ailesinin bireyleri olarak bize düşen, dünyamızın kaynaklarının farkında olarak örnek bir davranış sergilemek ve bu dünyanın daha iyi bir yer olması için sorumluluk zincirinde aktif rol almaktır. Nitekim modern insanın buhranına bir çözüm de budur. Aktif olduğunu veya amiyane tabir ile “işe yaradığını” anlayan insan mutlu olduğunu hissetmektedir. Tasarruf meselesine sadece üretim-tüketim merkezli bakmak kısıtlı bir bakış açısı olacaktır. Çünkü **tasarruf anlayışı hayatın her anına hâkim olması gereken bir tutumdur.** Yemede,

“

İlk insandan itibaren tasarruf, insan hayatı ve toplumsal hayatın sağlıklı bir şekilde ilerlemesi için önemli bir yer edinmiştir. Bu ilke doğrultusunda hayatını devam ettirenler yarınlara daha güçlü ve güvenli bir şekilde ulaşabilmişlerdir. Modern zamanlar insana bu ilkenin yeniden hayatın merkezine oturması gerektiğini öğretecektir.

”

içmede, giyimde hâsılı somut tüketime konu olan her şeyde tasarruf elzem olduğu gibi ifade ve düşünce gibi soyut terimlerde de gerekli olan bir olgudur. “Kişinin dünya ve ahireti için faydası olmayan malayani işleri terk etmesi İslâm’ın güzelliğindendir.” hadisi ise kişinin hayatında faydasız işlerle uğraşmamasına yönelik bir tasarruf tavsiyesidir.

Dolayısıyla ilk insandan itibaren tasarruf, insan hayatı ve toplumsal hayatın sağlıklı bir şekilde ilerlemesi için önemli bir yer tutmaktadır. Bu ilke doğrultusunda hayatını devam ettirenler yarınlara daha güçlü ve güvenli bir şekilde ulaşabilmişlerdir. Modern zamanlar insana bu ilkenin yeniden hayatın merkezine oturması gerektiğini öğretecektir. Bize düşen mirasçısı olduğumuz, engin duygularla dolu olan, ecdadımızın “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” anlayışını yeniden ihya etmek için hep birlikte üretime katılmaktır. Tüketimi, ihtiyaçla sınırlı tutan ve tüm mazlum coğrafyaların umudu olduğumuz gerçeğinden uzaklaşmadan bu doğrultuda üretim ve tasarrufu hayatımızın her yönüne hâkim kılmak durumundayız.

Samet SANLI

Kayseri 2 No.lu T. Tipi Kapalı Çik,
İnfaz ve Koruma Memuru

SU TASARRUFU

DEĞER

YAŞAM KAYNAĞIMIZ SU

Tüm canlıların yaşam kaynağı ve gökyüzündeki eşsiz maviliklerin sebebi: "Su!" Peki, gezegenimizin neredeyse tamamına yakınına kaplayan suyu torunlarımıza miras olarak bırakıp onların da bu denli kolay ve ona istedikleri gibi ulaşabileceğini düşünüyor musunuz?

Gün içinde elimize sürekli geçen suyun asıl derinlerine inmeden önce bir günde kullandığınız **su miktarını bir düşünün...** Sabah elinizi, yüzünüzü yıkadınız. Giyindiniz, işe gitmeden bir duş aldınız, çiçeğinizi suladınız, evcil hayvanınızın su kabını doldurdunuz, bulaşıkları yıkadınız... *Sizce kaç litre su tüketmişsinizdir?* Elli belki seksen litre ve hala evden çıkıp günün yarısına ulaşmadan hem de. Bu sadece sizin kullandığınız bir miktar su. Aynı zamanda sizin gibi tüm insanların bir gün içinde bu kadar su tükettiğini düşünün. *Sizce yeryüzündeki su tüm insanlığa daha ne kadar yetebilecek?* Şu an bile dünyada **80 ülkede su sıkıntısı yaşanmakta**. Bu 844 milyon insanın içme suyuna erişemediği anlamına gelmektedir. Ayrıca 2.1 milyar insan temiz içme suyuna ulaşamamaktadır. Tüm bunların yanında bizler suyumuzu bilinçsizce tüketmeye devam ediyoruz.

Üç tarafı denizlerle çevrili olan, su bakımından zengin gibi görünen ülkemizde Devlet Su İşlerinin verilerine göre kişi başına yıllık düşen su miktarı 1519 metreküptür. Kişi başına 2000 metreküpten az su düşen ülkeler **'su fakiri'** ülkeler olarak sınıflandırılmaktadır. DSİ'nin verilerine göre 2000'li yılların başında kişi başına düşen su miktarı 4000 metreküp iken 2030 yılında ülkemiz nüfusunun 100 milyon olacağı tahminine göre kişi başına düşen su miktarının 1120 m³/yıl şeklinde gerileyeceği öngörülmektedir. Bu veriler ışığında **ülkemiz su fakiri ülkeler arasında yer almaktadır**. Ne yazık ki 2030 yılında susuzluktan dolayı küresel çapta 700 milyon insanın **'iklim mültecisi'** olarak göç etmek zorunda kalacağı tahmin edilmektedir.

Diğer taraftan dünyada **artan nüfusla birlikte** küresel su tüketimimizi

sektörel bazda incelendiğimizde %69'u gıda ve tarım, %19'u enerji ve endüstriyel sektörler, %12'si ise içme suyu ve evsel kullanımda harcanıyor. Yeryüzünde 1 milyar insan bizim evlerimizde her an ulaşabildiğimiz su için ortalama 6 saat su yolculuğu yapıyor. Üstelik çoğu zaman bu su, temiz ve içilebilir bile değil. Birleşmiş Milletler verilerine göre **her 9 saniyede 1 çocuk kirli sudan dolayı yaşamını yitiriyor**. Gezegenimizin yüzeyinin her ne kadar %70'i deniz ve okyanuslarla kaplı olsa da yeryüzündeki mevcut suyun çok az bir miktarı insan ve ekosistemin kullanımına elverişlidir.

Su Ayak İzi

Daha önce **"su ayak izi"** kavramını duyduunuz mu? Su ayak izi, birim işlemde tüketilen suyun miktarını ve türünü gösteren bir terimdir. Herhangi bir ürün veya hizmetin üretiminde, bir bireyin günlük yaşantısın-

da küçük veya büyük ölçeklerde su ayak izi hesaplama işlemi yapılabilir. Aldığımız, yediğimiz, ürettiğimiz kısaca yaşamın her anında su vardır. Dolayısıyla her birey kişisel alışkanlıklarıyla bu tüketimin bir parçasıdır. Ülkemizin en kalabalık şehri İstanbul'da 2019 yılı verilerine göre kişi başı su tüketimi 190 litredir.

Yazının başında da bazı örneklerini verdiğimiz günlük rutinlerimiz nede niyle kaç litre su tükettiğimizi hesaplamaya çalışarak devam edelim. En çok su tüketimini suyla temas ettiğimiz anlarda gerçekleştiriyoruz. Örneğin; tam dolu bir makine bulaşığa eş miktarda bulaşıkları elde yıkarken 103 litre su harcanıyor, **elde yıkamak yerine makineyi tercih ettiğimizde harcanan su miktarı 9 litreye kadar düşebiliyor.** Bulaşıkları sudan geçirip makineye koyduğumuzda ise 57 litre su musluktan akıyor. Yine iki dakika süren **dış fırçalama esnasında ya da tıraş olurken** musluğu kapatmazsak 10 litre suyu boş yere akıtmış oluyoruz. Her sifonda 15 litre, duş alırken dakikada 18 litre, damlatan musluklar ise 30 ile 200 litre suyun harcanmasına neden oluyor. Bir de **'sanal su'** denilen doğrudan müdahale etmeyip

dolaylı olarak su tüketimi yaptığımız durumlar da var. **"Bir bardak süt için 180 litre su harcanıyor."** desek inanmakta zorluk çekersiniz değil mi? Ama bu bir gerçek. Sanal su; bir ürünün yetiştirme, üretme, paketlenme ve nakliye aşamalarının dikkate alınarak bize ulaşmaya kadar geçtiği her aşamada harcanan toplam su miktarıdır. **Bir fincan kahve için bu tüketim 140 litredir. Pamuklu tişört üretimi için 2700 litre, bir et burger için 2700 litre, bir adet yumurta içinse 135 litre su harcanmaktadır.**

Tüketimi azaltmak, suyu daha verimli kullanarak tasarruf etmek için küçük önlemler alabiliriz. Tasarruflu duş başlıkları kullanmak, elimizi yıkadığımız veya çamaşır makinesinden çıkan suyu sifona bağlamak ya da sifon haznesini küçültecek cisimler koymak gibi basit önlemlerle tasarruf edebiliriz. Kamu kurumlarında ve yerleşim alanlarında yağmur suyunu depolayacak girişimlerle su toplayabilir daha sonra sıcak günlerde bahçe sulamalarında bu suyu kullanabiliriz. Yumurtayı haşladığımız suyu soğuduktan sonra ev içindeki bitkiler için harcayabiliriz. Duşa girerken suyun ısınması

için akan suyu bir kovada biriktirerek temizlikte kullanabiliriz. Gıda tüketiminde **sıfır atık** koşullarını göz önüne alıp geri dönüştürülebilirliği ve sürdürülebilirliği teşvik ederek, giydığımız kıyafetleri temizleme ve saklama koşullarına özen göstererek suyu daha uzun süre kullanabiliriz. Günlük yaşamda alacağımız bu tedbirler sayesinde suyu daha bilinçli kullanarak çok ciddi tasarruflar elde etmiş oluruz. Böylece musluğu kapatarak korumaya çalıştığımız suyumuzu gözle görülmeyen detaylarda da korumuş oluruz.

Sıfır Günü

Güney Afrika'nın başkenti Cape Town, Atlas Okyanusu'na kıyısı bulunan 4.5 milyon nüfuslu bir şehirdir. Yalnızca ülkenin değil Afrika kıtasının doğası ve tarihi güzellikleriyle en çok ziyaret edilen şehirlerinden biri olan Cape Town, turizm açısından da önemli bir yer tutmaktadır. Sosyokültürel ve ekonomik açıdan öneminin yanında tüm dünya ülkelerine ibret olan bir hikâyesi var bu şehrin. Cape Town yetkilileri su tüketiminin aynı hızda devam etmesi halinde 22 Nisan 2018 tarihinde şehrin sularının tamamen tükeneceğini ilan etti. Bununla beraber sıkı önlemler alınacağını da açıkladı. Kişi başı su tüketimini günlük 50 litre ile sınırlandıran yöneticiler daha sonra 25 litreye düşürdüler. Dünyada bu tür kısıtlama kararları alan ilk şehir Cape Town olmuştur. **Şehir halkı bu kısıtlamalardan sonra suyu daha bilinçli kullanmaya ve tasarruf etmeye başladı.** Araba yıkamak hoş karşılanmıyordu, insanlar el yıkamak yerine el dezenfektanı kullanmaya başlamışlardı. Duşta kullanılan su klozete aktarılıyor sifon yerine kullanılıyordu. 22 Nisan 2018 tarihi suyun tamamen biteceği anlamına gelen **"Day Zero"** yani **"Sıfır Günü"** olarak tarihe geçti. Cape Town halkının önlemlere uyması ve alınan tedbirlerle neyse ki sıfır günü hiç gelmedi. Cape Town halkının yaşadığı sıkıntı ve ortaya çıkan Day Zero fikri, herkesin dikkatini mümkün olduğunca su tüketimini bilinçli bir şekilde yönetmeye odaklamak için bu tarihten sonra tüm dünyaya duyuruldu.

Dilek DEREBAŞI
Karabük T Tipi Kapalı ÇİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

DİKKAT PARTİ VAR!

Biz anne ve babalar çocuklarımızın en güzel anlarını unutulmaz bir şekilde kutlamak isteriz. Fakat bu istek son zamanlarda abartılı bir hal almış durumda. Çocuğumuz daha dünyaya gelmeden kutlama organize ediyoruz. Bir bebeğimizi olacağını sosyal medya üzerinden tüm çevremize duyurmak için “baby shower” isimli bebek partileri ile kutlamalara başlıyoruz. Bebeğimizin cinsiyetini öğrendiğimizde ise cinsiyet partisi organize ederek yine sosyal medya aracı ile bebeğimizin cinsiyetini tüm çevremize ilan ediyoruz. Nihayet bebeğimizin doğacağı o en özel an gelip çatıyor. Hastane odasını süsleyip ikramlıklarla ve minik hediyeliklerimizle ziyarete gelen yakınlarımızı karşılıyoruz. Olmazsa olmazımız sosyal medya aracılığıyla bu anların hepsini çevremiz ile paylaşmaya devam ediyoruz.

Çocuğumuz büyümeye başlıyor ve ilk dişi çıkıyor. Bu bir partiyi hak eder diyor ve kolları sıvıyoruz. **Diş buğdayı** isimli parti zamanı geldi. Yakınlarımızı davet ediyoruz. Güzel masalar, balonlar, pastalar, misafirlerimiz için küçük hediyeler hazırlayarak bu anı kutluyoruz. Tabii çekilen bütün fotoğrafları da sosyal medya üzerinden arkadaş listemiz ile paylaşıyoruz.

Çocuğumuzun yaş aldığı an **doğum günü kutlaması** için tekrar parti zamanı geldi diyoruz. Organizasyon şirketi, mekân kiralama, konsept seçimi, konsept uygun pasta seçimi... Bütün bunların planlamasını yapıp o güzel anı kutlamak için hazırlıklar ortaya koyuyoruz. Fakat mütevazılıktan uzak, ihtişamlı, çocuğun yaşına uygun olmayan bu abartılı partilere çocuklarımızın ihtiyacı yoktur. Anne babalar ise kendilerini bu partileri yapmak zorunda hissediyorlar. Hayatımıza hızla giren sosyal medya ise bu kutlamalarımızı bir yarışa çevirmiş durumda. Aslında yapmamız gereken gerçekten kutlamaya değer anları kutlamaktır. Bir moda haline gelen geçici akımlara kapılmaktansa gerçekten değeri olan günleri hatırlayarak kutlamak, o özel günlerin farkındalığının çocuğa hissettirilmesi bakımından daha anlamlı olacaktır.

VM Medical Park Samsun Hastanesi Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Kliniğinden **Uzm. Dr. Serkan Süren** bu tür kutlamaların çocuklara verdiği zararlar hakkında şunları söylemiştir:

Pasta ve Fotoğraf Yeter

“Şatafatlı kutlamalar, çocuğun kendilik değerini abartılı algılamasına yol açar. Bu durum, çocuğun bireysel gelişimini ve sonraki yıllarda yakın çevresi ile kuracağı ilişkileri olumsuz etkileyebilir. Sadece varlığının bile aile ve arkadaşları için ne kadar değerli olduğunun hissettirildiği, doğduğu günün yıl dönümünün fark edilmesi ve sevilen bireylerle geçirilecek ortak keyifli vakit çocuğa verilebilecek en güzel hediyedir. Pasta, mum, fotoğraf, kamera çekimi gibi doğum günü ritüelleri ile bu farkındalığın desteklenmesi, günün yıllar sonrasına anı olarak taşınabilmesine aracılık edeceğinden aşırılık olarak kabul edilemez.”

Çocuk Sevgiyi Tercih Eder

“Duyguların gösterilmesine fırsat verilmesi önemlidir. Duygu dışı vurumu yüksek olan yani çocuğuna sevgisini sarılarak, öperek, dokunarak gösteren ve duygularını söze dökerek dile getirebilen anne babaların çocukları, maddi karşılığı olan pahalı hediyeler yerine bu tür duygusal dokunuşlardan haz almayı deneyimler.”

Son zamanların modası olan bu kutlamalar aslında bir tüketim çılgınlığından öteye geçmemektedir. Ayrıca çocuklarımızın gelişimlerine hiçbir katkısı yoktur. Aile içinde bir pasta ile sevgi ve samimiyet içinde kutlanan güzel anların yerini hiçbir organizasyon tutamaz. Çocuklarımız için yapmamız gereken ve onların ihtiyacı olan şeyler ilginç konseptler değil; onlara değer vermek, onları dinlemek, sevgimizi onlara göstermektir. Biz anne ve babalar olarak çocuklarımız için her şeyin en güzelini yapmayı elbette isteriz fakat aşırılığın onlara zarar vereceğini ve onlarda doymusuzluğa sebep olacağını da unutmamalıyız.

Kaynak

<https://www.ihf.com.tr/haber-kucuk-cocuklara-buyuk-dogum-gunu-partileri-psikoloji-bozuyor-704339>

Suna ÖĞÜR

İzmir 1 No.lu Yüksek Güvenlikli
Kapalı ÇIK,
Psikolog

ÇOCUK

DEĞER

ÇOCUKLUĞUMA DOKUNMA

Çocuk olmak yaşamın belki de en savunmasız dönemlerinden bir tanesidir. Çocuk gelişimi nedeni ile bir yetişkin kadar olaylar arasında neden sonuç ilişkisi kuramaz.

Çocuklar doğruyu ve yanlış ayırt etmekte zorlanabilirler bu nedenle tehlikelere daha açıktırlar. Eğer şanslıysanız dünyaya gelirken sizi gözetken ebeveynleriniz sayesinde hayatta kalmanız ve tehlikelerden korunmanız kolaylaşacaktır ancak herkes bu şansa sahip olmayabilir.

Öyle ki bazen tehlikeyi çok da uzakta aramamalıyız. Yakın çevreden, komşudan ya da zarar görmeyi beklemediğimiz pek çok insandan da çocukları koruyamayabiliyoruz. Çocukları ihmal, istismar ve kötü davranışlardan koruyabilmek amacı ile uzun zaman önce **“Çocuk Hakları”** sözleşmesi imzalanmıştır. Ülkemizde de yasalar ile güvence altına alınan çocuk hakları ile çocukların yüksek yararı adına çalışmalar yapılmaktadır. Bu yapılan çalışmalar ile sağlıklı bir toplum inşa edebilmek hedeflenmektedir. Yapılan araştırmalarda çocukların birçoğu kendilerini korumak görevini anne babasından beklerken diğer kısmı devletten beklemektedir.

Çocuk hakları ile çocukların;

- Yaşama ve gelişme
- İsim ve vatandaşlık
- Düşüncelerini açıklama
- Bilgi alma ve ifade özgürlüğü
- Annesi babası olmayan çocukların korunması
- Engelli çocukların bakım ihtiyacının karşılanması
- Kötü davranışlardan, silahlı çatışmadan korunması
- Oyun oynaması, eğitim hakkı gibi hakları güvence altına alınmıştır diyebiliriz.

Çocukları kötü davranışlardan uzak tutmaya çalışırken öncelikle bu haklarını onlara öğretmeye çalışmalıyız ki çocuklar kendilerine değer verme konusunda tereddüt yaşamassınlar.

Yapılan başka bir araştırmada çocuklara ellerinde sihirli bir değnek olsa dünya çocukları için neler yapacakları sorulmuş ve birçoğu farklı cevaplar vermişlerdir:

- *"Hepsine iyi bir aile verirdim."*
- *"Oyun oynamalarını sağladım."*
- *"Fakir çocukları doyurur, sevindirirdim."*

Hâlâ günümüzde hepimizi üzen, şaşırtan, öfkeliendiren *çocuk gelin haberleri* gibi çocukların geleceğini çalan durumlar yaşanabiliyor. Bu gibi olayların önüne geçebilmek için on sekiz yaşın altında herkesin çocuk olduğunu ve yasalarla güvence altına alınmış hakları olduğunu unutturmamalıyız. **Çocuklarımızı yabancılarla olan ilişkilerinin sınırları olduğunu, yakın akrabaları dahi olsa bedenlerinin onlara özel olduğunu ve yanlış hissettikleri her davranışı güvindikleri bir yetişkine anlatmalarının onları koruyacağını sakince anlatabilmeliyiz.** Her çocuğun mutlu, sağlıklı, sevildiği bir çocukluk yaşamayı hak ettiği gerçeğini unutmamalıyız.

Kaynaklar

1. Demir, A., Aslantürk, D. ve Giyik, S. (2011, Şubat). İstiklal İlköğretim Öğrencilerinin Çocuk Haklarına İlişkin Görüşleri
2. Baykara, K. (2010). Çocuğun Eğitim Hakkı

Ramazan SAĞIR
Devrek Açık ÇİK,
Öğretmen

KÖSTEBEK

Birçoğumuz hayatında daha önce köstebek görmemiş olabilir. Bu tez canlı hayvanları daha çok çizgi filmlerde veya hayvan belgesellerinde izlemişizdir. Köstebekler, daha yakından incelendiğinde kendine has özellikleri olan ilginç bir canlıdır.

Bilindiği üzere köstebekler memeli sınıfına ait canlılardır. Ortalama 4-5 yıl arasında yaşayan köstebeklerin ömürleri türlerine göre değişkenlik göstermektedir. Boyları yaklaşık olarak 12-15 cm arasında olan bu kemirgen ve kazıyıcı hayvanların kuyrukları 2-3 cm uzunluğundadır. Ağırlıkları 100-130 gram arasında olup silindirik bir vücut yapısına sahiptirler. Erkek olanları dişilere göre daha ağır ve iridir. Köstebeklerin vücudu toprak altında ilerlemeyi kolaylaştıracak şekilde oldukça kolay esneyerek sağa sola yatabilen bir yapıdadır. İnsanlar genellikle bu canlıların gözleri olmadığını düşünür. Oysaki çok küçük gözlerle sahiptirler. Tüyleri arasında neredeyse fark edilmeyen bu gözlerin görme yetisi zayıftır. Bunun yanında ışığa karşı oldukça hassas olan gözler bir taraftan da çok az bir ışığı ayırt edebilir. Bir uzvundaki zayıflığa rağmen bu canlıların koklama, duyma ve dokunma duyuları fazlasıyla gelişmiştir.

Burnu ve ağzı adeta bir hortum biçiminde öne doğru çıkıktır. Çok keskin ve sivri olan 44 tane dişe sahiptir. Bu hayvanların tırnakları çok keskin ve kuvvetlidir. Her ayağında beş adet parmak bulunur. Ön ayaklarını el amacıyla kullanırlar. Bu ayaklar adeta bir iş makinesi ile aynı şekilde çalışarak toprak içerisinde rahatlıkla kazı yapmasına ve ilerlemesine imkân sağlamaktadır. Bir köstebek bulunduğu yerde ortalama 1-2 dakika içerisinde toprağı kazarak kendini gizleyebilir.

Köstebeklerin renkleri genellikle siyahtır

Nadiren gri veya beyaz olanlarına da rastlanmaktadır. Köstebeklerin vücudu kadifemsi parlak tüylerle kaplı olup bu tüyler çok sık dizilmiştir. Bu durum onları dış etkenlerden korur. Hayatlarının neredeyse tamamını kendi oluşturdukları toprak altındaki yuvalarda geçirir. Bir doğumda 3-7 arasında yavru doğurabilen köstebekler ilk doğduklarında tüysüz olurlar. Yumuşak olan tüyleri ortalama 15 gün içerisinde tamamlanır.

Suda da yaşayabilirler

Oldukça gizemli bir hayvan olan köstebek aynı zamanda oldukça seridir ve göz ile takip edilmesi neredeyse imkânsızdır. Genellikle yumuşak toprakların altında yaşamayı tercih eden köstebekler uzun tüneller kazarlar. 1 saat içerisinde 10-12 metre tünel açabilen bu hayvanlar, yaklaşık 100 metre uzunluğa kadar ilerleyebilirler. Toprağı kazarken dış kulaklarını kapatırlar ve bu sayede kulaklarına toprak girmesini önlerler. Köstebekler en çok yuvalarının karmaşıklığı ve çözölemeyen yapıları ile dikkat çekerler. Köstebeğin yer yüzeyine çıkardıkları toprak kümeleri çok dikkat çekicidir. Ancak bu şekilde yuvaları ve konumları hakkında fikir sahibi olunabiliyor. Toprağın altında yaşayabildikleri kadar suda da yaşayabilirler. Köstebekler iyi bir kazıcı olmalarının yanında aynı zamanda yüzme yetenekleri sayesinde sulak alanlarda da rahatlıkla yaşayabilirler. Kulak ve burunları suyun içine girdikleri zaman kapanır.

Halk arasında köstebeklerin tarla ve ekili alanlara zarar verdiklerine dair bir inanış vardır. Bilinenin aksine köstebekler, toprak altında bitki köklerine zarar verecek olan zararlı haşere ve böcekleri tüketerek doğa dengesi için önemli bir görevi yerine getirirler. Köstebek toprak altında bulabildiği hemen her canlıyı besin olarak tüketebilir. Bunlar arasında toprak solucanları, karıncalar ve çok çeşitli böcek türleri gelmektedir. Suyun içerisinde bulundukları zaman ise yumuşakçalar, küçük deniz canlıları ve larvaları yerler.

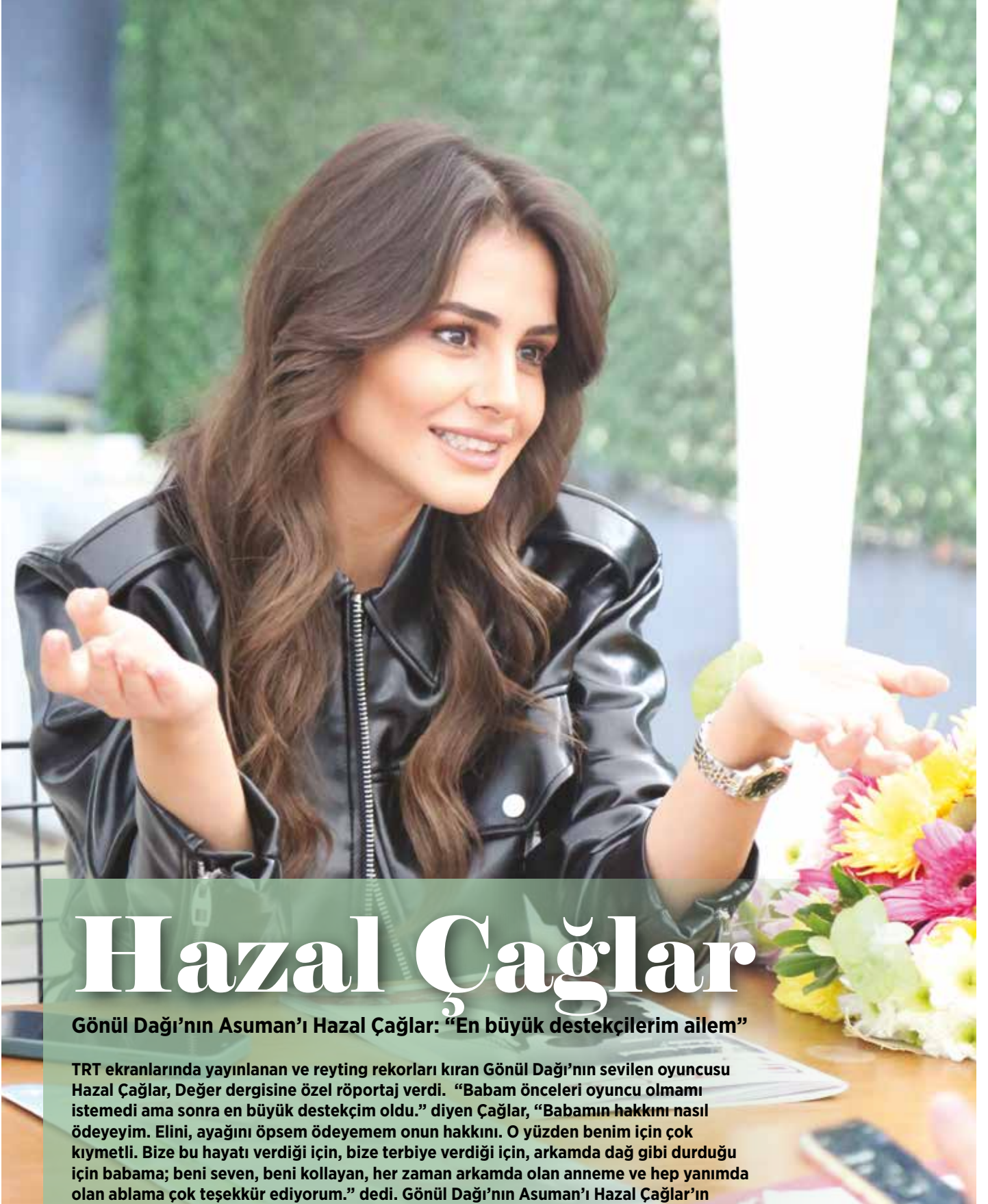
Dünya çapında genellikle Asya, Amerika, Avrupa ve Afrika kıtalarında yaşamaktadırlar. Ancak tilki, kurt, sansar ve yırtıcı kuşlar tarafından avlandıkları için gündüzleri çok fazla dışarıya çıkmayı tercih etmezler. Oldukça yumuşak ve güzel bir tüy yapısı olan postları olduğu için avlanırlar. Bu nedenle nesli korunması gereken canlı türleri arasında yer almaktadırlar.

Röportaj: Hakan ERDEM
Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü
Fotoğraf: Hayri TURHAL

RÖPORTAJ

DEĞER

Hazal Çağlar

Gönül Dağı'nın Asuman'ı Hazal Çağlar: "En büyük destekçilerim ailem"

TRT ekranlarında yayınlanan ve reyting rekorları kıran Gönül Dağı'nın sevilen oyuncusu Hazal Çağlar, Değer dergisine özel röportaj verdi. "Babam önceleri oyuncu olmamı istemedi ama sonra en büyük destekçim oldu." diyen Çağlar, "Babamın hakkını nasıl ödeyeyim. Elini, ayağını öpsem ödeyemem onun hakkını. O yüzden benim için çok kıymetli. Bize bu hayatı verdiği için, bize terbiye verdiği için, arkamda dağ gibi durduğu için babama; beni seven, beni kollayan, her zaman arkamda olan anneme ve hep yanımda olan aklıma çok teşekkür ediyorum." dedi. Gönül Dağı'nın Asuman'ı Hazal Çağlar'ın DEĞER'e özel açıklamaları sizlerle...

Hazal Hanım sizi artık Gönül Dağı dizisinden sonra bütün Türkiye tanıyor. Biz sizi sizden dinleyelim Hazal Çağlar kimdir?

İstanbul'da doğdum. Erzincanlı bir ailenin iki kızından küçük olanıyım. Bir tane ablam var. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi mezunuyum. Serüvenim aslında bir konservatuar sınavıyla başlamadı. Ailem, benim oyuncu olma isteğime ilk başta çok destek vermiyordu. Bunu her platformda rahatlıkla anlatabiliyorum. Çünkü şu anda benim en büyük destekçim onlar. Babam daha çok "Bir bileziğin olsun, memur ol, öğretmen ol, bir şirkette çalış." derdi. O yüzden sürekli "Git mezun ol, sonra oyuncu olmana izin vereceğim." derdi. Lise bitti "Üniversiteden mezun ol, sonra izin vereceğim." dedi. En sonunda izin vermedi.

Oyunculuk içinizde hep bir hayaldi yani

Evet, hep bir hayaldi. Ben çok küçük yaşlardan beri oyunculğu çok istiyordum. Ben aslında konservatuar okumak isterdim ama kısmet olmadı. Çünkü ailemle sevdiğim şey arasında bir seçim yapmam gerektiği noktada aile benim için çok önemli bir kavram olduğu için ailemi seçtim. Babamı kiracıma kendi hayallerimi yok saymayı tercih ettim. Onun hayallerini yaşamayı tercih ettim. İlk başta onun hayallerini gerçekleştirmek istedim ve bir şirkete girip, çalışmaya başladım. İşe girdiğimde tabii en iyisini yapmak istedim ama sonradan mutsuz olduğumu anladığım noktada biraz kabuğuma çekildim. İşten ayrıldım, ayrılmamı hiç istemedi patronum ama mutlu değildim. Sonra her zaman anlatırım ve asla hakkını ödeyemem menajerim Hasan Güngör ile tanıştım. O beni ikna etti. Onunla tanıştıktan hemen sonra bir film yaptık. Orada babamın

elini öptüm, bana müsaade etmesini istedim. Yani tam olarak gönül yoktu ama sete çıktığım ilk gün beni aradı, bana destek verdi. Elini öpüp çıktığım için ben de rahattım. Sonra da en büyük destekçim babam oldu. Şimdi kendisi anlatıyor, "Ben Asuman'ın babasıyım." diye. Beni arıyor bazen iş yerine müşterileri geliyor. Kızı olduğumu bilenler fotoğraf çekirmek istediğinde "Gel hadi fotoğraf çektirelim." diye beni yanına çağırıyor.

Oyunculğu sevmenizde ve istemenizde etkili olan şey nedir?

Ben aslında televizyon seviyordum. Televizyonda insanların hayat hikâyelerini görmeyi seviyordum. Kişilerin başka birilerini temsil etmesi fikri benim hoşuma gidiyordu. Yani bir kişi tek bir hayat yaşayabilirdi, birden fazla hayat yaşayabilirdi. Tek bir kişi farklı hikâyelerde farklı şeylerin başrolü olabilirdi ve bu fikir beni cezbediyordu aslında. Ayrıca ben hep aynanın karşısına geçip, poz verip televizyonda gördüğüm şeyi aynanın karşısında yapmaya çalışan biriydim. Ağlayan bir oyuncu izlediğim; "Aynanın karşısına

geçip ağlayabiliyor muyum?" diye bakmıştım ve ağlamıştım. Böyle olunca da tabii biraz daha fazla merak oluyor. Sürekli izleye izleye, göre göre seviyordum. Çocukluğumdan beri sevdiğim ve istediğim bir şeydi bu.

Gerçeklik duygusu, güçlü aile bağlılığı, gelenek ve göreneklerimizin aslında unutulmamış olduğunun izleyiciye ve halkımıza tekrardan yansıtılması bunlar çok önemli. Günümüzdeki dizilerin birçoğuna baktığımızda bizim dizimiz gibi gerçeklik duygusu veren başka bir iş olduğunu düşünmüyorum.

Hazal Çağlar

Peki, oyunculuk olarak Türk sinemasından etkilendiğiniz bir isim var mı?

Türkan Şoray benim için oyunculuk ve duruş anlamında çok önemlidir. Geçenlerde 'Korkut Ata Film Festivali'ne Bakanımızın davetiyle gittik. Orada da kendisini görme fırsatım oldu. Ben Türkan Şoray hayranıyım. Onun güzelliği ve Yeşilçam'daki etkisi mükemmel. Böyle karakterlerin de tabii ki etkisi oldu bana.

Oyunculuğun bir de eğitim bölümü var. Siz oyunculuk ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Menajerimle tanışana kadar almadım. Hasan Bey ile tanıştıktan sonra oyunculuk ile ilgili onun aracılığıyla eğitim almaya başladım. Temel oyunculuk ve tiyatro eğitimi aldım. Sonra kamera önü oyunculuk eğitimleri aldım. Barış Yöş, Metin Balekoğlu gibi usta yönetmenlerden aldım bu eğitimleri. Daha sonra karakter yaratma analizleri gibi farklı eğitimler aldım. Oyuncu Caner Kurtaran da oyunculuk eğitimi verdi bana. Bu anlamda menajerime çok teşekkür ediyorum.

Türkiye sizi TRT'de yayınlanan Gönül Dağı dizisiyle tanıdı. Bu diziden önce başka bir projede yer aldınız mı?

Evet, ilk dizim bu benim. Bir film yapmıştım sadece. "Aile Hükümeti" diye bir film idi o da. Netflix'te şu anda yayınlanıyor. O film pandemi dönemine denk geldi. Yani biz yayına girdik, salgın sebebiyle sinemalar kapandı. O film bitince birkaç işle görüşmeye başladım. **Gönül Dağı** ile anlaştık.

Gönül Dağı dizisinde oynama teklifi geldiğinde neler hissettiniz?

Aslında şöyle bir şey vardı. Ben Gönül Dağı'yla ilgili bana teklif geldiğinde başka bir yapım şirketiyle başka bir iş için de görüşüyordum. Sonradan menajerim bana böyle bir iş olduğunu, benim çağrıldığımı söyledi. **Asuman** karakteri için istenilmiştim ama Asuman'da aranan farklı özellikler vardı. Türkü söyleyebilmesi gerekiyordu. Karakterin sesinin de güzel olması gerekiyordu. Ses için ilk başta birkaç tane farklı

türkü istediler, deneme çekimleri gönderdik. Sonra hocamız Yahya Samancı'yla görüştüm ve hocamızın karşısında denemeler yaptık. Kendisi de türkü söyledi bana. Yani **Asuman** diziyeye dizi başladıktan sonra geldi. Bana anlatıyor arkadaşlarım. Partnerim Cihat Berk anlatıyor, hani kim bu Asuman? Kim olacak? Cihat'a sürekli sorarlarmış: "Ne oldu, Asuman geldi mi?" diye.

Merak edilen sorulardan biri de dizide söylediğiniz eserleri siz mi seslendiriyorsunuz?

Evet, ben seslendiriyorum. Beni seçmelerindeki bence başlıca neden de ekrandaki duruşum ve sesimdi. Çünkü yapımcımız Ferhat Eşsiz sesin de oyuncuya ait olmasını istiyordu. Ferhat Bey, Asuman karakterini profesyonel bir ses sanatçısı değil de Bozkır'daki öğrenci bir kız çocuğu olarak gördüğü için doğal- lıktan yanaydı. Ben de normalde arkadaş ortamında şarkı söylerken utanarak söyleyememe rağmen şimdi daha rahat söyleyebiliyorum.

“

Ben oyuncu olarak sadece çarpık ilişkiler, kopuk aile bağları, bizim geleneklerimize hiç yakışmayan olaylar silsilesinin yerine; aile bağlarının güçlü olduğu, Türk gelenek ve göreneklerinin yansıtıldığı bir iş olduğu için diğer dizilerden ayrıldığımızı düşünüyorum. Ailece oturup annenizle, babanızla, çocuğunuzla rahat rahat, çekinmeden, yüksek sesle, utanmadan, sıkılmadan izleyebileceğiniz TV'deki bence tek iş bizim işimiz.

Hazal Çağlar

”

“

Televizyonda insanların hayat hikâyelerini görmeyi seviyordum. Kişilerin başka birilerini temsil etmesi fikri benim hoşuma gidiyordu. Yani bir kişi tek bir hayat yaşamayabilirdi, birden fazla hayat yaşayabilirdi. Tek bir kişi farklı hikâyelerde farklı şeylerin başrolü olabilirdi ve bu fikir beni cezbediyordu aslında. Ayrıca ben hep aynanın karşısına geçip, poz verip televizyonda gördüğüm şeyi aynanın karşısında yapmaya çalışan biriydim.

Hazal Çağlar

”

Dizide türkü söylerken bağlama da kullanıyorsunuz.

Ben bağlama kullanmayı bilmiyorum. Engin abi yapıyor bizim dizi müziklerimizi. Kendisi çalışıyor. Ben sadece okuyorum. Bir oyuncunun enstrümanı çalması tabii ki güzel ama şart değil. Çünkü başka biri de çalabilir. Ben özel ders aldım sadece o da bağlamanın nasıl tutulması gerektiği ile ilgili.

Gönül Dağı dizisi Anadolu'da herkesin yöresinden, evinden hikâyelerin anlatıldığı bir dizi. Türkiye'nin aslında tüm ikliminden motiflerin olduğu bir dizi. Sizce Gönül Dağı dizisinin insanların gönlünde bu kadar güzel bir yer edinmesinin sebebi nedir?

Direkt şunu söyleyebilirim hikâye örgüsü çok güzel. Gerçeklik duygusu, güçlü aile bağlılığı, gelenek ve göreneklerimizin aslında unutulmamış olduğunun izleyiciye ve halkımıza tekrardan yansıtılması bunlar çok önemli. Günümüzdeki dizilerin birçoğuna baktığımızda

bizim dizimiz gibi gerçeklik duygusu veren başka bir iş olduğunu düşünmüyorum. Ben oyuncu olarak sadece çarpık ilişkiler, kopuk aile bağları, bizim geleneklerimize hiç yakışmayan olaylar silsilesinin yerine aile bağlarının güçlü olduğu, Türk gelenek ve göreneklerinin yansıtıldığı bir iş olduğu için diğer dizilerden ayrıldığımızı düşünüyorum. Çünkü siz çocuğunuzla beraber bizim dizimizi izleyebilirsiniz ama başka bir yerde yayınlanan, söylediğim tarzda olan bir diziyi belki ailenizin yanına da izleyemezsiniz. Tabii ki konusu hoşunuza gidebilir, biz de izliyoruzdur ama ailece oturup annenizle, babanızla, çocuğunuzla rahat rahat, çekinmeden, yüksek sesle, utanmadan, sıkılmadan izleyebileceğiniz TV'deki bence tek iş bizim işimiz.

Sizin söylediğiniz gibi aile bağlarını kuvvetlendiren, hepimizden bir şeyler gördüğümüz, insanları birleştiren ilginç hikâyelerin anlattığı bir dizi.

Evet, insanları birleştiren etkenler bunlar. Bir de şöyle etkenler var. Bizim dizimizde bir “Ciritçi Abdullah” var, bir “divane” var yani konuştuklarında insanın içini titreten, gözlerini dolduran, geçmişi hatırlatan, dersler veren karakterler var. Ben senaryoda Ciritçi Abdullah'ı ve divaneyi okurken çok duygulanıyorum. Hiç okumamışım ve oynamamışım gibi bölümü seyrettiğimde tekrardan duygulanıyorum.

Peki, siz diziyi izliyor musunuz tekrardan?

Tabii gününde seyrederiz bazen ama sonrasında mutlaka bakıyorum. Çok yoğun olduğumuz dönemlerde bile bakıyoruz. Zaten nasıl oynadığımızı ya da ne yaptığımızı görmek açısından bu çok önemli. Yani sadece izleyici olarak değil, teknik açıdan da izlememiz gerekli.

İlginç anlar yaşıyordur sette.

Biz yaptığımız işten sürekli keyif alıyoruz. Yani biz işin arkasında partnerim Cihat ile zaten çok iyi bir ikiliyiz. Özellikle Berk, Cihat, ben, Nazlı ve Semih bir araya geldiği-

mizde gülmekten oynayamıyoruz. Bazen çıkın, beş dakika dolaşın dediği anlar oluyor hocamızın. Çünkü bakıyor ki olmayacak, çekilebilir gibi değil. O da gülüyor, hadi hava alın gelin diyor.

Mesleğinizi sevmeniz işinizi kolaylaştırıyordur.

Başka türlü gerçekten zor olurdu. Bizim oynadığımız bölge çok zorlu bir bölge. Sivrihisar gerçekten çok zorlu hava koşulları olan bir bölge. Çok güzel bir reytingimiz var. Bu bizi motive ediyor. Bu ekibin aslında aile gibi olması motive ediyor. Çünkü ben setten geliyorum, Nazlı'ya çıkıyorum, kahve yapıyoruz ya da Erdal abiye iniyoruz o bize kebab yapıyor.

Gönül Dağı'nda sizi en çok zorlayan sahne hangisiydi?

Bizim senaristimizin mükemmel bir kalemi vardır. Gerçekten bizi çok rahatlatır o yüzden. Ama dağın başında bir ayrılık sahnesi çekiyorduk. Arabanın önünde ben ve oyuncu arkadaşım Cihat var. O sahnede Cihat'ın üstünde bir uçuş kostümü vardı. Gerçekten hissedilen eksi yirmiydi. O havada biz zangır zangır

titriyorduk. O sahnede sarıldığımız bir an vardı ve gözyaşlarım dondu o anda soğuktan. Hocam biz oynamıyoruz şu an ısınmak için sarılıyoruz dedik. Gerçekten işin dışındaydık yani kameranın önünde rengimiz gitti, morardık resmen. Hocamız bizi hemen içeri aldı ısıtalım, tekrar gelsinler diye. Soğuktan oynamadığımız, çok zorlandığımız bir sahneydi. Yani seyirci tarafından çok takdir gördü, çok beğenildi ama onu bir tık daha sıcak yerde oynasaydık çok daha iyi olurdu.

Katıldığınız etkinliklerde, bulunduğunuz ortamlarda ya da arkadaş çevrenizde nasıl tepkiler alıyorsunuz?

Çok güzel tepkiler alıyoruz. Çünkü insanlar bizi gördüklerinde bir akrabasını görmüş gibi "Aaa Asuman'ım!" diyerek sarılıyorlar. Teyzeler uzaktan bağılıyor "Asuman'ım, Asuman'ım" diye. Hatta Aslı hocamız bana çok takılır, "Annen sana böyle Asuman'ım, Hazal'ım" dememiştir diye. O dizideki samimiyeti verdiğimiz için bizi oradaki karakterler olarak gördükleri için çok güzel tepkiler veriyorlar. Gerçekten

çok büyük bir izleyici kitlesi var. İzleyen ya da izlemeyen illa ki tanıyor. Çünkü sosyal medyada olsun, televizyonda olsun illa ki görüyorlar.

Bence beni seçmelerindeki başlıca neden de ekrandaki duruşum ve sesimdi. Çünkü yapım-cımız Ferhat Eşsiz sesin de oyuncuya ait olmasını istiyordu. Ferhat Bey, Asuman karakterini profesyonel bir ses sanatçısı değil de Bozkır'daki öğrenci bir kız çocuğu olarak gördüğü için doğallıktan yanaydı. Ben de normalde arkadaş ortamında şarkı söylerken utanarak söylemeye rağmen şimdi daha rahat söyleyebiliyorum.

Hazal Çağlar

Sosyal medyada çok büyük bir ilgi görüyorsunuz. Hayran kitleniz ve geniş fan hesaplarınız var. Onlara dergimiz aracılığıyla neler söylemek istersiniz?

Onları çok sevdiğimi söylemek istiyorum. Çünkü gerçekten bazen beni benden çok sevdiklerini düşünüyorum. En ufak bir fotoğraf ya da video paylaştığımda üstüne emek verip öyle şeyler yapıyorlar ki bazen gerçekten hayranlıkla seyrediyorum. Ben bir tane fotoğrafımı seçmeye üşenirken onlar benim herhangi bir fotoğrafımı ya da diziden herhangi bir kısmı alıp üstüne o kadar emek sarf edip çalışıp çok güzel paylaşımlar yapıyorlar. Gerçekten büyük bir emek veriyorlar. Çok teşekkür ediyorum onlara.

Peki, set dışında sosyal hayatta neler yapıyorsunuz?

Set çok yorucu olduğu için sosyal hayatımda boş kaldığımda çok koşturmaktansa biraz evde oturup dinleniyorum. Kitap okumayı, arkadaşlarımla ya da ailemle görüşmeyi tercih ediyorum. Dışarıda yemeğe gidip arkadaşlarımla sohbet etmeyi seviyorum. Normalde spor yapmayı

seven bir insanım ama Sivrihisar bu konuda pek uygun bir yer değil. Şimdi haftanın bir iki günü boş oluyor. O günlerde evime geliyorum. Şimdi tekrar dersler almaya başlayacağım. Bazen insanın kendisini de hatırlaması gerekiyor. Açıkçası bazen kendini de unutuyorsun.

Gerçekleştirmek istediğiniz bir hayaliniz ya da projeniz var mı?

Aslında burada adını vermeyeceğim. Bir hayalim var. Bir yerlerin temsilcisi olmak, oyunculukta ilerledikçe bir organizasyon temsilcisi olmak istiyorum. Bir markanın yüzü olmayı da çok isterim. Bunlar da oyunculukta daha çok ilerledikçe olabilecek şeyler. Bu da olduğunda o zaman sizinle röportaj yapmıştık diye başka bir röportajımda bunu söyleyebilirim.

Büyük platformlar var ve artık dünyaya açılabiliriz çok kolay bir şekilde. Yani dijital platformlar, markalar oyuncu kabul edebiliyor oralarda. Yabancı oyuncu, yönetmen ve senaristlerle daha büyük bir tecrübe edinmek hayallerim arasında. Çünkü farklı bir kültür, farklı bir yazım şekli, farklı yapımsal olaylar, farklı ülkeler, belki farklı şehirler... Bunları yapmak istiyorum, başka hayatlar yaşamak istiyorum, deneyimlemek istiyorum. Çünkü bir insan kendi hayatında tek kişidir. Yani farklı karakterlere bürünemezsiniz zaten bürünmemelisiniz de. Ben buna çok karşı olan biriyim. Etrafımda da her zaman net olan, dürüst olan insanlar barındırırım bu yüzden. Ama ben mesleğim sayesinde birçok hayatı görebilirim. Bu yüzden mesleğimin hakkını sonuna kadar verip birçok hayat yaşamak istiyorum.

Değer dergimizi incelediniz dergimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Öncelikle ismi çok güzel. Gerçekten isim babası kim derginizin bilemiyorum ama değer ismi çok güzel. Bu başarılarınıza, emeklerinize de değdiğini gösteriyor. Derginin görselini çok beğendim. Dergiler, dijital platformlara yayıl-

dıkça elle tutulabilir güzelliği yok olmaya başladı. Sizin derginizde bu yok, gerçek bir dergi diyebilirim. Derginizde birçok farklı konu var. Şöyle bir baktım mesela; gezi yazıyor, sinema yazıyor, röportaj yazıyor. Birçok içeriği bir araya getirme fikri bence çok iyi fikir. Öncelikle yola çıkış fikri bir kere çok iyi. Çünkü günümüz dergileri tek bir yere odaklanıyor. Malum belki sinema belki güzellik belki kadın belki erkek alanlarına yoğunlaşıyor. Siz birçok şeyi bir araya toplamışsınız bu çok güzel. Bir de fotoğraflarınız çok hoşuma gitti. Belli ki emek veriyorsunuz fotoğraf ve baskıya.

Ceza infaz kurumlarında okunması, oralara gönderilmesi en çok da beni bu noktada etkiledi. Çünkü oradaki insanlar gezi sayfasında bahsettiğiniz herhangi bir ülkeye gidemiyorlar. Cezayir var şu an gidemeyecekler ama derginiz sayenizde en azından oralarda ne olduğunu, ne bittiğini ya da oralardın fotoğraflarını görebilecekler.

“

Yabancı oyuncu, yönetmen ve senaristlerle daha büyük bir tecrübe edinmek hayallerim arasında. Çünkü farklı bir kültür, farklı bir yazım şekli, farklı ülkeler, belki farklı şehirler... Bunları yapmak istiyorum, başka hayatlar deneyimlemek istiyorum. Çünkü bir insan kendi hayatında tek kişidir. Yani farklı karakterlere bürünemezsiniz zaten bürünmemelisiniz de. Ben buna çok karşı olan biriyim. Etrafımda da her zaman net olan, dürüst olan insanlar barındırırım.

Hazel Çağlar

”

İlerleyen dönemlerde ceza infaz kurumlarımızdan birinde personelimiz ve hükümlü-tutuklular ile bir söyleşi düşünür müsünüz?

Çok memnun olurum. İstanbul'dayken özellikle çocukları ziyaret etmek çok güzel olur. Çünkü çocukların bizlere, bizim sevgimize daha fazla ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Onların daha fazla ihtiyacı var sevgiye ve saygıya.

Sizin hayatınızdaki en önemli değer nedir?

Aile değeri. Evet, aile gerçekten benim hayatımdaki en önemli şeydir. Babam Erzincan'da doğup, büyümüş bir insan. Hiçbir şey yokken İstanbul'a gelmişler, annemle evlenmişler. Şimdi çok şükür halimiz vakitimiz yerinde, geleceğimiz garanti altında ama babam hayatı boyunca çalışıp bir otele gitmemiş bir insan. Şu anki durumu buna müsait değil mi fazlasıyla müsait ama babam hep çalışmış, haftanın 7 günü 365 gün çalışmış hala da böyle. Çünkü babamın aklında: "Yarın bir gün

benim başıma bir şey gelirse kızlarım ya da eşim hayatı boyunca çalışmasa bile ferah ferah rahatlık içinde yaşasın." fikri olduğu için çok önemli ve değerlidir benim için. Ben babamın hakkını nasıl ödeyeyim. Hani elini, ayağını öpsem ödeyemem onun hakkını. O yüzden benim için, çok kıymetli. Bize bu hayatı verdiği için, bize terbiye verdiği için arkamda dağ gibi durduğu için babama; beni seven, beni kollayan, her zaman arkamda olan anneme ve hep yanımda olan ablama çok teşekkür ediyorum.

Son olarak Gönül Dağı izleyicilerine, okurlarımıza hatta zor bir görev yürüten fedakâr personelimize neler söylemek istersiniz?

Onlara buradan çok sevgilerimi, selamlarımı yollamak istiyorum. Çok kıymetli bir iş yapıyorlar. Gerçekten bu kıymetli işin içinde bana da yer vermeniz beni onurlandırdı. O yüzden çok teşekkür ederim sizlere. Beni sevdikleri için de çok teşekkür ediyorum. Çünkü burada yer almamı isteyen herkes benden, benim hayatımdan bir parça. Demek ki bana saygıyı ve sevgiyi vermişler,

ben buna nail olabilecek ne yaptım bilmiyorum ama çok sağ olsunlar hakları ödenmez.

Derginizde birçok farklı konu var. Şöyle bir bak-tım mesela; gezi yazıyor, sinema yazıyor, röportaj yazıyor. Birçok içeriği bir araya getirme fikri bence çok iyi fikir. Öncelikle yola çıkış fikri bir kere çok iyi. Çünkü günümüz dergileri tek bir yere odaklanıyor. Malum belki sinema belki güzellik belki kadın belki erkek alanlarına yoğunlaşıyor. Siz birçok şeyi bir araya toplamışsınız bu çok güzel.

Hazal Çağlar

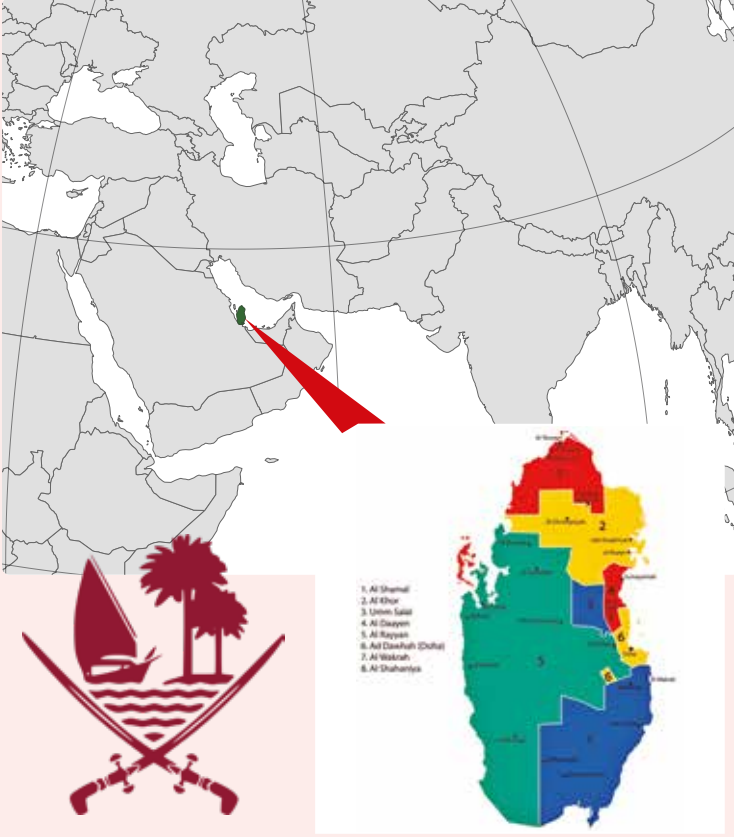

Derleyen: Celal CEYLAN
Devrek Açık Çık,
İnfaz ve Koruma Memuru

GEZİ

DEĞER

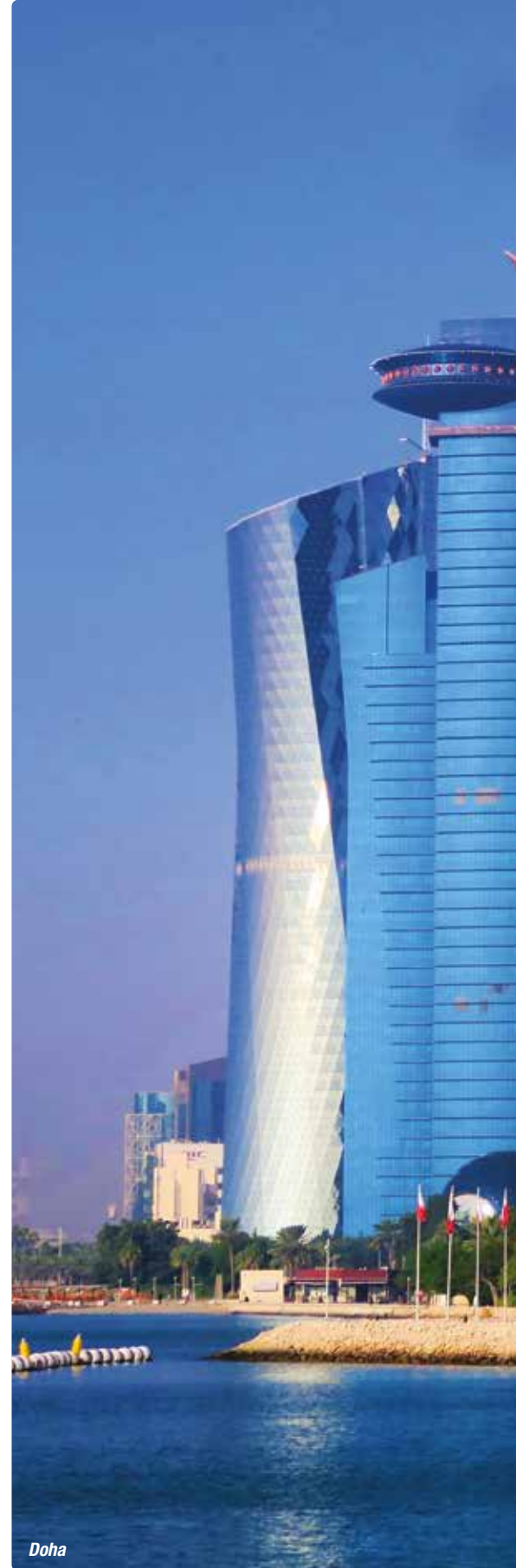

Resmî adıyla Katar Devleti Arap Yarımadası'nın doğusunda bulunan bir Basra Körfezi ülkesidir. Tek kara sınır komşusu Suudi Arabistan olup diğer tarafları Basra Körfezi ile çevrilidir. Kuzeybatısında Bahreyn, batı ve güneyinde Suudi Arabistan, doğusunda Birleşik Arap Emirlikleri ve kuzeyinde İran bulunur. Ülkenin başkenti ve en büyük şehri Doha'dır. Ülkenin nüfusunun %80'i başkentte yaşamaktadır. Toprakların geri kalan kısmı deniz seviyesinden alçakta bulunan çölle kaplıdır.

Kaynaklar

1. <https://islamansiklopedisi.org.tr/katar>
2. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/turkiye-katar-iliskileri> <https://tr.wikipedia.org/wiki/Katar>
3. <https://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/katar.htm>
4. <https://blog.biletbayi.com/katar-gezilecek-yerler.html>

Doha

KATAR

Arap Devletleri arasında yer alan ve dünyanın en zengin ülkelerinden biri olan Katar; Güneybatı Asya'da yer almaktadır. Katar bir yarımadadır. Ayrıca Basra Körfezi boyunca uzanan kıyıları bulunur. Ülkenin başkenti ve en büyük şehri Doha'dır.

Katar ile alakalı Osmanlı belgeleri arasındaki en eski örnek 1555 yılına aittir ve bölgenin ticari önemine işaret etmektedir. Söz konusu belgede Şeyh Muhammed b. Sultan b. Müsellem'in idaresindeki Katar ahalisinin 1000 civarında gemiye sahip olduğu ve ticaretle uğraştığı belirtilmektedir.

1776'da Kuveyt'ten gelen Utub kabilesine mensup Âl-i Halife'nin Katar'ın batı sahillerindeki Zübâre'yi işgal etmesi ve burayı kısa zamanda bölge limanlarına rakip bir ticaret merkezi haline getirmesi, Katar'ı yöneten Benî Müsellem'in ve İran'ın rahatsızlık duymasına yol açmıştır. Benî Müsellem, Âl-i Halife'den vergi talebinde bulunurken İran'ın Büshehr hâkimi Zübâre'ye bir saldırı düzenlemiştir (1783). Bunun üzerine Âl-i Halife kendisine bağlı kabilelerle birlikte Zübâre'nin karşısında yer alan ve o sıralarda İran'ın nüfuzu altında bulunan Bahreyn adasını ele geçirip yurt edinmiştir.

1843-1849 yılları arasında Bahreyn'de meydana gelen iç karışıklıklar ve Âl-i Halife içindeki çekişmeler sırasında Katar kabileleri Muhammed el-Halife'nin yanında yer almışlardır. Bu durum Bahreyn şeyhi ile Osmanlıların Necid kaymakamı Emîr Faysal b. Türkî arasında Katar'a karşı bir ittifakın doğmasına sebep olmuştur. Bu gelişmeler XVIII. yüzyılın sonlarında Orta Arabistan'dan Katar'a göç

Yıkık Zubara kasabasının kısmen restore edilmiş bir bölümü

ederek buranın ticarî hayatında ön plana çıkan Benî Temîm'in bir koluna mensup Âl-i Sâni'nin güç kazanmasına imkân vermiştir. Benî Müsellem'in siyaset sahnesinden çekilmesinden sonra zaman zaman Bahreyn Şeyhliği ile Suud Emirliğinin bölgedeki vergi tahsildarlığını sürdüren Âl-i Sâni 1860'lı yıllardan itibaren bölge politikalarında etkili olmaya başlamıştır. Bu ailenin tarihi aynı zamanda modern Katar'ın da tarihi anlamına gelmektedir.

1897'den itibaren Osmanlı-İngiliz münasebetlerinde Kuveyt'in birinci plana çıkmasından istifade ile Katar bölgesinde birtakım yeni idarî düzenlemeler yapmak istediler. Fakat pek başarılı olamamışlardır. II. Meşrutiyet yıllarında dış politikada içine düşülen yalnızlıktan kurtulmak için 1910'da İngilizlerle başlatılan görüşmelerde Katar'ın statüsü yeniden gündeme gelmiştir. 29 Temmuz 1913'te Londra'da imzalanan ancak yürürlüğe girmeyen antlaşmanın ilgili maddesinde Osmanlı Devleti Katar yarımadası üzerindeki bütün taleplerinden feragat etmiştir. Buranın Şeyh Câsim b. Sâni ve halefleri tarafından yöne-

tilmesi konusunda mutabakata varılmıştır. Ancak Şeyh Câsim'in ölmesi üzerine yerine oğlu Abdullah'ın tayin edilmesi yine Osmanlı Devleti'nin muvafakatiyle olmuştur. I. Dünya Savaşı ile birlikte bölgedeki Osmanlı varlığı tamamen sona ermiştir.

I. Dünya Savaşı sırasında Basra Körfezinde büyük etkinlik gösteren İngilizler, 3 Kasım 1916'da Katar Emiri Abdullah ve diğer Körfez şeyhleriyle yaptıklarına benzer bir himaye antlaşması imzalamışlardır. Bu tarihten sonra bölgede petrolün bulunduğu 1940 yılına kadar milletlerarası politikada gündeme gelmeyen Katar, komşuları Bahreyn ve Suudi Arabistan ile arasında çıkan bazı küçük anlaşmazlıkların dışında önemli bir olayla karşılaşmamıştır.

İngilizlerin 1971'de bölgeyi terk etmesinden sonra bağımsızlığına kavuşan Katar hemen arkasından Arap Birliğine ve Birleşmiş Milletlere üye olmuştur. Katar halen mutlak monarşi ile yönetilmekle birlikte Körfez ülkeleri arasında birtakım anayasal düzenlemelere giden ilk emirlik olarak da dikkat çekmektedir.

Türkiye ve Katar İlişkileri

Bölgesel ve uluslararası meselelerde de yakın bakış açılarına sahip iki ülke ilişkileri son 20 yılda yaşanan gelişmelerle ivme kazanmıştır.

Türkiye ile Katar arasındaki resmi ilişkiler 1979 yılında Ankara ve Doha'da karşılıklı büyükelçiliklerin açılmasıyla başlamıştır. İlişkiler, Türkiye Cumhuriyeti ile Katar Devleti arasında 2014 yılında Yüksek Stratejik Komitenin kurulmasıyla daha da güçlenmiştir. Komite, ilki Aralık 2015'te olmak üzere 6 toplantı gerçekleştirmiş, bu toplantılarda çeşitli alanlarda 60'ın üzerinde anlaşma imzalanmıştır. İlişkiler 2002 yılından bu yana büyük gelişme kaydetmiştir.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın o yıllarda Başbakan olarak Katar'a yaptığı ziyaret kapsamında başta enerji olmak üzere iki ülke arasındaki ekonomik ilişkileri geliştirmek üzere anlaşma imzalanmıştır. Orta Doğu'da Türk dış politikasının önemi giderek artarken bu gelişmelerden en dikkati çeken de Katar-Türkiye ilişkileri olmuştur. İki ülke arasında son yirmi yılda birçok üst düzey ziyaret yapılırken çeşitli alanlarda ekonomik alışveriş de artmıştır.

Türkiye ve Katar arasında ikili ilişkilerin yoğun ve güçlü olduğunun en önemli göstergelerinden biri olan "Yüksek Stratejik Komite Toplantıları" düzenli aralıklarla gerçekleştirilmektedir. Komite ayrıca iki ülke arasındaki en üst düzey istişare mekanizması olarak belirlenmiştir. 19 Aralık 2014 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Katar Devleti Arasında Yüksek Stratejik Komite Kurulmasına İlişkin

Ortak Mutabakat" uyarınca iki ülke arasında askeri, eğitim ve savunma sanayi alanında iş birliği yapılarak Katar'da Türk Silahlı Kuvvetlerine askeri üs sağlanmıştır. Anlaşma 10 Şubat 2015'te Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulduktan sonra 5 Mart 2015'te TBMM Dışişleri Komisyonu tarafından onaylanmıştır. Anlaşma uyarınca Türk Silahlı Kuvvetleri Katar'da konuşlanırken iki ülke arasında ortak askeri tatbikatlar düzenlenmiştir. Son olarak 14 Aralık 2019'da Katar Türk Birleşik Müsterek Kuvvet Komutanlığı Karargâhı, iki ülkenin Savunma Bakanları ve Genelkurmay Başkanlarının katıldığı bir törenle açılmış ve karargâha Halid Bin Velid Kışlası adı verilmiştir.

Kötü Gün Dostu Katar

Katar, Türkiye'nin 15 Temmuz 2016'da maruz kaldığı Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) darbe girişiminin ilk saatlerinde yaptığı yazılı açıklamayla henüz akamete uğratılmamış darbeyi kınayan ilk Arap ülkesi olmuştur. Cumhurbaşkanı Erdoğan da darbe gecesi kendisini ilk arayan ve darbeye karşı Türkiye'ye destek verenin Katar Emiri

ri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani olduğunu vurgulamıştır. Katar Emiri Al Sani, darbeye karşı Türk halkını etrafında topladığı için Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı tebrik etmişti. Söz konusu darbe kalkışmasını şiddetle kınayarak Katar halkı ve devletinin Türkiye Cumhuriyeti ile dayanışma içinde olduğunu vurgulayan Al Sani, Türkiye'nin anayasal meşruiyetini koruma, hukuku uygulama, güven ve istikrarını muhafaza etme ile halk çıkarlarını koruması için ülkesinin destek verdiğini belirtmiştir. Darbe girişiminden iki hafta sonra Katar Dışişleri Bakanı Muhammed Abdurrahman Al Sani, Türkiye'yi ziyaret ederek ülkesinin dayanışmasını gösteren ilk uluslararası yetkili olmuştur.

Ablukaya Karşı Türkiye'nin Desteği

Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Bahreyn ve Mısır, 5 Haziran 2017'de "Terör gruplarını desteklediği" suçlamasıyla Katar ile tüm diplomatik ilişkilerini kesmiş ve bu ülkeye ekonomik ambargo uygulamaya başlamıştır. Söz konusu ülkeler ablukanın kalkması için Katar'a bazı şartlar dayatırken bu şartlardan biri de Doha'daki Türk askeri

üssünün kapatılmasıdır. Türkiye'nin cevabı Savunma Bakanı Hulusi Akar'dan gelmiştir. Akar, Türkiye'nin Katar'daki üssünü kapatmayacağını vurgulamıştır.

TBMM Genel Kurulunda 7 Haziran 2017'de yapılan oylamada Katar'da Türk askerinin konuşlanmasının önünü açan kanun tasarısı kabul edilerek Türkiye'nin bu durum karşısındaki tutumu askeri iş birliğiyle sınırlı kalmamış, dört ülkenin ablukasına maruz kalan Katar'a hava ve deniz yoluyla gıda, su, ilaç ulaştırılmıştır. Ankara ayrıca Katar'ın 2022 Dünya Kupası maçlarına ev sahipliği yapması için gerekli tüm inşaat malzemelerini göndereceğini de taahhüt etmiştir.

Köklü dostluk ve kardeşlik bağlarımızın bulunduğu Katar ile ilişkilerimiz her alanda hızla gelişmektedir. Karşılıklı ziyaretler, ilişkilerimize önemli bir ivme kazandırmaktadır. İki ülke arasında bölgesel konularda da yakın bir iş birliği ve eş güdüm bulunmaktadır. Katar ve Türkiye arasındaki ikili ticaret hacmi iki ülkenin coğrafi yakınlığı, tarihi bağları ve her iki ekonominin ihtiyaçları göz önünde bulundurulduğunda büyüme potansiyeli taşımaktadır.

Ekonomisi ve İklimi

Petrol rezervlerinin keşfedilmesinden önce Katar ekonomisi, balıkçılık ve inci avcılığına bağlıydı. Ama 1940'larda petrol rezervlerinin keşfiyle birlikte ülkenin tüm ekonomisi de değişime uğramıştır. Bu değişim, yüksek yaşam standartları ve büyük ülkelerin vatandaşlarına sunduğu sosyal hizmetleri de beraberinde getirmiştir.

Ülke, dünyadaki en çok gaz rezervlerine sahip ülkeler arasındadır. Bu büyük etken ülke vatandaşlarının refah seviyesini en üst basamaklara taşımıştır. Ülkede hemen hemen hiçbir tüketim maddesi üretilmemekte, dışarıdan ithal edilmektedir. Gıda benzeri tüketim malzemeleri ucuz değildir ama elektrik ve elektronikte ucuzluk kendisini hissettirmektedir. 1 tanesi karada 6'sı açık denizde olmak üzere toplam 7 adet doğal-gaz üretim noktası vardır. Ülkenin

körfeze bakan kısmında “*Ras Laffan*” isimli bir endüstri şehri kurulmuştur. Petrolün varlığı ülkede gübre ve çimento sanayisinin gelişmesine de katkı sağlamıştır.

Genellikle alçak düzlüklerden oluşan ülke kumla örtülüdür. Ülkenin güneyini çöller kaplar. Kuzey kısmında ise otlaklar bulunur. En yüksek noktası batı kıyılarında yer alan kireç taşı tepelikleridir. Bu tepeliklerin yüksekliği 76 metre kadardır. Kıyılarında alçak burunlar, dar körfezler, tuz yatakları ve mercan kayaları bulunur. Ülke sınırları içinde göl ve akarsu yoktur. Su ihtiyacı kuyulardan ve arıtma tesisleri vasıtasıyla denizden elde edilir. Ülke yazın kurak ve nemli, kışın ise ılık ve az yağışlıdır.

Demografik Yapısı

Katar vatandaşlarının tamamına yakını İslam dinine mensuptur. Etnik Arapların dışında çoğu vatandaş çeşitli ülkelerden petrol sektöründe çalışmak için gelmektedir. Halkın büyük bir çoğunluğu başkent Doha ve çevresinde yaşamaktadır. Nüfu-

sun %73’ü Araplar, %20’si İranlılar, %7’si Pakistanlılardan oluşmaktadır. Arapça, ülkenin ana dilidir. Onlarca değişik milletten insanın bulunması, İngilizceyi de ikinci bir millî dil hâline getirmiştir. Katar Araplarının genelde üst düzey yönetici, bürokrat ya da mal sahibi olduğu ülkede diğer ülke Arapları bankalarda, petrol ve gaz tesislerinde ya da devletin kurumlarında memur olarak çalışmaktadırlar. Katar’da ilköğretim ücretsiz ve mecburidir. Okur-yazar oranı %74,7’dir. Ülkenin demografik yapısı göçmenlik sistemine dayalıdır. Ülkede yabancı ülkelere yakın 1,8 milyona yakın işçi çalışmaktadır. Genellikle Filipinler, Nepal, Hindistan gibi ülkelere insanları bu ülkeye inşaat, sağlık, hizmet, enerji sektörlerinde çalışmak için gelmektedir.

Katar’ın Tarihi ve Turistik Yerleri

Doha

Katar’ın başkenti ve en önemli şehri olan Doha Katar’da görülecek yerler listesinde ilk sıradadır. Doha’da nerelere gidilir? İlk olarak yürüyüş

yaparak keşfedebileceğiniz ve geleneksel şeyler satın alabileceğiniz yer olan “*Souq Waqif*”i görmeyi öneririz. Burada ve Doha’nın kordonu olan Corniche’te dolaştıktan sonra çarşı içindeki kafelerde soluklanabilirsiniz. Geleneksel Katar mimarisi ve kültürünü keşfetmek için Katara Kültür Köyü’nü de mutlaka ziyaret etmelisiniz. Ayrıca Doha İslam Eserleri Müzesi’ni de gezmenizi tavsiye ederiz. Etkileyici mimarisiyle de dikkat çeken müzede 1400 yıllık İslam tarihinin 3 kıtayı kapsayan eserlerini görme şansınız olacaktır.

Al Zubara Kalesi ve Kalıntıları

Katar’ın kuzeybatısında yer alan Al Zubara’nın tarihi 1700’lere dayanmaktadır. Daha önceleri bir balıkçı kasabası olan ve dünyanın her yerine götürülmek üzere inci çıkarılan bölgede bugün kesinlikle görmeye değer şehir kalıntıları yer alıyor. Etkileyici Al Zubara Kalesi 1938 yılında koruma amacıyla kurulmuş olup bugün ise Katar gezisi yapanların uğrak noktalarından olmayı başarmıştır.

Khor Al Adaid

Çölün denizle buluştuğu bu nefes kesici nokta Katar’ın en etkileyici doğa harikasına ev sahipliği yapmaktadır. Kum tepelerinin ortasında küçük bir deniz olan Inland Sea kesinlikle Katar’da görülecek yerler arasındadır. Çöl safari programınıza dâhil edebileceğiniz gibi Khor Al Adaid’te bütün bir gününüzü geçirmek, kamp yapmak, develerle bir safari yapmak da ayrı bir deneyim olacaktır.

Banana Island – Muz Adası

Katar’ın ihtişamı ve ziyaretçilerine sunduğu güzellikler yalnızca doğa ve tarihiyle sınırlı değildir. Huzurla dolacağınız ve baştan aşağı yenilenebileceğiniz bir tatil olanağı sunan Banana Island Resort’ta vakit geçirmenizi tavsiye ederiz. Otelde konaklamasanız da günlük pass alabildiğiniz adada bütün gününüzü geçirip havuzundan ve plajından yararlanabilirsiniz. Ayrıca bu passla birlikte adadaki istediğiniz restoranda harcayabileceğiniz belli bir miktar hakkınız da bulunmaktadır.

Barzan Kuleleri, 19. yüzyılın sonlarında inşa edilen ve 1910 yılında Şeyh Muhammed bin Jassim Al Thani tarafından yenilenen gözetleme kuleleri

Dukhan

Katar'da denize girilebilecek noktalardan biri de Dukhan'dır ve burada sörf yapmak da mümkündür. Ama Dukhan'da yapılacaklar sadece bununla sınırlı değildir. Yunuslarla sakin bir dalış gerçekleştirebilirsiniz. Burada ayrıca dizilere ev sahipliği yapmış "Film Şehri" olarak adlandırılan bir bölge de bulunmaktadır. Dukhan Camisini de ziyaret ettikten sonra dinlenmek ve karnınızı doyurmak için bölgedeki süpermarket ve birkaç restoranda soluklanma olanağınız bulunuyor.

Al Jassasiya Kaya Oymaları

Katar'ın tarihi cevherlerinden bir tanesi olan Al Jassasiya kaya oymaları 1957 yılında gün yüzüne çıkarılmıştır. Tarihi bir Katar gezisi yapmak isteyenlerin mutlaka uğraması ve havasını soluması gereken bir noktadır. Neolitik çağdan kalma toplam 874 petroglifin bulunduğu tarihi alanda gemiler, kaplar, rozetler ve ayak izleri gibi farklı oymalar resmedilmiştir.

Al Wakrah

Katar gezinizden Doha'nın güneyindeki Al Wakrah kentini ziyaret etmeden dönmek olmaz. Eski bir kalenin içine kurulmuş Al Wakrah Müzesi, size Katar tarihinde balıkçılığın ve Al Wakrah şehrinin de balıkçılıktaki önemini gösterecektir. Bilgi edindikten sonra balıkçılığın merkezi olan Dhow Limanı'nda bir yürüyüşe çıkıp balık pazarında kendi seçeceğiniz bir balığı ayaküstü pişirtip afiyetle yiyebilir, şehrin ruhunu iyice hissedebilirsiniz.

İnci Adası

Petrolden önce Katar'ın en önemli ticari gelirlerinden biri olan inci, bu adanın projesinde ilham kaynağı olmuştur. Genellikle Katar'da yaşayan yabancıların oturmak için tercih ettiği İnci Adası içerisinde 18,831 konut bulunuyor. Farklı bir dünyada gibi hissettirecek olan İnci Adası ihtişamın ve gösterişin somutlaşmış halidir. Venedik'ten esinlenerek yapılmış olan su

kanallarının da bulunduğu ada içerisinde gondollarla seyahat etmeniz de mümkündür. Orta Doğu'nun en büyük projelerinden olan İnci Adası projesini gezerken Avrupa, Asya ve Afrika kıtasına ait birçok esintiyle karşılaşabilirsiniz.

Katara Pigeon Towers

İslamiyet'te önemli bir yere sahip olan güvercinler düşünülerek "Pigeon Towers" inşa edilmiştir. Uzun üçgen forma sahip olan kulelerin içerisinde güvercinlerin rahat girip çıkabilmeleri için delikler inşa edilmiş ve üzerlerine birer tutunma çubuğu yerleştirilmiştir. Katar Cami içerisinde bulunan Pigeon Kulelerini ziyaret edip güvercinleri besleyebilirsiniz.

Doha Hayvanat Bahçesi

Hayvanlara ve doğaya ilginiz varsa gittiğiniz her yerde yeni canlı türlerini keşfetmek ve yakından görmek isteyebilirsiniz. Doha'ya doğru seyahate çıktıysanız içindeki hayvan aşkını gidermek

Katara Pigeon Towers

için Doha hayvanat bahçesine uğrayabilirsiniz. 4.2 hektarlık bir alan içerisinde 1500 canlıya ev sahipliği yapan hayvanat bahçesi şehrin en popüler noktalarından birisidir. Filler, zürafalar, babunlar, kuş türleri, sürüngenler, tek boynuzlu antiloplar ve zebraları ziyaret ettikten sonra eğitilmiş fillerle düzenlenen şovları kaçırmamanızı öneriyoruz.

Camel Pen

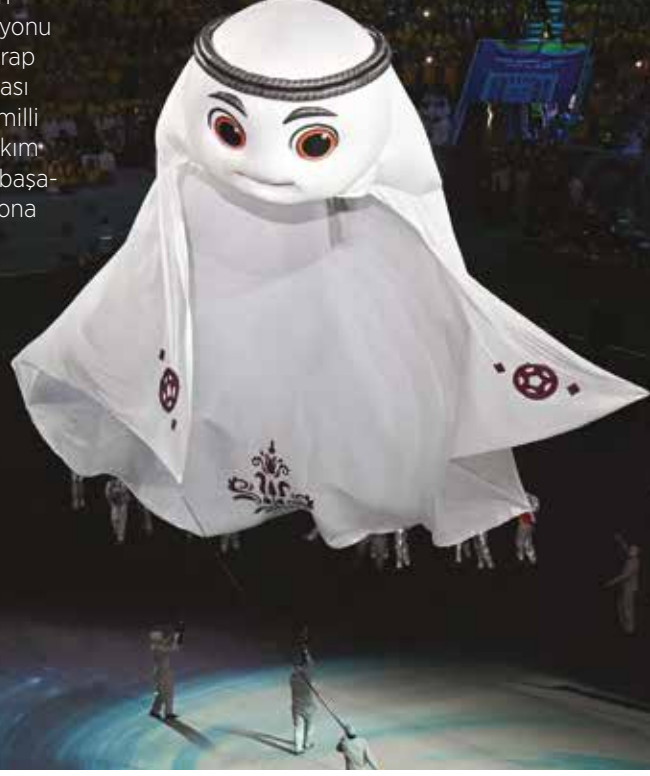
Orta Doğu dediğimizde aklımıza gelen ilk hayvanlardan olan develeri yakından incelemek ister misiniz? Bu cana yakın hayvanlara çöl ikliminin hâkim olduğu sıcak ülkelerde sıklıkla rastlayabiliyorsunuz. Ancak onlara yaklaşmak ve sevmek sandığınız kadar kolay değil. Güvenli bir şekilde onlara yaklaşmak isterseniz develerin bir arada tutulduğu Camel Pen'i ziyaret edebilirsiniz. Doha'da bulunan bu merkezde develeri günün ilk saatlerinden akşama kadar ziyaret edip fotoğraflarını çekebiliyorsunuz.

Camel Pen

Yılın Futbol Şöleni

2022 FIFA Dünya Kupası, 20 Kasım-18 Aralık tarihleri arasında Katar'da düzenlendi. Katar Futbol Federasyonu tarafından organize edilen 22. FIFA Dünya Kupası Arap ve Müslüman dünyasında düzenlenen ilk dünya kupası olarak tarihe geçti. Bu turnuvanın diğer farkı ise 32 milli takımın yer aldığı son dünya kupası olmasıydı. 32 takım arasında şampiyonluğa Arjantin ulaşarak büyük bir başarı elde etti. 2026'da yapılması planlanan organizasyona katılan takım sayısının 48'e çıkarılması planlanıyor.

Machboos

Shawarma

Falafel

Tabbouleh

Katar'ın Mutfak Kültürü

Machboos

Tavuk, kuzu, keçi, sığır deve eti ve balık olmak üzere neredeyse her çeşit et ile hazırlanabilen Machboos diğer adıyla Kabsa, Türk damak tadına hitap ediyor. Pirinç, sebze ve etin özel soslarla harmanlanmasıyla pişirilen bu eşsiz yemek Katar'da tatmanız gereken başlıca lezzetler arasında yer alıyor.

Falafel

Geleneksel bir Orta Doğu yemeği olan Falafel, pide ekmeğiyle veya katıksız olarak tüketilebiliyor. Şekil açısından içli köfteyi andıran Falafel, nohut ve fava fasulyesi kullanılarak hazırlanıyor. Tahin, limon ve yoğurt ile servis edilen top köfteler yoğun tatlardan hoşlanan herkesin ilgisini çekmeyi başarıyor.

Shawarma

İncecik lavaşın içine sarılan ve lezzetli soslar ile harmanlanan Shawarma, her ne kadar taco gibi gözüксе de ağızda eşsiz bir tat bırakıyor. Dilimler halinde servis edilen Katar'a özgü etli dürüm, patates kızarması, salata ya da makarna eşliğinde tüketilebiliyor.

Tabbouleh

Bir Arap vejetaryen yemeği olan Tabbouleh oldukça besleyici ve lezzetli bir içeriğe sahiptir. Domates, ince kıyılmış maydanoz, nane, salatalık ve soğan gibi yöreye has sebzelerden hazırlanan salatanın içine limon, zeytinyağı, sarımsak, avokado ve marul gibi ek malzemeler de eklenebiliyor.

Balaleet

Katar'a özgü bir atıştırmalık olan Balaleet'i kesinlikle denemelisiniz. Genellikle kahvaltılarda ve ara öğünlerde tercih edilen Balaleet tercihine bağlı olarak soğuk veya sıcak bir şekilde yenebiliyor. İçerisinde mantar, yumurta, peynir, fındık ve kayısı gibi zıt lezzetlerin bulunduğu yemek farklı bir atıştırmalık olarak sıklıkla tüketiliyor.

Harees

Haşlanmış buğdayın et ya da tavuk ile karıştırılarak hazırlandığı Harees, yoğun püre kıvamı ve ağızda iz bırakan eşsiz lezzeti ile dikkat çekiyor. Ramazan ayının olmazsa olmazları arasında gösterilen Harees, Katar'dan dönmeden önce denemeniz gereken yemekler arasında.

Fotoğraf: Hüseyin ÖZTÜRK
Trabzon E Tipi Kapalı CLK,
İnfaz ve Koruma Memuru

FOTO DEĞER

DEĞER

Trabzon-Uzungöl

AKDENİZ'İN NURU: HALA SULTAN

Değerli Okurlar, bu sayımızda sizlere anlatacağımız hanım sahabe için **“Akdeniz’in Nûru”** demek aslında yetersiz kalır. Çünkü efendimiz (sav) onun için *“annemden sonraki annem”* demiştir. Bu yazımızda peygamberimizin (sav) çokça sevdiği süt teyzesi **Ümmü Harâm binti Milhan hazretlerini** anlatacağız. Nasıl ki Eyyüp el Ensari Hazretleri, İstanbul’a mühür olup Anadolu coğrafyasını aydınlattıysa Ümmü Haram Hazretleri de Akdeniz’e nur olup o coğrafyayı aydınlatmıştır. Peygamberimizin (sav) muhabbet duyduğu, değer verdiği ve onun emaneti olan hanım sahabeyi daha yakından tanıyalım.

Halid el Ensariyye el Hazrecci-ye’den aldığı Hala Sultan künyesi ile anılan Ümmü Haram binti Milhan aslen Medineli olup **Medineli Müslümanların yani ensarın ilklerinden**dir. Annesinin adı Melike, babasının adı Milhan bin Halid’tir. Aynı zamanda peygamber efendimiz (sav) ile ikinci yeğen olurlar. Fakat peygamberimizin (sav) kendisine teyze diye hitap etmesi ve mahremi muamelesi yapmasının sebebi mübarek anneleri **Hz. Âmine ile Hala Sultan’ın süt kardeşi** olmalarından kaynaklanır.

Yani Hala Sultan peygamberimizin süt teyzesidir. “Hâle” kelimesi, Arapça’da *“teyze”* demektir. Osmanlı tebaası peygamberimizin teyzesine ismi ile hitap etmekten çekinerek Arapçadan gelen bu kelimeyi olduğu gibi kullanmış ve günümüze **“Hala Sultan”** olarak gelmiştir.

Peygamber efendimizin (sav) ona beslediği muhabbet öylesine derin ve sevgi doludur ki hadislerde rivayet edilenlere göre **Kuba Mescidini ziyaret ettiğinde Ümmü Harâm’ın**

“

Efendimizin vefatının ardından Hala Sultan, ona müjdelenen seferi zihninden bir an olsun bile çıkarmamış ve Hz. Osman’ın halifeliği döneminde Kıbrıs’ın fethi için gönüllü olanların deniz seferine katılabileceğini öğrenmiştir. Yaşının ilerlemiş olmasına aldırış etmeden ona müjdelenen şehadete kavuşma aşkıyla gönüllüler arasında yerini almıştır.

”

evinde konaklar, yemek yer hatta çoğu zaman öğle vakti orada istirahat eder, namaz kılıp imamlık yaparmış. Efendimiz (sav) bir gün Ümmü Haram'ın evine gittiğinde öğle uykusuna yatar. Tebessüm ederek uyanır ve kendisine *“ashabından Akdeniz'in fethi için denize açılan bazı kimselerin gösterildiğini, onların cennetlik olduğunu”* söyler. Ümmü Haram, bu kimselerden olmak için dua ister. Efendimiz dua edip tekrar uykuya dalınca ümmetinden bazı kişilerin Kayser'in şehrini (*İstanbul*) fethetmek amacıyla sefere çıkacağını, onların da günahlarının bağışlanacağını haber verir. Ümmü Haram onların arasında bulunmak için de dua isteyince Resulullah, *“Hayır, sen birinciler arasındasın.”* buyurur.

Efendimizin emaneti olan bu kutlu kişi, birinciler arasında yer alacaktır. Eyyüp el Ensari Hazretleri ise ikinciler arasındadır. Aslında bu kutlu sahabeler mana olarak bir mühürdür. **Eyyüb el-Ensari Hazretleri'nin İstanbul'a kattığı mananın aynısını Hala Sultan Hazretleri de Kıbrıs adasına katmıştır.** Bu vesileyle Ümmü Harâm Hazretleri, peygamber efendimizin (sav) Kıbrıs'a bir hediyesidir. Efendimizin vefatının ardından Hala Sultan, ona müjdelenen seferi zihninden bir an olsun

bile çıkarmamış ve Hz. Osman'ın halifeliği döneminde Kıbrıs'ın fethi için gönüllü olanların deniz seferine katılabileceğini öğrenmiştir. Yaşının ilerlemiş olmasına aldırış etmeden ona müjdelenen şehadete kavuşma aşkıyla gönüllüler arasında yerini almıştır. Bu deniz seferinde karaya ayak bastıktan sonra rivayete göre bineğiyle ilerleyen Ümmü Haram şu

“

Osmanlı Devleti Kıbrıs'ı fethedince kabri ihya etmiş ve 1760'ta türbe inşa edilmiştir. Türbenin çevresinde 1795'te Kıbrıs Muhassılı Silah-tar Kaptanbaşı Mustafa Ağa tarafından şadırvan, 1797'de tekke ve 1816'da Kıbrıs Muhassılı Seyyid Mehmed Emin Efendi tarafından cami yaptırılmak suretiyle küçük bir külliye teşekkül etmiştir.

”

anki Güney Kıbrıs sınırları içerisinde yer alan Larnaka yakınlarına gelince bineğinin ayağının tökezlemesiyle düşmüş ve orada şehit olmuştur. Böylece çok istediği şehadet mertebesine 86 yaşında kavuşmuştur.

Hala Sultan, toprağa ayak bastığı ilk andan itibaren nuru ile Akdeniz'i ve Akdeniz'e kıyısı olan tüm medeniyetleri aydınlatmıştır. Türbesi bugün Güney Kıbrıs Rum kesiminde kalan Larnaka yakınlarındaki Tuzla'da bulunmaktadır.

Osmanlı Devleti Kıbrıs'ı fethedince (1571) kabri ihya etmiş ve 1760'ta üzerine Şeyh Hasan Efendi tarafından türbe inşa edilmiştir. Türbenin çevresinde 1795'te Kıbrıs Muhassılı Silah-tar Kaptanbaşı Mustafa Ağa tarafından şadırvan, 1797'de tekke ve 1816'da Kıbrıs Muhassılı Seyyid Mehmed Emin Efendi tarafından cami yaptırılmak suretiyle küçük bir külliye teşekkül etmiştir.

Hala Sultan Türbesi, İstanbul'daki Eyüp Sultan Türbesi gibi Kıbrıs'taki İslâm varlığının en eski izini teşkil etmesi ayrıca peygamber efendimizin (sav) bir yakınına ait olması sebebiyle Kıbrıs'ın fethinden itibaren adada yaşayan Müslüman Türklerin en önemli ziyaretgâhi olmuştur. I. Dünya Savaşı'na kadar buradan geçen Osmanlı gemilerince top atışı ile selâmlanan türbe, padişahlar ve devlet ricâli tarafından sunulan kıymetli hediyelerle donatılmıştır. 1959'da onarım geçiren ve Kıbrıs Evkaf dairesince içine bir kütüphane tesis edilen tekke 1963'te Rumlar tarafından tahrip edilmiş ve bir süre askeri karargâh olarak kullanılmıştır.

Savaş sonrasında Güney Kıbrıs Rum kesiminin kontrolünde olan Larnaka şehrinde bulunan Hala Sultan Türbesi, bugün sadece bayram, kandil gibi önemli günlerde kuzeyden gelen Müslümanların ziyaretine açılmaktadır. Resulullah'ın (sav) ona müjdediği sefer ile şehadete kavuşan bu kutlu emaneti ziyaret edebilenlerden olabilmek ümidiyle.

Kaynaklar

1. <https://www.gzt.com/mecra/kibrisin-bekcisi-hala-sultan>
2. <https://islamansiklopedisi.org.tr/hala-sultan-tekkesi>

Şirin Ceren GÖMLEKSİZ
Eskipazar Açık Çık,
Öğretmen

“VATANINI EN ÇOK SEVEN GÖREVİNİ EN İYİ YAPANDIR”

Görevimizi en iyi yapmanın yolu görevin gerektirdiği bilgi, beceri, donanım ve davranışları edinmemizden geçer. Eğitimin birçok boyutunun varlığına ister formal ister informal olsun biz insanoğlunun her alanda ihtiyaç duyduğu en önemli ve en güzel süreçlerden olduğunu geçen sayılarımızda değinmiştik. Bu sayımızda **hizmet içi eğitim kavramı** üzerinde duracak, kök salan her ağaç gibi bilgi ve beceri eğitiminin özel sektör ve kamu alanlarında çalışan personeli daha da geliştireceğinden bahsedeceğiz.

Eğitim ve Bilgi

21. yüzyıl sanayi toplumu yerini bilgi toplumuna bırakan bir yüzyıl olarak karşımızda durmaktadır. Klasik yapıların, kurumların, ekonomilerin yerini teknoloji destekli bilgi yapılarına bırakmaları nedeniyle kurumların bilgi ve teknoloji temelli stratejilere geçiş yapma zorunluluğu makul bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilginin anahtar olduğu bu yüzyılda bilginin elde edilişi, saklanması, teoriden uygulamaya dökülmesi, değerlendirilmesi kolay olduğu kadar aynı zamanda karmaşık da olabilmektedir. **Artık bilgi tüm yönleriyle ortadadır, gözlerimizin önünde ve zihnimizin içindedir. Sınırsızca çoğalmakta, birikmekte ve aynı hızla eskiyebilmektedir. Ulaşmak için kaynaklar ulusal ve uluslararası boyutlarda bile kolaylaşmaktadır.** Peki, bu durum avantaj mıdır?

Bilgiye ulaşmak avantajdır ancak bilginin kendini güncellediğini ve değişimin içerisinde sürekli yenilendiğini göz önüne alırsak edindiğimiz bilginin de aynı hızla eskiyebileceğini görürüz. Ayrıca o kadar bilgi içerisinde kaybolmamak ve gerekli bilgiyi bütünün içerisinde ayırabilmek için bazı önlemler almak verimi artıracak gibi zaman açısından da tasarruf sağlayacaktır. Personel eğitiminde amaçlanan sonuçlara ulaşmak, verilen eğitimden en yüksek verimi sağlamak ve kalifiyeli insan gücü oluşturabilmek için **“eğitim”** olgusu ön plana çıkmaktadır.

Hizmet içi eğitim ile işe giren personele işin gerektirdiği mesleki bilgi, beceri, teknolojik ve sosyolojik yeterliliklerin kazandırılarak çalışma kalitesinin ve çalışan donanımının artırılması, bireyin görevini en iyi şekilde yerine getirmesi amaçlanmaktadır.

Neden Hizmet İçi Eğitim?

Bilgi çağındayız ve her geçen gün yeni bilgiler ile karşı karşıya kalmaktayız. Gelişime ayak uydurmak ve bizlerden beklenen görevleri en işlevsel ve tasarruflu haliyle yerine getirebilmek için bu bilgilerden yararlanmamız gerekiyor. Her değişim beraberinde gelişimi, her gelişim beraberinde değişimi gerekli kılmaya devam etmektedir.

Temel eğitim ile devlet memurlarına genel ve ortak niteliklerine yönelik bilgiler verilirken hazırlayıcı eğitim ile bireyin bulunduğu kadro ve verilen görevi değerlendirilerek o kadro ve görevin gerektirdiği bilgiler verilmektedir. **Staj eğitimi** ise hazırlayıcı eğitimin teorik bilgilerinin kadro ve görevin gerektirdiği uygulama ile deneyim kazandırılması sürecidir. Personele kadro ve görevin gerektirdiği bilgilerin kazandırılması, eski bilgilerin hatırlatılması, teorik bilgilerin pratiğe yansıtılması hizmet içi eğitimin verimlilik artırmaya dönük işlevleri arasındadır. Verimliliği artırma eğitimi ile mesleğin gerektirdiği teknik, teknolojik değişim ve gelişimlerle verimliliği artırma ayrıca mevzuat ve sistem güncellemelerinden personeli haberdar etme amacı güdülmektedir. Üst görevlere hazırlama eğitimi görevde yükselmenin gerektirdiği donanımı kazandırmayı, üst kademe yöneticilerinin eğitimi ile de yönetici kadroların donanımlarının artırılması hedeflenmektedir.

Örgün eğitim ve planlı programlı eğitimlerle bireye beklenen davranışları kazandırmak amaçlansa da mezuniyet sonrası göreve başlanıldığında değişim ve gelişim ekseninde yeni bilgilere ihtiyaç duyulması ile hizmet öncesi kadar hizmet içi eğitim de önem arz etmektedir. **‘Kamu ve Özel Kesimde Personel Yönetimi’** isimli kitapta hizmet içi eğitim *“Kişiyi, işi ile kesin hukuki ilişkisinin kurulduğu tarihten başlayarak işten ayrıldığı tarihe kadar geçen süre içerisinde işin gerektirdiği performans düzeyine ulaşması için gereken bilgi, beceri ve davranışların sistemli bir şekilde öğretilmesi sürecidir.”* şeklinde tanımlanmıştır.

Hizmet içi eğitim ile işe giren personele işin gerektirdiği mesleki bilgi, beceri, teknolojik ve sosyolojik yeterliliklerin kazandırılarak çalışma kalitesinin ve çalışan donanımının artırılması, bireyin görevini en iyi şekilde yerine getirmesi amaçlanmaktadır. Bazen hizmet içi eğitim, bireyin görevinin gelecekte gerektirebileceği donanımları ile ilgili de olabilmektedir.

Hizmet içi eğitim; hizmet öncesi eğitimin yetersiz olması, işin gerektirdiği değişimin yeni bilgi, beceri ve tutumlar doğurması, bazı bilgi ve becerilerin sadece iş başında edinilebilmesi, kariyer basamaklarını tırmanmanın itici gücü ve bireyin kendini geliştirme ihtiyacının olması gibi amaçlarla verilmektedir.

Bilgilerin güncelliğini korumak, bilgi açıklığını gidermek, sürekli artan kolektif bilgilere ulaşabilmek gibi amaçlarla gerçekleştirilen hizmet içi eğitimlerde belki de en önemli kazanımlardan biri personelin kuruma ve göreve aidiyet duygusu kazanması olacaktır. Kurumunun ve görevinin amacını bilen personel başarılı bir kamu yönetimi-ne hizmet edecektir. Hizmet içi eğitim sadece personelin mesleki gelişimini değil kişisel gelişimini de desteklemektedir. Personelin çalıştığı kuruma ve görevine karşı tutumu, yapılan işin verimliliğinde en az bilgi ve becerisi kadar etkili olmaktadır.

Hizmet içi eğitimin personele kurumun amaçlarını benimsetme ile ilgili işlevi oldukça değerli kazanımlardır. Bu amaçla düzenlenen hizmet içi eğitimlerle birey, kurumun bütünü içerisindeki yerini, kurumun personele sağlayacağı olanak ve geleceği görmüş olur.

Hizmet içi eğitimlerde mesleki bilgi ve becerilerin yanı sıra genel nitelikte bilgiler, toplumu ilgilendiren konularla ilgili bilgiler, sağlıkla ilgili bilgiler, ülke ekonomisiyle ilgili bilgiler, atık yönetimi ile ilgili bilgiler, küresel sorunlarla ilgili bilgiler, kişisel gelişimle ilgili bilgiler de verilebilmektedir. Mekanik beceriler, dosyalama, yazı dili, konuşma dili, protokol kuralları, etkili iletişim, stresle başa çıkma, toplantı yönetimi gibi toplumsal becerilerin de kazandırılması sağlanır.

Hizmet içi eğitimin amaçlarından bir diğeri de personele örgüt amacının benimsetilmesi ve onlara yapacakları iş ile bu amaç arasındaki ilişkinin gösterilmesi bir başka deyişle yaptığı işle onun gereği olan alt amacın benimsetilmesidir.

Hizmet içi eğitimin personele kurumun amaçlarını benimsetme ile ilgili işlevi, çalışma arkadaşlarına ve çevresine karşı olumlu tutumlar geliştirmesi ile ilgili işlevleri oldukça değerli kazanımlardır. Bu amaçla düzenlenen hizmet içi eğitimlerle birey, kurumun bütünü içerisindeki yerini, kurumun personele sağlayacağı olanak ve geleceği görmüş olur. Bireyin tüm yeteneklerinin ortaya çıkarılması ve yaptığı görevde üst düzey katkı sağlamasının desteklenmesi de hizmet içi eğitimin alt kazanımları olarak değerlendirilebilir. Daha geniş bir açıdan bakıldığında hem kamu kurumlarının hem özel sektörün sahip olmak istediği iş gücü sadece teorik bilgiyi bilen değil, verimlilik ve kişisel gelişimini de göz önüne alıp en iyiye ulaşma konusunda istekli olan iş gücüdür.

Her öğrenilenin işlevsel, doğru ve yasal olamayacağından hareketle hizmet içi eğitimi gelişi güzel öğrenmelerden kurtarıp planlı programlı hale getirmek kamu ve özel sektörün yaptığı bir insan yatırımı olarak görülebilir.

Kaynak

<https://www.mevzuat.gov.tr>

Ayşe GÖKCE
Erzurum Hüseyin Turgut
Personel Eğitim Merkezi
İnfaz ve Koruma Memuru

KÜLTÜREL MİRASIMIZ: SÖZLÜ ANLATIMLAR

Değerli Okurlar; kasım sayımızda yer alan güzel vatanımızın kültürel mirası olan sözlü anlatımlara bu sayımızda da devam edeceğiz.

Püf Noktası

Diyarın birinde bir **“Çeşm-i Bülbül”** ustası ile çırağı varmış. Uzun yıllar sonra kalfalığa yükselen çırak, ustasından âdet hilafını **‘ustalık beratını’** istemeye başlamış. Ustasının henüz erken olduğunu, mesleğe tam vakıf olmadığını söylemesine rağmen çok ısrar edince ustası biraz da kızarak ustalık belgesini vermiş.

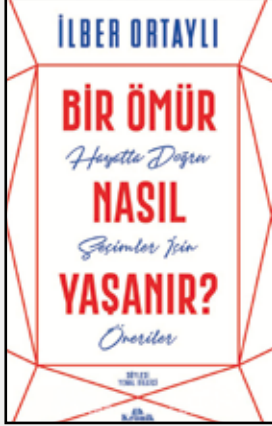
Yeni usta tezgahını kurmuş, zevkle ve şevkle imalata başlamış. Fakat sonu hüsranlı! Sanatın bütün inceliklerine uyararak meydana getirdiği çeşm-i bülbüller soğuma raflarında ele alındığı zaman kırılıp dağılıyormuş. Çırak tekrar ustasının yanına gelmiş. Yalvarmış yakarmış, ama ustası kabul etmemiş. Sabretmiş olsaydı iki yılda alacağı ustalık belgesi için ustası onu beş yıl daha çalıştırmış. Çırağının insani yönden de olgunluğa kavuştuğunu gören usta bir gün onu yanına çağır-mış. *“Bak evlat, çeşm-i bülbüllerini soğuma fırınından aldığın zaman dip tarafında kalan cam uzantısına şöyle bir ‘püf’ diyeceksin. Saç kılı kadar ince olan cam parçası püfleyince düşerse çeşm-i bülbüller olmuştur demektir. Püf dediğin zaman cam orada kalırsa hepsini kır, yeniden imal et, şimdi işin inceliğini anladın. Git şimdi dükkânını aç, ben hakkımı helal ettim sende helalden kazanmaya dikkat et.”* demiş. İşte “püf noktası” deyimi bu rivayet üzerine çıkmıştır.

Ateş Pahası

Bir gün **Kanuni Sultan Süleyman** yanında bulunan görevliler ile birlikte Istranca ormanlarına doğru avlanmak için yola çıkar. Ormana vardıkları zaman yavru bir ceylanın peşinde koştururken bulutlar kararır, gök gürler ve şiddetli bir yağmur başlar. Herkes kuru bir yerleri kalmayınca kadar ıslanır. Ne yapacaklarını bilmez bir haldeyken yakında kandili parlayan bir kulübeye koşarak gidip sığınır. Misafirperver kulübe sahibi, ıslanmış olan onca insanı ısıtmak için yakacak neyi var neyi yoksa hepsini yakar. Birkaç saat geçtikten sonra misafirlerin üstü tamamen kurur ve yol görünür. Lala, kulübe sahibinin yanında gidip teşekkür eder ve ateşin pahasını sorar. Adam *“Bin altın efendim.”* der. Lala *“Yaktığın odunlar bin altın etmez. Niçin böyle yakışsız davranırsın.”* diye adama çıkışınca adam da *“Evet, odunlar dediğiniz gibi bir altın bile etmez ama bu yağmur altında bu dağ başında ateşin karşısında ısınmak çok pahalı bir şey. Onun için ben sizden odun parası değil ateş pahası istedim.”* diye cevap verir.

**BİR ÖMÜR NASIL
YAŞANIR?**
İLBER ORTAYLI

KRONİK KİTAP, 2019

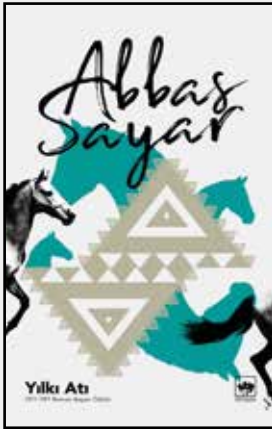
“...Bizde kimse yerinden kıpırdamaz. Halbuki değişmeyi, değiştirmeyi bileceksin. Konforundan vazgeçmeyi göze alacaksın. Kendi dünyanı yerinden kendin oynatacaksın. Bir insanın bütüğü an miskinliğe esir olduğu andır.”

Ünlü tarih profesörü klişesini kullanmak yerine hayatıma sihirli bir değnek gibi dokunan, belli süre ile sınırlı olan insan ömrünün bu sınırlı süre içerisindeki deneyimlerini çok güzel ifade eden, bakış açımı değiştirmek kelimesi az kalacağı için bakış açımında devrim yaratan, söylemiş olduğu tavsiyeleri her daim dilimde şarkı gibi seslendirdiğim, hayat kalitemi ve düşünce olarak beni bir üst seviye çıkartan yaşayan insan hazinesi İlber Ortaylı. İlber hocanın bu kitabı çıktığında nedense çok ilgimi çekmişti. Onun hakkında hiçbir bilgiye sahip değilken tecrübelerini anlattığı bu kitabı hemen kütüphaneme kazandırmam gerektiğini düşündüm. Yaşam serüvenimde belki de yaptığım en doğru ve en anlamlı şeyi gerçekleştirdim. Hayat tesadüflerle doludur sözüne inanmam. Tesadüf yoktur. Hayat çizginiz çizilmiş ve siz farkında olmadan, sorgulamadan yürüyorsunuzdur. Yüce yaratıcının size

bahşedeceği güzel şeyler belki de bir kitap kadar yakınımda oluyor. Önemli olan bunu görüp sorgulayabilmek, anlayabilmek, anlatabilmek ve içselleştirebilmek. Mübalağa ettiğimi düşünebilirsiniz ama değil. Çünkü bu kitaptan sonra eski ben yoktu. Söyleşi tarzındaki bu eseri okurken içim içime sığmıyor, dikkatimi dağıtacak en ufak bir işle meşgul olmuyordum. Kaliteli cümlelerle, yaşanmış ve ders niteliğindeki örneklerle, küçük anekdotlarla zenginleştirilen bu yapıt sadece bana değil belki birçok kişinin hayatına derinden etki etti ve başucu kitap listemizde en üst basamağa yerleşti. Bu kıymetli yayını bir kez okuduğumu düşünmenizi beni şaşırtmakla kalmaz aynı zamanda çok üzer. İnsanogluna özgü belki de en güzel eylemlerden olan unutmak, bu bilgi dolu metinler için mantıklı bir eylem olmazdı. Kitabı anlatmaya çalışırken de okuduğum andaki heyecanı ve mutluluğu yaşıyorum. Bilginizin genişlemesini, bakışınızın derinleşmesini, girişkenliğinizin artmasını, değişmeyi, dönüşmeyi, gelişmeyi ve kendinizi hayatın monotonluğuna kaptırıp sıradanlaşmamayı arzu ediyorsanız bu söyleşi sizin için yazılmış muhteşem bir eser.

YILKI ATI
ABBAS SAYAR

ÖTÜKEN YAYINLARI, 2021

“...Geceyi biraz daha güneğe kaymakla geçirdiler. Çoktan ovaya düşmüşlerdi. Ekin kökü bollamıştı. Karınlarını içice doyurdular. Tokluk, hayatı düşündürür. Toklukla birlikte hayatla olan bağ artar, kavileşir. Tokluk bir gavur şeydir. Kini azaltır, hoşgörülüğü artırır...”

“Allah acı bir tokat olmalı. Her kim kötü bir amel peşinde, indirmeli şamarı...”

“...Sıcak ahırdan çat ayaza. Buna dayanacak diz gerekirdi, yürek gerekirdi, sabır gerekirdi. Neylersin ki isteseler de istemeseler de oluş buydu. Tek şansları tabiatın varlıklarında gizlediği inübak kabiliyeti idi.”

“Yılkı atları soğuk ya da tehlike olduğunda birbirlerine sokulurlar. Hava ılıdı mı tehlike kalktı mı dağılmak düzene geçerler. Bulduklarını midelerine atmaya çalışırlar. Karnırları doyunca da ayakta durgunlaşırlar. Kıpırdamazlar,

göz kapakları aşağı düşer, soluk alışları yavaşlar. Yarım bir uykudur bu. Dinlendirici bir haldir bu...”

1971 TRT Roman Başarı Ödülü sahibi bir yapıt. Yılkı atlarının hayatta kalma mücadelesi, bu savaş içerisinde duyguların sadece insana özgü olmadığı, birlik olma kavramının yılkı atları için en önemli savaş tekniği olduğu, lider ve liderlik kavramının yabani dahi olsa tüm canlılar için destek ve güven duygusu oluşturduğu bu kitapta akıcı şekilde ele alınmış. Yazarın eserde kullandığı deyimler, söyleyişler ve bireyin iç dünyasındaki en mahrem duyguları halk dilinin zengin kelime dünyası ile birleşerek verilmek istenen tema derinlik gözetilmeden yalın bir ifade ile anlatılmıştır. Yılkı atları hakkında bilgi sahibi olmak ve daha fazlasını araştırmak için merak uyandıran bu yapıt Abbas Sayar'ın başarılı bir kalem erbabı olduğunu gösteriyor.

A. GÜLİ AŞIK DÖNER GÖZ

Kayseri Denetimli Serbestlik
Müdürlüğü
Psikolog

HAYATIN İÇİNDEN

DEĞER

KENDİNİ SEVEBİLMEK

Hepimiz sevgiyi bir başkasında, uzakta arıyoruz. Sevginin oluşması için bir şey yapmanın, başarmanın gerekli olduğunu düşünüyoruz. Bir şeyi başardığımızda insanların sevgisini kazandığımızı düşünüp bu değeri kaybetmemek için çabalıyoruz.

İnsanlardan onay almayı, kabul görmeyi çok önemsiyoruz. Oysa sevmek ve onu anlayabilmek her şeyden önce kendimizde başlamalıdır. Tabii ki bir kişiye, bir kediye veya bir nesneye karşı olan sevgi de çok kıymetlidir. Çünkü etrafımızda sevebildiğimiz şeylerin olması bize kendimizi iyi hissettirir. Peki, neden bizim dışımızda olan her şeyi bu kadar sevip değer verirken kendimizi sevmiyoruz?

Hayatımız boyunca hep başkalarını tanımaya çabalar, neleri sevip sevmediklerini anlamaya çalışır, onları mutlu etmeye uğraşırız. Peki ya kendimizi yeterince tanıyor muyuz?

Gelin bugün bunun üzerine biraz sohbet edelim. İşe kendimizle tanışıp, kendimizi tanımak ve sevmekle başlayalım. Kendini seven, başkalarını da hayatı da sever. Çünkü

her şey insanın özünde başladığı gibi sevgi de insanın özünde başlar ve böylece diğer kişilere yayılır.

Peki, Nedir Kendini Sevmek?

Kendini sevmek; kişinin kendine özenle yaklaşması, bedenine, ruhu-na iyi gelen uğraşlarda bulunması yani kısaca kişinin kendisiyle dost olmasıdır. Başka bir deyişle kişinin kendisiyle baş başa kaldığında hoşça vakit geçirebilmesidir. Kendini gerçekten seven insan, kendi değerinin de farkında olur. Kendini güçlü ve zayıf yönleriyle kabul eder. Zayıf yönlerinin farkındadır ve zayıf yönlerini değiştirmek için çabalar. Kendini sevmeye yüksek kişiler girdikleri sosyal ortamda rahat olurlar ve olumlu etki bırakırlar. Kendini sevmeye düşük kişiler ise girdikleri sosyal ortamlarda kendilerini yetersiz ve değersiz hissederler.

Kendini sevmek sadece sözlerle değil davranışlarla belli olur.

Kendini sevmek; kendine özen göstermekten, kendine zaman ayırmaktan, sevdiği aktivitelerle uğraşmaktan ve kendine nasıl baktığından anlaşılır. Kendini seven kişilerin arkadaş çevreleri de kendileri gibi olmaya başlar. Peki, kendimize olan sevgimiz bedenimize, fiziki değişimimize, kilo alıp ver-

memize mi bağlı? Cevabımız evet ise kendimize olan sevgimiz şartlara bağlı, kendimizi olduğumuz gibi kabul etmiyor ve yeterince sevmiyor olabiliriz.

Kendimizi Sevmek İçin Ne Yapabiliriz?

Kendinizi affedin...

Biliyoruz ki affetmenin en zoru kişinin kendini affetmesidir. Kendimizi affetmemek, bir süre sonra bedensel ve psikolojik sağlığımızı olumsuz etkileyebilir. Affetmek, yaşadığımız olayın olumsuz yükünden kurtulmak ve bu duyguların yaşamımızı esir almasına son vermektir. Bu nedenle kendimizi affetmek, bedenimizi ve ruhumuzu özgür bırakmaktır.

Zihne İyi Gelen Aktiviteler

Gün boyunca birçok olumsuz olay ya da habere maruz kalıyoruz. Zihnimizin beslendiği şeyler genelde olumsuz olduğunda tıpkı sağlıksız besinlerle beslenildiği gibi zihin de bu durumdan sağlıksız şekilde beslenmiş oluyor. Eğer sürekli olumsuzluk içeren haber, dizi izliyorsanız ya da etrafa olumsuzluk yayan insanlarla görüşüyorsanız bunları bırakın. Zihninize iyi gelen sohbetler yapın, iyi hissettiren şarkılar dinleyin.

Kendinizi Olduğunuz Gibi Kabullenin

Kendini kabul; "Kişinin suçluluk, yetersizlik, beğenme ya da övünme duygularına kapılmadan kendini tüm yönleriyle olumlu olumsuz olarak kabul etmesi." şeklinde tanımlanır. Herkesin kendisiyle ilgili beğenmediği, olumsuz olarak gördüğü yönleri vardır. Olumsuz yönlerimiz olduğu gibi olumlu yönlerimiz de vardır. Sürekli olarak beğenmediğimiz yönlerimize odaklanmak ve kendimizi suçlamak yerine bunları değiştirmeye çabalayabiliriz. Kendini kabul etmek, kişinin kendini tüm yönleriyle olumlu-olumsuz olarak kabul etmesidir. Shakespeare'in cümleleriyle başladığım yazımı Mevlana'nın sözüyle bitirmek istiyorum. "Testinin içinde ne varsa dışına o sızar."

İçinizdeki tüm olumlu olumsuz yanlarınızla kendinizi sevmeniz ve kendinize sarılmanız dileğiyle...

Kaynaklar

1. Kılıççı, Y., 1981, "Üniversite öğrencilerinin kendini kabullerini etkileyen bazı değişkenler"
2. Aydemir, M. & Bayram, N., (2016)

Ümmü GÖKDEMİR
Ereğli T Tipi Kapalı CLK,
Psikolog

Bozukluğun şiddetine ve yoğunluğuna göre haftalık veya aylık görüşme sıklıkları belirlenir. Görüşme sürecinde danışman aktif haldedir ve danışanın yorulduğu durumlarda terapi bir sonraki görüşmede kaldığı yerden devam edilebileceğinden görüşme sonlandırılır. Her terapi şeklinde olduğu gibi imge terapide de ilk seansa danışan tanınarak hedefler belirlenir. Terapide danışanın söylemiş olduğu olumsuz imgeler üzerine odaklanılarak bireyin olumsuzlukları

ortadan kaldırması için cesaretlendirilmesiyle farkındalık artırılmaya çalışılır.

İmge terapi, somutlaştırma sürecinde oluşan bir tedavi yöntemidir. Beynimizde olup biten her şey somut ve soyutun mücadelesidir. Somutlaştırma objektif ve gerçekçi olmamıza yardımcı olur. İnsanları rahatsız eden durum soyut düşüncelerdir. Soyut düşünce somuta çevrildiği zaman beyin ikna olacağı için rahat bir tutum sergiler. Sigmund Freud'a göre zihin içinde sakladığını, kendisine ait olanı içe doğru bakarak göremez. Bunu görebilmesi ve kavrayabilmesi için içindeki soyut duygunun dışarı çıkarılması ve somut olarak incelenmesi gerektiğini savunur. İçerideki soyut olan içeriği imgelem ve somutlaştırma tekniği ile dışarı çıkararak rahatsız eden soyutun doğası bozulmuş oluyor.

Sonuç olarak, kişinin çözümü aslında yine kendisinin farkına varmasıyla ilgilidir. Kendi potansiyelinizin farkına vardığınızda sorunun da çözümün de sizde gizli olduğunu görebilirsiniz. Ben çevremde tutunacak dal aramayı ne zaman bıraktım biliyor musunuz? Ağacın kendim olduğunu anladığımda. Hayatta en acıklı şey bir insanın sorunun kendinden kaynaklandığını görememesidir. Değişimin sırrı kendinin farkına varmaktır. Kendinizin farkına varmanız dileğiyle...

İMGE TERAPİ

Ruhsal yaşantımızda gerçeğe ulaşma aracı olarak kullanılan imge terapi **Carl Gustav Jung'un "Analitik Psikoloji"**sine dayanmaktadır. İmge terapi, bilinç dışı zihne gönderilen uyarılara tepki olarak içsel zihnin ortaya çıkarak ruhsal yaşantıdaki gerçeklerin var olmasını sağlar.

Terapideki amaç; bilinçli zihin ile bilinç dışı zihnin uyum içinde olmasını sağlamaktır. **Sorunların kaynağı ve çözümü bilinç dışı zihinde** olduğu için bilinç dışı zihne daha çok önem verir. İmgeler sayesinde bireyin sorunları fark ederek çözüm yollarını kendiliğinden bulduğu bir terapidir.

İnsanoğlu varoluşundan beri sorunlarını bilinçli zihinde ararken sezgiler, **duygular, anılar, motivasyonlar, dürtüler, hedefler, tutkular, değerler, inançlar ve algılar** ihmal edilerek bilinç dışı sorgulanmamıştır. İnsan bilinç dışını güçlendirerek yaratıcılığını geliştirir ve çözümlere odaklanır. İmge terapi sayesinde gizli içsel kaynaklar kullanılır. Uygulama sürecinde kişinin direnç göstermemesi önemli bir kriterdir. Bu sayede **birey kendisinin farkına vararak içsel dünyasını anlar, kendisine samimi ve dürüst davranarak sorunlarını ve çözümlerini keşfeder.**

Doktorlar, psikologlar, diş hekimleri, psikolojik danışman ve rehberlerin lisans eğitimleri farklı olup psikoloji yüksek lisansı olanlar ve bu meslek gruplarının son sınıf öğrencilerinin eğitimini alabildiği **imge terapi**;

- Kaygı Bozuklukları
- Travmalar
- Depresyon
- Anksiyete
- Stresle baş etme
- Takıntılar
- Fobiler
- Sigara bırakma gibi durumlarda tedavi amacıyla uygulanabilir.

İmge terapi, somutlaştırma sürecinde oluşan bir tedavi yöntemidir. Beynimizde olup biten her şey somut ve soyutun mücadelesidir. Somutlaştırma objektif ve gerçekçi olmamıza yardımcı olur. İnsanları rahatsız eden durum soyut düşüncelerdir.

Nurgül AÇIKGÖZ
İnegöl Denetimli Serbestlik
Müdürlüğü
Psikolog

SINIRLARIMIZI DOĞRU ÇİZİYOR MUYUZ?

Sırf üzülür ya da ayıp olmasın diye diğer insanların isteklerine sıklıkla evet demek zorunda kaldığınız oluyor mu? Bir karar vermeden önce mutlaka başkalarıyla da konuşma ve onların onayını alma ihtiyacı duyuyor musunuz? Eğer bu sorulara cevabınız çoğunlukla evet ise bu durumda sınır koymakla ilgili bir probleminiz olabilir.

Sınır koymak; tamamen anlaşılmaz olmak, hayatındaki hiçbir şeyden ödün vermemek, kesinlikle ben değişmem karşı taraf değişsin demek ya da kendi istekleri konusunda tutturmak demek değildir. Sınır koymak, bireyin kendi varlığını diğerlerinin varlığından ayırt etmeyi, haklarının nerede başlayıp nerede bittiğini anlamayı sağlayan bir ektendir. Kendimizi yok saymak, yok saymak pahasına başkaları için yaşamak, aşırı fedakârlık yapmak ya da diğer insanlara öfkelenmemize, sinirlenmemize, kırılmamıza rağmen bunları ifade etmemek, kendi taleplerimizi ortaya koymamak bir şekilde duygularımızı bastırmamıza yol açıyor ve bu bastırılan duygular fiziksel ve ruhsal sıkıntılar olarak gün yüzüne çıkıyor.

Sınır koymak problemleriyle alakalı yapılan birçok araştırmada genellikle iki sebebin olduğu görülmektedir. Bunlardan birinci sebep bize bunun çocukluktan itibaren öğretilmemiş olmasıdır. **Çocukluktan itibaren sınırlarımızı bolca ihlal ettikleri için** biz de sınır diye bir kavram olduğunu, bunun korunması gerektiğini ve bunun nasıl korunabileceğini öğrenemedik. Hâlbuki bunu öğrenseydik ve bunu uygulayabilseydik o zaman kendi sınırlarımızı koruyabildiğimiz gibi başkalarının sınırlarına saygılı olmayı, onlara karşı daha hoşgörülü yaklaşmayı da bilecektik.

İkinci sebep **reddedilmekten, onaylanmamaktan, sevilmemekten korkmaktır**. Kişinin: *"Kendi istek, ihtiyaç ve haklarımı ifade edersem, insanlara hayır dersem beni kabul etmezler. Beni sevmezler, beni onaylamazlar, beni istemezler ve beni aralarına almazlar. Kimse benimle birlikte olmak istemez. Ben olduğum halimle sevilbilecek değerli bir insan değilim."* gibi düşüncelerinin en temelinde çok yoğun bir temel değersizlik ve yetersizlik inancı olabilir.

İçten ve anlamlı bir hayatın sırrı insanlara **hayır diyebilme yeteneğimize** bağlıdır. Hayatımıza başlarken; *"Yeterli miyim, değerli miyim, sevilmeyi hak ediyor muyum?"* diye sormayız. Yaş

Çocuklar büyüdükçe kendilerine yönelik standart oluşturmakta zorlanırlar. Aksaklık giderilmediğinde kendilerini şiddetin, bağımlılığın, sabote etmenin girdabı içinde bulurlar. Bazısı en zararlı kişilerle bile arasına sınır çizemez.

aldıkça bütünlük duygusu yerini şüphelere bırakır. Şüphelerimiz arttıkça kendimize ait standartları belirleme gücümüz azalır.

Travmatik deneyimler yaşamış binlerce insanla röportaj yapan **Oprah Winfrey** öğrendiklerini şöyle özetler: *"Acı verici deneyimleri özümseyen çocuklar sancımaya başlar. İhtiyaç duyulmaya, onaylanmaya ve değerli görülmeğe yoğun arzu duyarlar."* Bu çocuklar büyüdükçe kendilerine yönelik standart oluşturmakta zorlanırlar. Aksaklık giderilmediğinde kendilerini şiddetin, bağımlılığın, sabote etmenin girdabı içinde bulurlar. Bazısı en zararlı kişilerle bile arasına sınır çizemez ve çevresindekileri memnun edebilmek için kendi isteklerine kör olurlar. Bazısı ise çevresindekileri sınır çizmeye mecbur bırakana kadar sabote eder ilişkilerini. Sonunda itilir ve uzaklaştırılırlar.

"Sınır benim nerede bittiğimi ve bir başkasının nerede başladığını gösterir. Neye sahip olduğumu ve neyin sorumluluğunu üstleneceğimi bilmek bana özgürlük verir." der **Henry Cloud** ve sınırları bahçeye benzetir.

"Bahçemin nerede başlayıp nerede bittiğini bilirsem ona

her istediğimi yapmakta özgür olurum. Yaşamımın sorumluluğunu üstlenmek farklı pek çok olasılık sağlar. Ancak yaşamıma 'sahip' olamazsam seçeneklerim ve olasılıklarım son derece kısıtlı hale gelir."

Uzmanlar ilişkilerimizde sınır koyabilmemiz için genellikle altı tavsiyede bulunur:

1. Açık ve net bir şekilde iletişim kurun.
2. Ne olursa olsun hayır demek istiyorsanız hayır deyin.
3. Sınırlara sahip olmayı ve saygılı davranılmayı hak ettiğinizi içtenlikle kabul edin.
4. Kişisel değerlerinizi göz önünde bulundurun.
5. Üstelendiğinizde rahatsız olduğunuzu belirtin.
6. Kendi duygularınıza ve hislerinize dikkat kesilin.

"Hayır" dediğimizde bazı insanların bizi sevmeyecekleri gerçeğiyle barıştığımızda daha özgür, daha anlamlı ve daha samimi bir hayat için adım atmış oluruz.

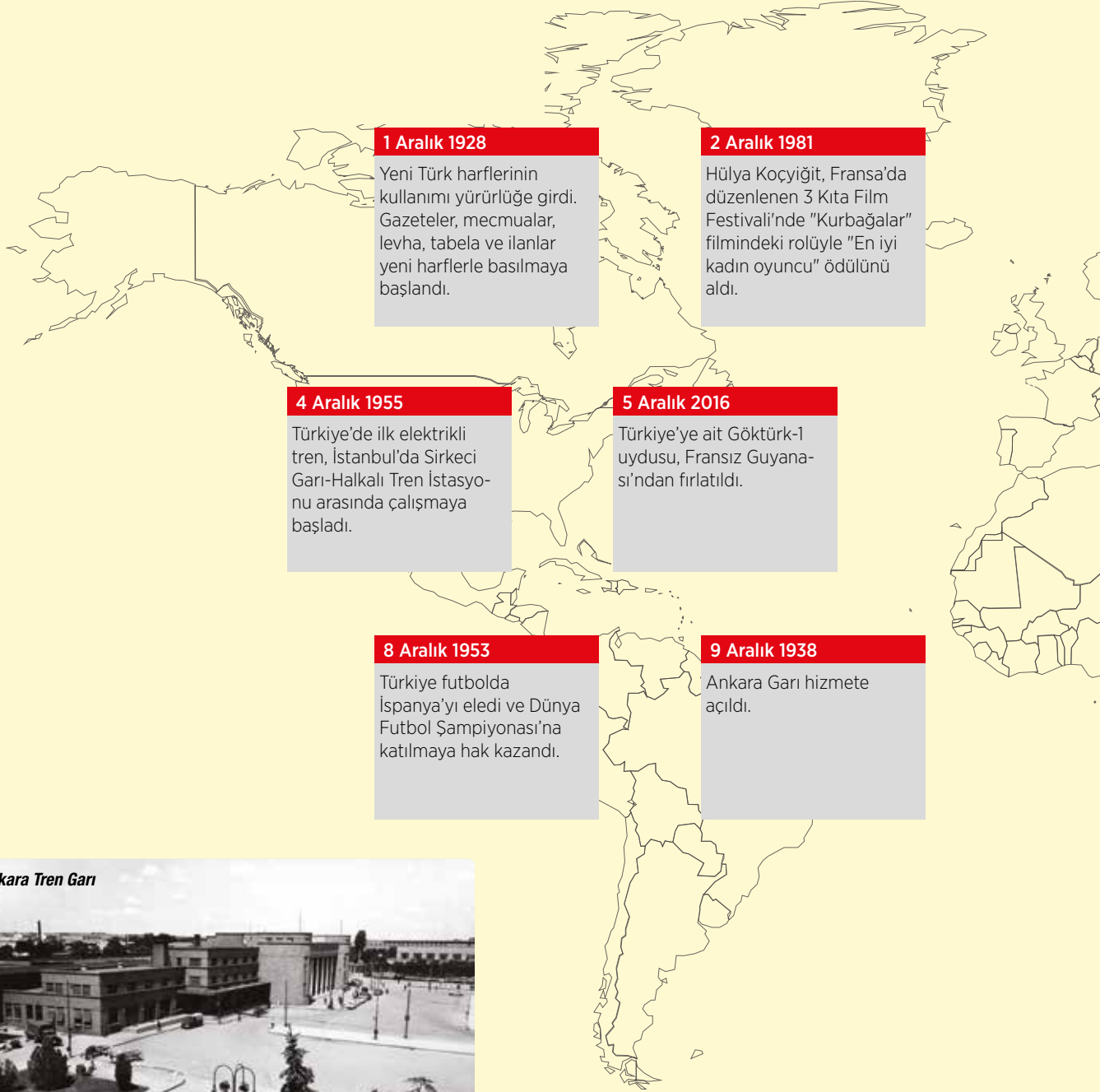
Kaynaklar

1. Hayır Diyebilme Sanatı (Müthiş Psikoloji)
2. Sınır Çizmek (Gündüz, E.)

İsa TiyeK
Gaziantep Açık CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

ARALIK

1 Aralık 1928

Yeni Türk harflerinin kullanımı yürürlüğe girdi. Gazeteler, mecmualar, levha, tabela ve ilanlar yeni harflerle basılmaya başlandı.

2 Aralık 1981

Hülya Koçyiğit, Fransa'da düzenlenen 3 Kıta Film Festivali'nde "Kurbağalar" filmindeki rolüyle "En iyi kadın oyuncu" ödülünü aldı.

4 Aralık 1955

Türkiye'de ilk elektrikli tren, İstanbul'da Sirkeci Garı-Halkalı Tren İstasyonu arasında çalışmaya başladı.

5 Aralık 2016

Türkiye'ye ait Göktürk-1 uydusu, Fransız Guyanası'ndan fırlatıldı.

8 Aralık 1953

Türkiye futbolda İspanya'yı eledi ve Dünya Futbol Şampiyonası'na katılmaya hak kazandı.

9 Aralık 1938

Ankara Garı hizmete açıldı.

Ankara Tren Garı

Abdullah KAYA
Nazilli E Tipi Kapalı ve Açık CLK,
Öğretmen

Tarih 1465 Yer Gelibolu

“Gidilmeyene giden ol, aradığını bulan ol,
canım sıkıldıkça yok ol.”

Piri Reis

Tarihimizin en büyük denizcilerinden ve haritacılarından olan **Piri Reis** hayata gözlerini açmıştı. Asıl adı **Muhiddin** olan Piri Reis'in denize olan tutkusu 1465 yılında doğduğu Gelibolu'da başlamıştı. Dönemin ünlü tarihçisi **İbni Kemal** o dönem Gelibolu'da doğan çocuklar için şu sözleri söylemiştir: “*Gelibolu'da doğan çocuklar timsah gibi su içinde büyürler. Beşikleri ecel tekneleridir. Sabah ve akşam gemi seslerinin ninnisiyle uyurlar.*” Bu sözde bahsedildiği gibi deniz tutkusuyla büyüyen **Piri Reis** daha 11 yaşında gemilere adım atmış ve parlak denizcilik kariyeri başlamıştır.

Denizcilik yaşamına amcası **Kemal Reis'in** yanında başlayan Piri Reis 14 yıl onun hizmetinde çalışmıştır. 1485 ile 1493 yılları arasında Akdeniz'de amcası ile birlikte korsanlık yapmış, bu dönemde denizcilik bilgisini ilerletmiş ve uğradığı her limanı zihnine nakşetmiştir. Bu süre zarfında **Sicilya, Fransa, Korsika ve Sardunya** kıyılarına akınlar düzenlemiştir. Tarihler 1486 yılını gösterdiğinde **Endülüs'te** Müslümanların yaşadığı son şehir olan **Girnata'da** Müslümanlar, **Hristiyan İspanyollar** tarafından katliama uğramaktaydı. Gelen yardım çağrıları üzerine Osmanlı İmparatorluğu Kemal Reis'i Osmanlı bayrağı altında olan Müslümanları kurtarmak için İspanya'ya göndermiştir. Kemal Reis ile İspanya'ya giden Piri Reis katliamdan kurtulan Müslümanları **Kuzey Afrika** topraklarına sağ salım ulaştıran kişi olmuştur.

Piri Reis, 1494 yılında Osmanlı padişahı **Bayezid'in** çağrısı üzerine İstanbul'a gelerek resmi olarak Osmanlı İmparatorluğu'nda göreve başlamıştır. Göreve başlar başlamaz **Piri Reis** denizcilik ve komutanlık bilgisini konuşturarak **Venedik** ile yapılan deniz savaşlarında başarı sağlamış, Venediklileri barış yapmaya zorlamıştır. Piri Reis 1495-1510 yılları arasında Akdeniz sularında yaptığı her faaliyeti kaydederek Türk Denizcilik tarihimizin eşsiz kitabı olan **"Kitab-ı Bahriye"**nin taslağını oluşturmuştur.

Amcası Kemal Reis ile uzun yıllar denizlere meydan okuyan Piri Reis, amcasının 1511 yılında Venedik'e sefer düzenlediği sırada vefat etmesi üzerine **Gelibolu'ya** geri dönmüştür. En büyük dayanağı olan ve denizcilik bilgilerini öğrendiği amcasının vefatı Piri Reis'i derinden sarsmıştır. Denizciliğe bir süre ara vererek kendini ilmi çalışmalara vermiş ve **1513 yılında ilk dünya haritasını çizmiştir.**

Yavuz Sultan Selim döneminde yapılan **Mısır seferi** esnasında tekrar göreve çağrılan Piri Reis Mısır'ın fethi sırasında komutanlık görevini yürütmüş, kendisine ait filo ile seferler yaparak bölgenin haritasını çıkarmıştır. Ayrıca Mısır seferi esnasında kendi çizdiği dünya haritasını Yavuz Sultan Selim'e hediye etmiştir. Sefer sonrasında tekrar Gelibolu'ya dönen Piri Reis haritacılık üzerine çalışmalarına devam etmiştir. **1533 yılında Kanuni döneminde** devlet hizmetlerine devam eden Piri Reis, **derya sancak beyi (tümamiral)** görevine yükseltilmiştir.

Piri Reis devraldığı komutanlık görevi sırasında Osmanlı'nın güney sularında başarılı faaliyetler yürütmüştür. **Mısır bölgesi amiralliğine** getirilen Piri Reis bu bölgede başarılı seferler yapmış ve yıllar boyunca Mısır bölgesi, **Umman Denizi ve Aden Körfezi'nde** komutanlık görevini başarı ile devam ettirmiştir.

Çizdiği Dünya Haritasının Gizemi Halen Çözülemedi

1554 yılında Piri Reis'in yaşadığı olaylar tarihimizde büyük bir trajedi olarak hatırlanmaktadır. Aden bölgesinde başlayan Arap isyanını bastırmak üzere 30 parça gemi ile denize açılmış ve isyana destek veren 60 parça gemiye sahip Portekiz donanmasını mağlup etmiştir. Hürmüz Adası'na sığınan Portekizliler kuşatılmış ama kalenin sağlam olması ve yerel halkın Portekizlilere yardım etmesi nedeniyle abluka kaldırılmıştır. Bu duruma çok sinirlenen Piri Reis askerlerinin ganimet toplamalarına izin vermiştir. Elde edilen ganimetlerle Basra Körfezi'ne dönme kararı alan Piri Reis, Portekizliler tarafından büyük bir donanmanın bu bölgeye geldiği haberini alır. Basra Körfezi'nde gemilerin tamirini yapmak, lojistik ihtiyaçları gidermek ve askerlerin dinlenmesi amacıyla onların burada kalmasına karar vermiştir.

Çünkü elindeki gemilerle açık sularda mücadele etmesi zordu üstelik askerler de bitkindi. Piri Reis gerekli hazırlıkları tamamlamak amacıyla Mısır'a dönmüştür. **Basra Valisi Kubat Paşa**, Piri Reis'i Mısır valisine şikâyet ederek görevde ihmâl suçlamasında bulunmuştur. Mısır'a varan Piri Reis gelir gelmez tutuklanmış ve durum Kanuni Sultan Süleyman'a bildirilmiştir. Yapılan mahkemede Piri Reis, kuşatmayı kaldırmak ve **donanmayı geride bırakmak suçundan** yargılanmıştır. Savunmasında yeterli sayıda geminin olmaması, bu gemilerin bakımsız ve lojistik olarak yetersiz olması nedeniyle denize açıldığında yenilginin kaçınılmaz olduğunu belirtmiş ancak bu savunma kabul edilmeyerek Piri Reis suçlu bulunmuştur. **Piri Reis, maalesef 1554 yılında 80 yaşında Mısır'da idam edilmiştir.** Piri Reis, denize olan tutkusu ve haritacılık alanındaki üstün dehası ile tarihimizin altın sayfalarındaki yerini almıştır.

Piri Reis'in meziyetleri sadece bununla sınırlı olmayıp yabancılarda dil olarak **Rumca, İtalyanca, İspanyolca ve Portekizce'yi** bilmekteydi. Üstün dehası ile çizdiği 1513 tarihli dünya haritasının gizemi bugün bile hala tam olarak çözülmemiştir. Haritada Avrupa ve Afrika kıyıları ile Amerika kıtası bulunmaktadır. Dönemin en ileri tekniği ile çizdiği haritalar kendi zamanının çok ötesindeydi. Piri Reis'in **Kitab-ı Bahriye** eseri ile 1513 ve 1528 tarihli yaptığı dünya haritaları önemli eserler arasındaki yerini almıştır.

Bugün belki de birçoğumuzun unuttuğu tarihimizin arka sokaklarında kalan büyük ilim adamlarımız vardır. Asıl amacımız tarihimize yapmış oldukları katkıları ve çalışmalarlarıyla bizi aydınlatan ilim adamlarımızın emeklerini ileriye götürerek yarınımızı daha güzel şekillendirmektir. Unutulmamalıdır ki hiçbir şey geçmişten bağımsız değildir ve gerçek zafer unutanların değil hatırlayanlarınır.

Sedat ERDOĞDU
Kartal H Tipi Kapalı ÇIK,
2. Müdür

BİRİNCİ DÜNYA HARBI

Tarih 5 Ekim 1918 gecesi...

Adana'daki karargâh binasında Mustafa Kemal Paşa'nın yanında emrindeki Ali Fuat Paşa ile Albay Fahrettin (Altay Paşa) vardı. O gece sabaha kadar konuşmuşlardı. Mustafa Kemal Paşa'nın yüzünde tarihsel bir kararlığı vardı ki o da teslimiyet anlaşmasını kabul etmemekti. Mustafa Kemal Paşa, Ahmet İzzet Paşa'dan gelen 4 Ekim 1918 tarihli şifreyi Ali Fuat

Paşa'ya gösterdi. O şifrede "İngilizlerin centilmenliğine sığınılacağından!" söz edilmekteydi. Albay Fahrettin şifreyi okudu, Mustafa Kemal Paşa'ya bakışlarını dikip:

"Paşam, İngiliz centilmenliğine sığınmak ne demektir? Ne yapmak istiyorlar?" diye sordu. Mustafa Kemal Paşa diyecek kelime bulamadı. Yahut da bulduğu kelimeyi kullanmak istemedi. Osmanlı hatırasına

hürmet ediyordu. Bir anlık tereddütten sonra şöyle dedi:

"İşte içinde bulunduğumuz uçurumu anlatan mesele de budur ya. Şifrelerime verilen cevaplara dikkat edilecek olunursa ortada umumi işgalin kabullenildiğinin ruh hali de görülmektedir. Mütareke ahkâmı (şartları) zaten galiplere bu imkânı vermiştir." diye cevap verirken sesi titriyordu.

8 Ekim 1918'de savaşın

kaybedileceğinin anlaşılması üzerine Talat Paşa başkanlığındaki İttihat ve Terakki kabinesi istifa etti. Yerine Ahmet İzzet Paşa başkanlığında bir kabine kuruldu. Mağlubiyetin imzası olan Mondros Teslimiyet Anlaşması'nı Osmanlı Devleti 30 Ekim 1918 günü kabul etmişti. İngilizler'in Agamemnon Zırhlısı'nda Rauf Bey mütareke metnini imzalıyordu. Üzerinde İngiliz Kraliyet Arması taşıyan kırmızı kapağın içindekileri okumak istedi Rauf Bey.

İngiliz general izin vermedi:

"Hayır, müzakere yok!" dedi ve öyle imzalandı. Ardından kapitülasyonlarla tam bir müstemleke (sömürge) haline getirilmiş olan çileli Anadolu toprakları, onu müstemleke haline getiren emperyalizmin orduları tarafından işgal edildi.

I. Dünya Harbi'ne bir emrivaki ve oldubitti sonucu giren Osmanlı Devleti, İtilaf Devletleri'nin kendi aralarındaki gizli görüşme ve paylaşma planlarından ya habersizdi ya da yeterince bilgi sahibi değildi. Buna rağmen yedi cephede birden verilen ölüm-kalım savaşlarının sonuçları hiç de beklendiği gibi olmadı.

Bu sırada Güney ve Güneydoğu cephelerindeki ordularımız Mustafa Kemal Paşa'nın kumandasında bulunuyordu. Türk karargâhı da Halep demiryolu yakınındaki Katma istasyonundaydı. 1 Kasım 1918'de Katma karargâhı üzerinde uçan bir İngiliz uçağı, Mondros Ateşkes Antlaşmasının şartlarını Mustafa Kemal Paşa'ya tebliğ etti. Ancak Paşa, anlaşma şartlarının çok ağır ve aynen uygulanması halinde ülkenin

bütünü ile işgalini sağlayacak gizli hükümlerin bulunduğunu beyan ederek subaylarına;

"Bundan sonra Harb-i Kebir bitmiştir, Harb-i Sagir başlayacaktır." sözünü söyledi. Bu sözün gerçek ifadesi ise artık Osmanlı Devleti'nin sona ermesiyle Türk milletinin ülkesini paylaşmak isteyecek işgalcilere karşı gösterecekleri mücadele ve direnişin derhal başlaması demektir.

3 Kasım gecesi Boğaz'da Çubuklu açıklarında Alman 4-170 tipi bir denizaltı bekliyordu. Talat, Enver ve Cemal Paşalar gizlice İstanbul'dan, Alman denizaltısına binerek Boğaz açıklarına gelmişlerdi. Bazı ileri gelen İttihatçılar, Dr. Bahattin Şakir, Dr. Nazım, Bedri ve Azmi Beyler aralarında vardıkları anlaşmaya göre küçük sandallarla kendilerini bekleyen denizaltıya doğru yanaştılar. Onları da içine alan denizaltı hızla Karadeniz istikametinde, Odesa'ya doğru yol aldı. Talat, Enver ve Cemal Paşaların vatani terk edip kaçması iç siyasette büyük bir galeyana neden oldu. Mustafa Kemal Paşa ve Kuzey Suriye'de bulunan ordularımız Hassa-İslâhiye ve Belen-Dört yol yörelerine doğru çekilmeye başladılar. Türk ordularının boşalttıkları yerleri ve Katma'yı 20 otomobille gelen bir İngiliz birliği Arap ve Ermenilerin sevinç gösterileri ile hemen işgal etti. Bu tarihten itibaren de buralardaki Türklerin kötü talihleri ve bir daha Türkiye'ye katılamayacakları işkence ve esaret dolu günleri de başlıyordu.

Halep'in işgalinden sonra Hatay yöresinde işgale uğrayan ilk yer

İskenderun oldu. I. Dünya Harbi sırasında Müttefikler tarafından mayınlanmış olan İskenderun Körfezi'nin temizlenmesi için 3 Kasım 1918 günü bir Fransız torpido kumandanı İskenderun kaymakamına başvuruda bulundu. İstanbul Hükümeti'nin de Fransızların İskenderun Limanı'ndan faydalanmalarında bir sakınca görmemeleri üzerine 4 Kasım 1918 günü beş Fransız torpidosu, körfezdeki mayınları temizledi. Hemen ardından da bir Fransız deniz birliği İskenderun'a çıktı. Bu çıkış bir anlamda İskenderun'un işgali demektir ve bu işgal hareketi de Mondros Mütarekesi'nin hükümlerine aykırıydı. İşgal olayı İstanbul'a bildirildi. Hükümet ise buna mani olunmasını, mani olunamazsa ateş edilmemesini ancak İngiliz Başkumandanlığına bildirilerek protesto edilmesini bildirdi.

İskenderun'un işgali sırasında Adana'da bulunan Mustafa Kemal Paşa, bu tehlikeli gelişmeleri ve doğuracağı kötü sonuçları bir telgrafla İstanbul Hükümeti'ne bildirerek, kendi sorumluluğunda bulunan bu bölgeye yabancıların asker çıkarmalarına izin vermeyeceğini belirtti. Fakat İstanbul Hükümeti büyük baskı altında olduğundan Mustafa Kemal Paşa'nın istekleri kabul edilmedi.

Türkçe konuşan şehir İstanbul bir günde dilini unutmuştu sanki. Her dil yüksekte konuşuluyor, ama Türkçe artık fısıltı halinde duyuluyordu. Haki renkli üniformaları ile İngiliz nöbetçiler, İngilizlerin müstemlekelerinden (sömürge) getirdikleri kırmızı fesli Senegalli askerler, Pera caddelerinde sabaha karşı balolardan çıkmış şık hanımlar, yabancı zabıtlar, şık giyinmiş işbirlikçi beyler, süslü faytonlarına binip Saray'a doğru giden prensesler. Öteki tarafta ise yoksul Türk insanları...

Ejder TOPAL

Kahramanmaraş E Tipi Kapalı CİK,
Öğretmen

DEĞERLİ ŞAHİSİYETLER

DEĞER

ŞEYH VEFA-İ KONEVİ HAZRETLERİ

Zeyniyye tarikatının Vefâiyye kolunun kurucusu, “Şeyh Vefâ” diye tanınan mutasavvıf, âlim ve şair. İsmi Mustafa bin Ahmet’tir. İbn-i Vefâ ve Ebû'l-Vefâ olarak da anılmıştır. Ancak şiirlerinde mahlas olarak kullandığı “Vefâ” diğerlerinden daha çok yaygınlık kazanmıştır. İbn-i Vefa lakabını annesinin adı olan Vefa’dan almıştır. Lâmiî Çelebi, onun bir kitabın kapağına künyesini **Mustafa b. Ahmet es-Sadrî el-Konevî el-Med’uv bi-Vefa** şeklinde kaydettiğini ve kendisinin bu kitabı gördüğünü beyan etmiştir.

İlmi Faaliyetleri ve Hayatı

Konya’da doğduğu bilinmekle beraber doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Muslihuddin Mustafa o dönemde Karamanoğulları Beyliği’nin elinde bulunan Konya’da başladığı eğitim ve öğrenimini babasıyla birlikte gittiği Osmanlı Devleti’nin o zaman başşehri Edirne’de tamamlamıştır. Kaynaklar onun zâhir ve bâtin ilimlerine vâkıf hatta

müctehid seviyesinde olduğunu mûsiki, astronomi alanlarında, vefk hazırlamakta mahareti bulunduğunu kaydettikleri halde tahsil dönemi ve hocaları hakkında kaynaklarda detaylı bir bilgi bulunmamaktadır.

Karamanoğlu İbrahim Bey onun için Meram’da bir cami ve hankah yaptırmış ardından kendisi ve mensupları tarafından vakıflar tesis edilmiştir. Vefa hazretlerinin zahiri ve bâtinî ilimlerde yetişmiş büyük âlim ve evliya olduğu anlaşılmaktadır.

Konya’da ne kadar kaldığı bilinmeyen Vefâ hazretlerinin Hac yolculuğunda gemisinin korsanlar tarafından kaçırılıp Rodos adasına götürüldüğü, kız kardeşi ve bazı arkadaşlarıyla birlikte esir alındığı daha sonra Karamanoğlu İbrahim Bey tarafından fidyesi ödenerek kurtarıldığı ve kendisinin bu olaydan sonraki bir tarihte İstanbul’a gittiği kaydedilmektedir.

Muslihuddin Mustafa, İstanbul’da Fâtih Sultan Mehmet’ten büyük yardım ve destek görmüş, padişah onun için adına nispetle daha sonra “Vefâ” diye anılacak olan semtte bir cami ile çifte hamam yaptırmıştır. Ayrıca içindeki binalarla birlikte caminin yakınında bulunan araziyle Çorlu kazasına bağlı Kepelim köyünü şeyhe mülk olarak vermiştir. Caminin yanındaki arazide şeyh tarafından derviş hücreleri, kütüphane, dervişler için evler ve imaret niteliğinde bir mutfak yaptırılmıştır. Muslihuddin Mustafa, Fâtih Sultan Mehmet’in mülk olarak verdiği arazileri, bu araziler üzerindeki bazı binaları ve şahsi kitaplarını Temmuz 1485 tarihinde vakfetmiştir.

İbretlik Anekdotalar

Ebû'l-Vefa hazretleri bir defasında **Fatih Sultan Mehmet Han** kapısına kadar geldiği halde onunla görüşmemiştir. O da üzülmüş ve geri dönmüş gitmiştir. Yanında bulunanlar “Efendimiz! Neden padişahı kabul etmediniz? Hem siz buna üzüldünüz hem de o üzüldü.” demişler. Ebû'l-Vefa hazretleri gözünden akan iki damla yaşı silerek “Doğru söylerseniz ama inanıyorum ki benim ona olan sevgim ve onun bana olan ihtiyacı bize asıl vazifemizi unutturacak kadar fazladır. Dostluğumuz, sohbetlerimiz, birçok vatandaşın işinin yarım kalmasına sebep olacak. Sonunda dayanamayıp padişahlığı bırakmak isteyeceğim. Şimdi anladınız mı sultanı niçin kabul etmediğimi?” buyurmuştur.

Sultan II. Bayezid, Ebû'l-Vefa hazretlerini çok sever ve ona ayrı bir değer verirmiş. Kızını evlendirirken nikâhı teberrüken Vefa hazretlerinin kıymasını ve nikâhın onun huzurunda yapılmasını istemiştir. Vefa hazretlerine kırk bin akçe göndererek hediyesinin kabulünü dilemiş ve nikâh olayını anlatmıştır. Vefa-i Konevî Hazretleri, “Muhyiddin Konevî Efendi vardır. Fakirdir. Bu parayı ona verirsiniz. Bereketli bir zattır. Onu getiriniz bu işi o yapsın.” demiştir. Bunun üzerine o zati getirip nikâhı kıydırmışlardır.

Bir bahar günü Şeyh Vefa Hazretlerine "Mevsim güzel, hava çok hoş, Allah'ın rahmet eserlerini görmeniz için dışarı çıkıp dolaşmanızı istirham ederiz." demişlerdir. Şeyh Vefa Hazretleri: "Bugün müsaade edin. Akşam her zamanki yediğimden bir lokma daha fazla yiyeyim de dışarı çıkacak gücüm olsun." buyurmuştur. Kendisine "Şehrimize şu kadar ağırlıktaki taşı kaldıran ve şu kadar ağır yük taşıyan birisi geldi." dediklerinde o "Abdest ibriğini taşımak ondan zordur." buyurmuştur.

İtibarı ve Tarikat Faaliyeti

Sert görünmesine rağmen çok alçak gönüllü, hoşsohbet, nükteli ve hikmetli konuşan bir kimse olduğu kaydedilmektedir. Konuşmaları gayet belîğ ve açık olup dinleyenlerin seviyelerine göre hitap ettiği, kolaylıkla anlaşılabilir şekilde olduğu bilinmektedir. Çok ibadet ettiğinden sohbetine gelenleri ancak belli vakitlerde kabul edermiş. Sohbetleri pek tatlı olup herkesin onu dinlemek ve yüzünü görmek için âşık olduğu çok muhterem bir zât-ı kiramış. Din hususunda hiç taviz vermezmiş. Bu hususta çok titiz ve celalli imiş. Dünyaya düşkün olanlara itibar ve iltifat etmez dervişlerle ve dünyaya düşkün olmayanlar ile sohbet etmeyi tercih eder ve onları severmiş. İnsana güven veren bir kişiliği varmış. Dinleyenleri ve müritleri onun yanında iken huzur bulurlarmış. Zamanının meşhur kimseleri kapısına gelir, sohbetinde bulunabilmek için kabul etmesini beklerlermiş.

Muslihuddin Mustafa'ya birçok devlet adamı, âlim ve sanatkâr mürit olmuştur. Bunlar arasında; Sinan Paşa, Molla Lutfi, Bursalı Ahmet Paşa, Şeyhülislâm Zenbilli Ali Efendi gibi ilim ve devlet adamları; Sinoplu Safâyî, Balıkesirli Zâtî, Edirneli Sabâyî, Rumelili Şem'î, Hattat Kasım, Hattat Abdülmuttalib b. Seyyid Murtazâ gibi şair ve sanatkârlar sayılabilir.

Vefatı

Muslihuddin Mustafa, "ilâ rahmeti rabbih" terkinin gösterdiği 896 (1491) yılında vefat etti ve II. Bayezid'in katıldığı cenaze namazının ardından adına yaptırılan caminin hazîresine defnedilmiştir. Daha

Muslihuddin Mustafa, İstanbul'da Fâtih Sultan Mehmet'ten büyük yar-dım görmüş, padişah onun için adına nispetle daha sonra "Vefâ" diye anılacak olan semtte bir cami ile çifte hamam yaptırmıştır. Ayrıca içindeki binalarla birlikte caminin yakınında bulunan araziyle Çorlu kazasına bağlı Kepelim köyünü şeyhe mülk olarak vermiştir.

sonra kabri üzerine türbe yaptırılmıştır. Kabri, ziyaret yeridir. Türbenin dua ve niyaz edilen penceresinde şu beyit okunmaktadır:

*"Muktedây'ı ehl-i ma'nâ, Müslî-huddîn Ebü'l-Vefâ,
A'yûri-i uşşâka hâk-i merkadidir Tûtiyâ."*

Manası: Muslihuddin Ebü'l-Vefâ, mana ehlinin, evliyanın uyduğu kimsedir. Mezarının toprağı, âşıkların gözlerine sürmedir.

Eserleri

1. Risâle-i Manzûmât-ı Şeyh

Vefâ: Arapça, Farsça ve Türkçe şiirlerden meydana gelen eserde şiirler konularına göre ayrılmış ve her bölüme başlık konulmuştur. Süleymaniye Kütüphanesinde bulunan tek nüshasının kapağında ve son yaprağında bulunan II. Bayezid'in mührü eserin 918'den (1512) önce istinsah edildiğini ve padişah tarafından incelendiğini göstermektedir.

2. Makâm-ı Sûlûk: Manzum olarak yazılmıştır.

3. Sâz-ı İrfân: Rubailer ve diğer manzumelerden oluşan bu eserde mutrip, saz, çeng, nağme, perde, kıl, bem, zahme, zîr gibi mûsiki terimlerinden faydalanılmış ve bu terimlerle ilgili benzetmelere yer verilmiştir.

4. Melhame-i Şeyh Vefâ fi'l-küsûf ve'z-zelzele ve'l-matar ve'l-uh-râ: Eserde yıldız ve gezegenlerin durumlarına göre insanların davranışları da incelenmektedir.

5. Rûznâme: İstanbul'un enlem ve boylamına göre tertip edilmiş cetvellerden meydana gelen eserin birçok nüshası vardır.

6. Risâle fi'r-rub'i'l-müceyyeb: Arabî ayların feleklerde devriyle ilgilidir.

7. Yedi Yıldızın Ahkâmı: İnsanların günlük işlerine gezegenlerin etki ettiğine dair inanışları ele alınmaktadır. 4 yapraklık küçük bir risaledir.

İSRAFA KARŞI TASARRUF

Ey Âdemoğulları! Her namaz kılacağınızda güzelce giyinin, yiyeğin için fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez.

(Araf Suresi 31. Ayet-i Kerime)

Dünya nüfusu hızla artıyor. Bilinçsiz ve hoyratça kullanılmasının etkisiyle mevcut kaynaklar da hızla tükeniyor. 2017 yılında yapılan bir araştırmaya göre dünya genelinde 124 milyondan fazla insan açlıkla mücadele ediyor. Gıda krizleri önümüzde kaçınılmaz sorun olarak dururken, dünya genelinde gıda fiyatlarında yaşanan fahiş artışlar ve insanların temel ihtiyaç maddelerine ulaşmasında yaşadığı zorluklar bizlere tasarruf konusunda ne kadar dikkatli davranmamız gerektiğini gösteriyor. Ülkeler ekonomik anlamda büyürken, tarımsal üretimin azalması, petrol fiyatlarının artması, salgın hastalık, savaş ve iç çatışmalar ile çevresel kirlilikten kaynaklı iklim değişiklikleri gibi etkenler gıda krizlerini tetikleyen unsurlar olarak karşımızda duruyor.

Yüce Allah yaratılan her canlıya temelde insana pek çok rızık ve nimetler sunmuştur. Kuran-ı Kerim **Nahl Suresi** 18. ayeti kerimesinde şöyle buyrulur; *“Allah’ın nimetini saymaya kalksanız başa çıkamazsınız. Allah gerçekten bağışlayıcıdır, merhametlidir.”* Kainatta her canlının rızkı Rabbimiz tarafından belirlenmiştir. **Hud Suresi** 6. ayeti kerimesinde de tam da konuyla alakalı şu vurgu yapılmıştır; *“Yeryüzünde kımlıdayan hiçbir canlı yoktur ki rızıkı Allah’ın üzerine olmasın. Allah onların halen bulunduğu yeri de emanet olarak konulacağı yeri de bilir; hepsi apaçık kitapta vardır.”* İnsan ise kendisine verilen bu sayısız nimetlere karşı Rabbine şükretmeli ibadet ve taatıyla hayatına yön vermelidir.

Dinimiz İslam’da insanların çalışıp çabalaması gerektiği sıklıkla vurgulanır. Neticesinde ise kazandığı helal ve temiz olan servetin harcanması teşvik edilerek israfa varan harcamalara karşı da uyarılır. Hiç harcama yapmamak anlamında kullanılan cimrilik ise kınanmıştır. Asıl olan insan harcamasında ne israf edecek ne de cimrilik edecek ikisi arası bir yol tutarak ölçülü ve dengeli olacaktır. **Furkan Suresi** 67. ayette de bu gerçeklik şöyle ifade edilmiştir; *“Yine o iyi kullar, harcamayı yaptıkları zaman ne saçıp savururlar ne de cimrilik ederler; harcamaları bu ikisi arasında mâkul bir dengeye göre olur.”*

Tasarruf manevi bir şükürdür. Nimetlerdeki ilahi rahmete karşı hürmettir. Tasarruf evlerimizde berekete sebeptir. Allah’ın sevgisi her işinde ölçülü olup israfa karşı duranlardır. Mümin kendini kontrol eden, Allah’ın gösterdiği sınırı geçmeyen, itidal üzerinde olanıdır. Öyle ki yemesi, içmesi, konuşması ve harcamasında her zaman bilinçlidir. Rabbine karşı sorumluluğunun farkındadır. Elde ettiği maddi imkânların müptelası olmadan onları rıza-i ilahiye uygun biçimde kullanandır.

“

İhtiyaçlar iyi belirlenmelidir. Kişi bu konuda karar verirken ilahi ölçülere göre hareket etmeli aynı zamanda aklını ve vicdanını devreye sokmalıdır. Çünkü insan sorumlu ve duyarlı bir varlıktır. Öncelikle Rabbine karşı sorumludur. Ailesine, topluma, ihtiyaç sahiplerine karşı sorumludur. Bu sorumluluklar rıza-i ilahi doğrultusunda olursa yaptığı tüm davranışlar ibadet kapsamındadır.

”

Tüketim deyince aklımıza hemen **israf veya tasarruf** gelir. Tüketimde tasarruf ve orta yollu bir harcama dinimizin emridir. Kuranda sık sık tekrar edilen nimetlerin iktisat ve denge prensibiyle helal ve meşru çerçevede yararlanılması gerektiği hatırlatılır. **Maide Suresi** 87. ve 88. ayeti kerimesinde Rabbimiz şöyle buyurur: *“Ey iman edenler! Allah’ın size helâl kıldığı iyi ve güzel şeyleri haram saymayın, sınırı da aşmayın. Allah sınırı aşanları sevmez. Allah’ın size verdiği helâl ve temiz rızıklardan yiye ve iman etmiş olduğunuz Allah’ın yasaklarından sakının.”* Ayeti kerimede, bize verilen maddi-manevi nimetlere karşı nasıl davranmamız gerektiği hatırlatılır. Onların ölçülü kullanılması, savurganlıktan uzak ve cimrilik etmeden istifade edilmesinin önemi vurgulanır.

Maalesef günümüz dünyasında israf ekonomisi hüküm sürmektedir. İnsanlar daima tüketime, alışverişe yönlendirilmekte, ihtiyacın üzerinde harcamalar yapılarak tasarruf bilincinden uzaklaşmaktadır. Reklam ve sosyal medya aracılığıyla suni ihtiyaçlar ortaya çıkarılmaktadır. Bu da kişinin gelir dengesini bozarken kazandığından daha fazla harcama yapması neticesinde maddi krizlere girmesine sebebiyet vermektedir. İktisadi hürriyetini kaybeden kişiler borçlarını ödeyememekte ekonomik krizlere teslim olmaktadır. Oysa yüce dinimizin emirlerini uygulama konusunda titizlik gösterenler her zaman mutlu ve bahtiyar olmuşlardır. Çünkü dinimizde ihtiyaca göre harcama prensibi ortaya konarak tüketim çılgınlığının önüne geçilmiştir. İnsan Allah’ın verdiği nimetlerden yararlanırken, verilen o nimetin kadr-i kıymetini bilip, ihtiyaç sahiplerini de düşünerek hareket eder. Müslüman ihtiyaçlarını karşılarken, makul ölçüde hareket eder ve artan imkânlarını da buna sahip olmayanlarla paylaşır. Zaten *en büyük mutluluk bereket ve huzur kaynağı infak etmek, paylaşmak değil midir?*

Yaşadığımız müddetçe ihtiyaçlarımız hiç bitmeyecek harcamamız devam edecektir. Alışverişlerimizde iktisat etmenin ölçüsü meşru ihti-

yaçlarımızdır. Bu bakımdan kişiden kişiye değişebilen ihtiyaçlar iyi belirlenmelidir. Kişi bu konuda karar verirken ilahi ölçülere göre hareket etmeli aynı zamanda aklını ve vicdanını devreye sokmalıdır. Çünkü insan sorumlu ve duyarlı bir varlıktır. Öncelikle Rabbine karşı sorumludur. Ailesine, topluma, ihtiyaç sahiplerine karşı sorumludur. Bu sorumluluklar rıza-i ilahi doğrultusunda olursa yaptığı tüm davranışlar ibadet kapsamındadır. Karşılığı elbet bu dünya ve ahirette fazlasıyla kendisine verilecektir.

Yaşadığımız çağ acıların, savaşların, vahşetin had safhaya ulaştığı ve dünyamızda temel gereksinimlerini karşılayamayıp ölen yüz binlerce insanın dramının yaşandığı acıklı bir zaman dilimidir ve tarihe kara bir leke olarak geçecektir. *“Komşusu aç iken tok yatan bizden değildir.”* hadisi şerifi müminlere dini bir mükellefiyet yüklemektedir. Aç olarak ölen insanlara karşı tok olanların nötr kaldığı bir zamanda Rahmet elçisinin nebevi mesajı hepimiz için uyarıcı bir etki yapmalı ve bu düsturla hareket ederek duyarlı olma konusunda azami gayret gösterilmelidir.

İnsan kalbinin derinliklerinden gelen bir şükürle israftan kaçınıp tasarrufa riayet etmelidir. Mümin, Rabbinden gelen nimetlere karşı gösterdiği teşekkürle elindeki tüm imkânların bereketlendiğini muhakkak idrak eder. Satın alarak yediğimiz bir nimeti tüketirken onun bize ulaşıncaya kadar hangi safhalardan geçerek geldiğini düşünmeli, bu şuur içinde onu yiyecek Allah’ın lütfettiği bu nimete karşı hürmetimizi göstermeliyiz. Eskiden büyüklerimizden öğrendiğimiz çok güzel bir uygulama vardı. Yere düşen bir ekmek parçasını öpüp başımıza koyar, o nimeti verene karşı şükürümüzü bu şekilde gösterirdik. Ama maalesef günümüzde milyonlarca ekmeği çöpe atarak yaptığımız israfı dünyadaki tüm açlık ve yoksullukla mücadele eden insanların doyabileceğini unutmamalıyız. Peygamberimiz akan bir nehirde ibadet niyetiyle abdest alırken bile israf edilmemesini öğütlemiyor mu? İşte bu prensip kişinin hayata karşı bakış açısı olmalı ve buna uygun yaşamaya gayret göstermelidir.

Ne mutlu harcamalarında tasarruf edenlere. Ne mutlu kazancını berekete dönüştürenlere. Ne mutlu israf etmeyenlere...

Aytekin YÜKSEL
Kars Açık CLK,
Öğretmen

SARIKAMIŞ HAREKÂTI (22 Aralık 1914-15 Ocak 1915)

Kafkasya'da Osmanlı Amaçları

Rusya'nın Kafkasya'dan Osmanlı İmparatorluğuna yönelmiş olduğu Birinci Dünya Savaşı'ndaki savaşların amacı üç aşamalıydı. Birinci aşama Doğu Anadolu'yu istila ederek güneyde İskenderun'dan Akdeniz'e ulaşmak. İkinci aşama Karadeniz'de Trabzon'u aldıktan sonra kıyı yolu ile İstanbul'a kadar uzanmaktı. Üçüncü aşamaya gelince, Doğu Anadolu yönünden ve Dicle-Fırat havzasından Basra Körfezi'ne çıkmaktı. Birinci ve ikinci aşamalarda Rusya, Balkanlarda yaptığı gibi Hristiyan halkın ve en çok Ermenilerin avukatlığını yapmaktaydı. Üçüncü aşamada ise çıkarları İngiliz çıkarları ile çatışmıştır.

Enver Paşa 3. Orduda

6 Aralık'ta Enver Paşa Bronzard Paşa ile Yavuz zırhlısına binerek Erzurum'a gitmek üzere Trabzon'un yolunu tutmuştu. 8 Aralık'ta Trabzon'da karaya ayak basmış, oradan da Erzurum'a geçerek 13 Aralık'ta 3. Kolordu karargâhının bulunduğu Köprü köye ulaşmıştı. 3. Ordu Komutanı Hasan İzzet Paşa ile yaptığı görüşmeler sonunda girişilecek saldırı hareketleri üzerinde onunla fikir birliğine varmıştı. 17 Aralık'ta da Erzurum'a dönmüştü.

Sarıkamış Savaşı

Enver Paşa'nın girişeceği ve Sarıkamış Harekâtı adını taşıyacak olan savaş hareketlerinin amacı

1878'de Ruslara bırakılmış olan Kars, Ardahan ve Batum'u geri almaktı. Bu, fikir bakımından ulusal ve gerçekçi bir amaçtı. Almanlar bunun yerine Odessa'ya bir çıkartma yapılmasını veya Osmanlı kuvvetlerinin Galiciya'ya çıkartılıp Avusturya cephesinde savaşmasını önermişlerdi. Enver Paşa kabul etmemişti. Kabul etmemekte haklıydı çünkü Ruslar er geç Kafkasya ve İran'daki durumlarından faydalanarak Doğu Anadolu'yu istila etmeye kalkışacaklardı. Enver Paşa Kafkasya üzerine tarafımızdan yöneltilecek bir savaşta, bu bölgedeki Türk ve Müslüman halkının ayaklanıp Osmanlılara destek olacağını varsıymaktaydı.

“Bin dokuz yüz on dörtte, afakta esti keder,

Tipiye yenik düştü, şanlı doksan bin nefer

Şehadete erdiler, böyle bitti son sefer.

Allahuekber dağın, eksilmiyor dumanı

Şuur mantuk susuyor, durduruyor zamanı.”

Savaş Koşulları

Savaşa katılacak Osmanlı kuvvetlerinin esasını 3. Ordu teşkil ediyordu. Üç kolorduyu kapsayan bu ordunun savaşabilecek kuvvet sayısı 90.000 kadardı. Rus kuvvetlerine gelince sayıları 60.000 kadardı.

Osmanlı kuvvetlerinin sayı üstünlüğüne eklenecek başka bir üstünlükleri daha vardı. O da askerin cesareti, yürüyüşe, yoksulluğa katlanma kudreti ve yaptıkları savaşın ulusal nitelik taşıdığı yolundaki kanılarıydı. Ne var ki, bu üstünlüğü gölgelendiren faktörler hiç de az değildi. Askerin çoğu büyük bir savaş planını gerçekleştirmek için manevralarla yetiştirilmiş değildi. Yiyecek, giyecek bakımından yeteri kadar donatılmış da değildi. Savaşılacak bölgede yol şebekesi, bir tek yolun dışında yok gibiydi. Yollar da karla örtülüydü. Kimi yerlerde karın kalınlığı bir buçuk metreyi bulmaktaydı. Isı da -20, -25 derece arasında oynamaktaydı.

Sarikamış Savaşı Sonucu

Sarikamış'ta 60 bini donarak olmak üzere 78 bin şehit verdik. 1914 yılının 15-22 Aralık tarihleri arasında, Sarikamış yakınındaki Allahuekber dağlarında, Kars'ı Ruslardan geri almak için harekâta katılan 60 bin askerimiz donarak hayatını kaybetti.

Başkumandan vekili Enver Paşa büyük bir güçle, Rusları hiç beklemedikleri bir yerden, Allahuekber dağlarından aşarak vurmaya ve Kars'ı yeniden vatan topraklarına katmayı hedeflemişti.

Allahuekber dağlarının yer yer 2-3 bin rakımlı geçitlerinde ısı sıfırın altında 30 dereceye kadar düşüyordu. Türk askerlerinin büyük bölümü ise çölden gelmişti ve üzerlerinde yazlık üniformalar vardı.

Sarikamış'ta dondurucu soğuk altında askerlerimizin durumunu **Kurmay Subay Şerif Bey "Sarikamış"** adlı kitabında şöyle anlatıyor:

"Yol kenarında karların içinde çömelmiş bir asker, bir yığın karı kollarıyla kucaklamış, titreyerek, feryat ederek dişleriyle kemiriyordu. Kaldırıp yola sevk etmek istedim. Beni hiç görmedi. Bu suretle şu lanetli buzullar içinde biz belki on bin kişiden fazla insanı bir günde karların altına bıraktık ve geçtik."

Rus Kafkas Ordusu Kurmay Başkan Vekili Dük Aleksandroviç Pietroviç Sarikamış'ta gördüklerine anılarında şöyle yer vermiştir: *"İlk sırada diz çökmüş 9 kahraman. Mavzerleriyle nişan almışlar, tetiğe asılmak üzere ama asılamamışlar. İkinci sırada cephan taşıyanlar var, sandıkları bir avuçlamışlar ki kâinattan hırslarını almak istiyor gibiler. Öylesine kaskatı kesilmişler. Ve sağ başta Binbaşı Nihat. Dimdik ayakta, başı açık, saçları beyaza boyanmış, gözleri karşıda... Allahuekber dağlarındaki son Türk müfrezesini teslim alamadım. Bizden çok evvel, Allah'larına teslim olmuşlardı."* Allahuekber dağları 37 bin şehit verilerek aşıldı ve Sarikamış kuşatıldı. Sarikamış kuşatma harekâtı aşırı soğuk ve açlık yüzünden hedef ele geçirilemeden 5 Ocak 1915'te sona erdi. Osmanlı Ordusu bu dağlarda, 60 bini donma sonucu tam 78 bin şehit verdi. Rus birlikleri de bu savaşlarda 32 bin askerini kaybetti.

“Mevsim hüküm kesmişti, zemheri acımasız

Çamların uğultusu, dal ağaçta rahatsız

Ordu Yemen'den dönmüş, üstelik teçhizatı

Yiğit Mehmetçiklerin kalmamıştı dermanı

Yine de aldırmaııp dinlediler fermanı.

Egemenlik bizimdir, etmişiler ifade

Başka düşünce yoktu, tek vatandan ziyade

Üçüncü ordu düştü, kaldı birkaç piyade

Hepsi ana kuzusu, bu ülkenin civanı

Alabora olmuştu, çünkü yoktu kapıtanı.”

Bu trajedi niteliğini taşıyan görüntüsüne rağmen Sarikamış Harekâtı, çok başka bir ruh ile gerçekleşmişti. Komutanlar ve erler, yüksek bir disiplin ve vatanseverlik duygusu ile savaşmışlar birçok olumsuz olay dışında bin bir güçlük ve yoksulluğa rağmen ulusal bir savaş yaptıklarının bilinci ile görevlerini yerine getirmişlerdi. Ruhları şad olsun...

Kaynak

Türk Tarih Kurumu, Kars Valiliği

AKLINA GELİRSE SARIKAMIŞ

Yıl bin dokuz yüz on dört
Mehmed'im aç, susuz, uykusuz...
Yemen'den yola düşmüş
Aylardan aralık, mevsimlerden kış
Aklına gelirse Sarıkamış
Üzerine bembeyaz gülleri ört.

Yıl bin dokuz yüz on dört
Mehmed'im çariksız sefere çıkmış,
Doksan bin nefer yürüyor soluksuz
Aklına gelirse Sarıkamış
Üzerine bembeyaz gülleri ört.

Yıl bin dokuz yüz on dört
Mehmed'im bitap düşmüş
Kar, tipi, fırtına aralıksız...
Aklına gelirse Sarıkamış
Üzerine bembeyaz gülleri ört.

Yıl bin dokuz yüz on dört
Mehmed'im kınalı
Allahuekber Dağı haykırıyor,
Ankaralı, Karşı, Tokatlı, Sakaryalı...
Anladık ki vatan yaralıymış
Aklına gelirse Sarıkamış
Üzerine bembeyaz gülleri ört.

Sarıkamış şehitlerimize ithafen...

Mehmet KARGA
Hakkâri Kapalı Çık,
İnfaz ve Koruma Memuru

CİLO BUZULLARININ 20 BİN YILLIK HİKÂYESİ

Hakkâri, ülkemizde adı çokça bilinen fakat güzelliğinden bihaber olunan, güzellikleri yeni yeni tanınmaya başlanan bir şehir. Adeta birbiri ile yarışan yüksek zirveleriyle “Güzel Şehir Hakkâri” olarak anılmayı fazlasıyla hak ediyor.

Yüksek dağ zirveleri yıl boyu kar ve buzlarla kaplı olduğundan su kaynakları bol olan şehirde birbirinden güzel göller ve şelaleler de adeta cennetten bir köşeyi andırıyor. Bu güzelliklerden en önemlisi Kırıkdağ Köyü sınırları içerisinde, şehir merkezinden yaklaşık 45 kilometre uzaklıkta bulunan “**Cennet-Cehennem Vadisi**” (*Mergan Yaylası*). Vadi, “Cennet” adını ilkbahar ile birlikte açan birbirinden güzel renk ve kokuya sahip endemik çiçeklerden; “Cehennem” adını ise Türkiye’nin en büyük ve en eski (*yaklaşık 20 bin yıllık*) buzullarından alıyor.

Bir zamanlar kalabalık koyun sürülerini otlatan çobanların yayla olarak gittikleri vadiye ulaşım kış aylarında metrelerce yükseklikte yağan karla kaplanan ve karların erimesiyle birlikte açılan, yüksek dağ zirvelerinin arasındaki vadilerde kıvrıla kıvrıla yükselerek ilerleyen stabilize yol ile sağlanıyor.

Cennet-Cehennem Vadisi’nin çevresi Türkiye’nin en yüksek zirveleri ile kuşatılmış durumdadır. Vadinin çevresini kuşatan **Cilo Dağı**, tektonik hareketler sonucu oluşmuş Toros Dağları’nın uzantısı konumunda olup 4135 metre ile Türkiye’nin ikinci yüksek zirvesi olan **Reşko** (*Ulu Doruk*) Zirvesi’ne ev sahipliği yapıyor. Bununla birlikte **Suppa Durek/Erinç** (4060 m), **Köşedireği** (3700 m), **Kisara** (3500 m), **Maunseli** (3850 m) ve **Gelyano** (3650 m) zirvelerine de sahiptir.

Dağ ve doğa sporları ile uğraşanların büyük ilgisini çeken bu zirveler yaz-kış kar ve buzullarla kaplıdır. Aynı zamanda bu zirveler ülkemizde buz tırmanışı yapılabilecek ender yerlerdendir. Son yıllarda dünyayı etkisi altına alan küresel ısınmadan bölge de nasibini almış durumda. Buzullarda son yirmi yıl içerisinde gözle görülür bir erime mevcut. Kalın buz tabakası günden güne erirken buzulların ön tarafında bulunan gölet her geçen gün daha da genişliyor. Altı yıl önce arkadaşlarımızla yaptığımız buz tırmanışında içerisini fotoğrafladığımız buz mağarasının günden güne küçülerek bu sene kaybolduğunu görmek bizi ziyadesiyle üzdü.

Son iki yıldır dağcı arkadaşlarımızla yaptığımız ziyaretlerde kalın buz tabakasının yüzeyinde çok derin ve geniş çatlakların oluştuğunu gördük. Çok değil, bundan 10-12 yıl önce bölgeye yaptığımız ziyarette şu an mevcut olan çatlaklardan neredeyse hiçbirisi bulunmuyordu. O dönemde buzulların üzerinde rahatlıkla yürüyüp gezebiliyorduk. Şu an oluşmuş olan o geniş ve derin çatlaklar buzul üzerinde gezmeyi her geçen gün zorlaştırıyor. Bu da erimenin boyutunu gözler önüne seriyor.

Hakkâri’nin tanıtımında çok önemli bir yere sahip olan bölge milli park olarak ilan edildikten sonra tanınmaya ve bilinmeye başladı. Türkiye’nin Alpler’i olarak adlandırılan Cennet-Cehennem Vadisi (*Mergan Yaylası*) doğal güzelliği ile görenleri mest ediyor. Yerli ve yabancı doğaseverler karların erimesiyle birlikte buzulları görmek ve fotoğraf çekmek amacıyla bölgeyi ziyaret ediyor. Bu ziyaretçiler en kısa zamanda tekrar gelmek, bu güzelliği bir daha görmek istediklerini heyecanla dile getiriyorlar.

Derleyen: Mustafa Recep KOLCU
İyileştirme ve Toplama
Kazandırma Daire Başkanlığı
Memur

SİNEMA

DEĞER

BUGÜN ASLINDA DÜNDÜ

"Yarın olmasaydı? O zaman yapılanların sonuçları da olmazdı."

Groundhog Day (Kunduz Festivali) orijinal ismiyle 1993 yılında yayınlanan film Türkçe "Bugün Aslında Dünyü" olarak piyasaya sürülmüştür. Konusu itibarıyla Türkçe ismi filme oldukça uygundur.

Bilim kurgunun en sevdiği konulardan biridir zaman mefhumu. Zamanda kâh ileri kâh geri gider, türlü paradokslar yaratır, arapsacı kurmacalar örüntüleriz. Zaten zamanda yolculuğu çekici kılan da vaat ettiği bu sıra dışılıktır. İlk kez **Zaman Makinesi** romanında H.G. Wells'in yan yana getirdiği "**zaman**" ve "**yolculuk**" sözcükleri, o gün bugündür bilim kurguya eklenmiş durumdadır. Tabii konunun bu karmaşık doğası, aynı zamanda sinsi tehlikeler de içeriyor. Öyle ya, zamanı bükeyim derken mantık tuzaklarına düşmeniz ve her şeyi elinize yüzünüze bulaştırmanız işten bile değil. Konunun tehlikelerini bile bile

daktilo başına oturan yazarlardan biri de **Richard Lupoff'tu**. 1973 yılında kaleme aldığı öyküsünün ileride "**Groundhog Day**" adlı efsane bir filme esin kaynağı olacağından ise habersizdi.

Yazarın "**12:01 PM**" adıyla yayımlanan öyküsü, bilimsel bir deneyin yol açtığı zaman döngüsünü anlatıyordu. Öyküde bir grup bilim insanı evrenin oluşumunu simule etmeye çalışırken zamansal bir anomali ortaya çıkıyor ve piyango da bedbaht kahramanımız Myron Castleman'a vuruyordu. 12:01 ile 13:00 arasındaki bir saatlik zaman döngüsüne sıkışıp kalan Castleman, bir yandan olayın nedenini çözmeye çalışırken bir yandan da kurtuluş çareleri arıyordu. Ne var ki onun dışında kimsenin bundan haberi yoktu. 1990 yılında kısa, 1993 yılında ise uzun metrajlı bir televizyon filmine de uyarlanan bu ilginç öykü, Groundhog Day'e uzanan yolun kilometre taşlarından biriydi.

Yönetmenliğini **Harold Ramis'in** üstlendiği Groundhog Day, özellikle **Bill Murray'in** parmak ısırtan oyunculuğu sayesinde 1993 yılının en akılda kalıcı yapımları arasına girmeyi başardı. 1994 yılında "**BAFTA En İyi Özgün Senaryo Ödülü**"nün de sahibi olan film unutulmazlar arasında yerini aldı. Ramis'in senaryosunu Danny Rubin ile birlikte kaleme aldığı film, Richard Lupoff'un öyküsünü andıran bir zamansal döngüyü anlatıyordu. Ancak Lupoff'un öyküsündeki bilim kurgusal zemin gitmiş, döngünün nedeni ve niçini tamamen es geçilmişti. Zaten film döngünün kendisinden ziyade, döngüye sıkışıp kalan Phil karakterinin dönüşümüne yoğunlaşıyordu. Haliyle filmin oyunculuk yükünü sırtlayan Bill Murray'in işi hiç de kolay değildi. Buna rağmen sergilediği başarılı performansla karakterinin radikal dönüşümünü ustaca yansıtıyor ve adeta oyunculuk dersi veriyordu.

Phil Connors, ekranlardaki samimi kişiliği ve eğlenceli yüzüyle kendine has bir şöhrete sahip olan ancak kameralardan kurtulduğu an kendini beğenmiş ve kibirli kişiliğine geri dönen bir hava durumu spikeridir. Aynı kanalda çalıştığı *Rita ve Larry*

ile birlikte Groundhog Day etkinliğini haberleştirmesi için küçük bir kasa-baya gönderilir. Kırsal hayattan nefret eden ve çevresindeki kasabalıları küçümseyen kahramanımız, işini yapıp bir an önce geri dönme derdindedir. Ancak ansızın başlayan kar fırtınası yüzünden kasabada mahsur kalır. Oysa asıl silleyi ertesi güne yani **2 Şubat'a** uyandığında yiyecektir. Her sabah aynı güne uyandığını fark eden ve 2 Şubat'a sıkışıp kalan Phill için artık hayatının dersini alma vakti gelmiştir.

Aynı günü tekrar tekrar yaşadığını fark etmenin şokunu atlaman karakterimiz, başlarda tam da kendisinden beklenen şeyleri yapar: Tadını çıkarır. Çünkü kendisinden başka kimsenin bu sıra dışı olaydan haberi yoktur. Ertesi sabah her şeyin sıfırlanacağını bilmenin rahatlığıyla gönlünce takılır. Doyasıya yer, polisleri peşine takar. Ancak yavaş yavaş anlamaya başlar ki bunların da bir önemi yoktur. Çünkü sabah olduğunda aynı güne uyanacak ve

bir kez daha kendisiyle baş başa kalacaktır.

Bu noktadan sonra Phill'in ağır ama sancılı dönüşümü de başlamış olur. Bir zamanlar burun kıvırdığı kasabalıları tanımaya ve hayatlarına dokunmaya karar verir. Yaşama, çevresine ve insanlara yönelik değişen algısı, kahramanımızı bambaşka bir kişiğe büründürür. Artık o, kasabalılar için bir süper kahramandan farksızdır. Üstelik meslektaş Rita'ya karşı da sıcacık duygular beslemeye başlamıştır. Aynı günü yaşamamanın avantajını kullanarak onunla yakınlaşmaya çalışsa da başarılı olamaz. Sonradan anlayacaktır ki, çözüm onun seveceği adamı oynamak değil, seveceği adam olmaktır.

Bill Murray'e Andie MacDowell ve Chris Elliott'ın eşlik ettiği Groundhog Day, iyi insan olmanın ufak ama önemli ayrıntılarına parmak basan, bunu yaparken de gülümsetmenin ötesine uzanmayı başaran izlenesi bir 90'lar filmi. İnsanın büyüme, olgunlaşma ve bilinçlenme sürecini

bir zaman döngüsüne yedirerek sunan yapım, sırtını ise Joseph Campbell'ın "Kahramanın Sonsuz Yolculuğu"nda vurguladığı o en eski öyküye yaslıyor.

Kahramanımızın baştan beri lanet olarak algıladığı şeyin belki de bir armağan olabileceğini kabul etmesiyle başlayan kırılma, aynı güne sıkışıp kalan koca bir ömrü de anlamlı kılmaya yetiyor. Zaten önemli olan bir şeye hangi açıdan bakıldığı değil midir?

Başkalarının iyiliği için çalışmayı yücelten tüm bu mesajlarına rağmen filmin Bill Murray ile yönetmen Harold Ramis'in arasını açmasıysa alabildiğine ironik. Arkadaşlıkları 70'li yıllara kadar uzanan ikili, filmin çekimlerinde tartışmış ve yıllarca konuşmamıştı. Küskünlükleri, kanser hastalığına yakalanan Harold Ramis'in 24 Şubat 2014'teki ölümünden kısa bir süre önce son bulmuştu. Biraz uzun sürse de sonunda filmin mesajını anlamayı başardılar belki de, kim bilir?

Ferhat ÇELİKER
Van T Tipi Kapalı ÇİK,
Öğretmen

BİLARDO

Ulusal ve uluslararası başarıları sayesinde kahvehane kültürü olan bilardo oyunu gün geçtikçe sportif bir etkinlik olarak kabul görmektedir. Bir zekâ ve hesaplama sporu olan bilardoyu birçok buluşa imza atmış fizikçi **Nicola Tesla**: “*Bilardo; satranç kombinasyonları, fizik yasaları ve insan beyni ile vücut hareketleri arasındaki gözle görülür dikkat çekici bağlantının birleşiminden oluşan, algılanması belki de en güç olan mükemmelliğin oyunudur.*” şeklinde tanımlayarak bilardo sporuna farklı bir bakış açısı kazandırmıştır.

Oyunun yapısına bakıldığında sporcunun sayı almak için sayısal hesaplama yapması oyunun fiziksel olduğu kadar zihinsel bir yönünün de olduğunu göstermektedir. Gün-

müzde yapılan araştırmalar neticesinde bilardonun **Avrupa’da en çok oynanan beşinci spor dalı** olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ülkemizde de bilardo oyunu çok sevilerek yapılan bir eğlence oyunu olmaktan öte bir spor dalı olarak kabul edilmektedir. Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde hizmet veren tüm Gençlik Merkezleri’nde bu spor yapılmaktadır.

Bilardo sporu, ileri düzeyde odaklanma becerisini, el göz koordinasyonunu, kişinin konsantrasyonunu, fiziksel ve geometrik zekâsını, hızlı ve doğru karar vermesini, sosyalleşmesini sağlar ve yarışmacı özelliğini geliştirir.

Bilardo sporunun nasıl ve kimler tarafından icat edilip oynandığı

konusunda kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte bilardo oyununa benzer oyunların oynandığı bazı edebi eserlerde bahsedilmektedir. Bilardo hakkında en eski tarihi bilgi, Filozof Anakhsis’in MÖ 400’de Yunanlıların bilardoya benzer bir oyunu oynadığını söylemesidir. İrlanda Kralı More’un MS 2. yüzyılda ölürken pirinçten yapılmış 55 top, ahşap bir oyun masası ve istekalar bıraktığı yazılı kaynaklarda belirtilmektedir. Shakespeare’in eserlerinde de bu oyundan bahsetmesi bilardonun İngiltere’de de oynandığının bir kanıtıdır. Bilinen kesin bir şey varsa o da bilardo sporunu ilk kimlerin bulduğunun bilinmemesidir. Tüm belirsizliklere rağmen Fransızlar, bilardoyu icat eden ulusun kendileri olduklarını iddia ederler. Bilardo

teriminin **Billes** (*Top*) ve **Art** (*Sanat*) sözcüklerinden türemiş olduğunu söylerler. Türkçeye “*top oynamanın sanatı*” olarak çevrilebilir. Bilardonun ilk kez 15. yüzyılın ortalarında Fransa’da oynandığı sanılmaktadır. Ancak asıl yaygınlaşmaya başladığı dönem XVI. Louis dönemidir.

Bilardonun sevilmesi ve yaygınlaşması da bu oyunda kullanılan birçok malzemenin değişmesine ve bilardonun bir salon oyunu olmasına sebep olmuştur. 1839’da **Charles Goodyear**’ın kimyasal bir teknikle kauçuğu vulkanize (*kükürtle sertleştirmek*) etmesi her alanda olduğu gibi bilardoda da etkisini göstermiştir. Bunun sonucunda bilardocular 1855’te güvenilir kauçuk bantlara kavuşmuşlardır. Böylece açık alan ile toprak zeminde oynanan, gittikçe gelişen teknoloji ve sanayi ile bilye yuvarlama sanatı şimdiki haline yakın bir biçime dönüşmüştür.

İlk bilardo masalarının son derece zayıf ve dayanıksız olması oyuncuların “*bir ayağının yerde olması*” kuralının nedenini oluşturmuştur. Böylece oyuncu tüm ağırlığını masaya vermeyecek, zeminde

kullanılan ince tahta plakalar kırılmayacak ve masa zarar görmeyecektir. Masaların ısıtılması ise masanın altına konulan mangalla sağlanırken topların yere düşmesini engellemek için ahşap bir çerçeve eklenmiş ve sesi önlemek için de bu çerçeveler keçeyle doldurulmuştur. 1855’te ilk standart masanın mucidi İngiliz **Thurston** yine ilk olarak lastik bantı uygulamıştır. Oyun masasındaki bu değişiklikler modern bilardonun başlangıcı olarak kabul edilmiştir.

Bilardo Türkiye’deki en yaygın masa sporudur. Ülkemizde bilardo masaları 19. yüzyıl sonlarına doğru saray ve konaklarda görülmeye başlamıştır. II. Abdülhamit döneminde Harbiye Nazırı Enver Paşa’nın bir bilardo tutkunu olduğu bilinmektedir. Mustafa Kemal Atatürk, fırsat buldukça Pembe Köşk’e ve Anadolu Kulübü’ne devrin önde gelen bürokratları ve yabancı devlet konukları ile giderek bilardo oynamıştır.

Türkiye bilardo sporunda elde ettiği başarılarla dünyada ilk üçte yer almaktadır. Güney Kore, Almanya, Hollanda, Fransa, İsveç, Belçika ve İspanya’da bilardoda önde gelen ülkeler arasındadır. Ülkemizde özel-

likle 1993 yılında profesyonelleşme adına Türkiye Bilardo Federasyonu kurulmuş ve 29 yıllık süre zarfında çıktığı uluslararası turnuvalarda çok büyük başarılar elde etmiştir.

Bilardonun Genel Kuralları

Müşabakalar artistik hariç tüm branşlarda bant atışıyla başlar. Topu kısa banda yakın bırakan oyuncu, oyuna başlama veya rakibini başlatma hakkına sahip olur. Toplardan herhangi biri hareket halindeyken yapılan vuruş geçersizdir. Oyuncunun toplardan herhangi birine elini, kolunu veya kıyafetini temas ettirmesi fauldür. Yanlış topla oynandığında ise sayı geçersiz olup oynama hakkı rakip oyuncuya geçer.

Atış yapılacak topun diğer toplardan birine yapışması halinde yapışan top görülerek oynanamaz. Böyle bir durumda yapışan topun fazla hareket etmemesi koşuluyla pike veya brikol atılabilir. Bant atışı ile birlikte toplara hakemden başkası dokunamaz.

Rakip oyuncu vuruş yapmak üzere iken konsantrasyonunu bozabilecek gürültüler (*tebeşir sürmek, isteka ucu zımparalamak vs.*) yapılmamalıdır. Rakibin oyunu oturarak izlenmelidir. Müşabakalarda her oyuncu kendi tebeşiri ile oynamalı ve sıra kendisinde değilken tebeşirini masada bırakmamalıdır. Müsabaka boyunca mecbur kalınmadıkça rakiplerin birbirleri ile konuşmaması gerekir.

Bilardo oyunu masanın şekline göre delikli ve üç top olmak üzere iki genel bölümden oluşur.

Amerikan, Snooker ve Rus Bilardosu delikli masalarda, karambol ve üç bant ise üç top masalarında oynanan oyun çeşitleridir. Temel olarak delikli masalarda oynanan oyunlarda amaç iki oyuncunun da ortak kullandığı vuruş topunu kullanarak diğer topları deliklere (*ceplere*) sokmaktır. Bilardo iyi oyuncularını izleyip, onlardan ders alarak ve çalışarak öğrenilebilir. Temeldeki benzerliklerine rağmen değişik kurallara içeren farklı türde bilardo oyunları tüm dünyada ilgiyle oynanmaktadır.

Yasin YILMAZ
Beşikdüzü T Tipi Kapalı Çık,
Kâtip

TELEFONUN İCADI VE GELİŞİM SÜRECİ

Günümüzde elimizden hiç düşürmediğimiz bir alet telefon. Ailemizden ya da arkadaşlarımızdan uzakta olduğumuz zaman onların sesini duyabilmek, onlarla özlem giderebilmek için imdadımıza yetişen bir icattır. Peki, telefonu kim icat etti ve telefon nasıl ortaya çıktı?

İnsanlar yüzyıllar boyunca birbirleriyle iletişim kurabilmek için farklı yollar denedi. Bunların temeli ise 1800'lü yılların başında icat edilen telgraftı ve telgraf telefonun icadına zemin hazırladı. Telgrafın icat edilmesinden sonra birçok insan bu sistemi geliştirmeyi denedi. Bu kişilerden biri de Alexander Graham Bell'dir. Alexander Graham Bell aslında işitme engellilerin sesleri duymasını sağlayacak bir cihaz üzerinde çalışıyordu. Annesi sağır ve dilsiz olan Bell'in babası, hayatı boyunca sağır için birçok okul açmıştır. Babasının bu fedakârlık ve çabalarının sonuçsuz kalması üzerine ona yardımcı olmak isteyen Bell, sesleri mekanik anlamda üreten bir cihaz yardımıyla diğer tarafa aynı sesin iletilmesi üzerinde çok düşünmüştür. O zamanın şartlarında sadece telgraflar kullanılmaktadı ve bir düzenek üzerinde çalışırken akımın konuşma esnasında titreşimlerini duymuş ve bu çabalarının ilk meyvesini almıştır. Deneyinde ona yardım eden arkadaşı Thomas Watson ile

evinde çalışan Bell, inceleme yaptığı sırada üzerine bir şey dökülmesiyle Watson'dan yardım istemiştir. Ama arkadaşı Watson o sırada evin başka bir odasında olmasına rağmen Bell'in sesini cihazdan duyduğunu söylemiştir. Aynısını yer değiştirerek yapan ikili sesin iletilmediğini fark etmişlerdir. İlk telefon görüşmesi ise şudur: "Bay Watson, buraya gelin sizinle görüşmek istiyorum."

Alexander Graham Bell, icadını ilk kez Boston'daki Bell Philadelphia Centennial fuarında tanıtmıştır. İcadın müthiş beğeni görmesiyle birçok iş adamı ofisine bir telefon cihazı bağlatmıştır. Yoğun taleple karşılaşan Bell kendi şirketini kurmuş ve telefon üretimine geçmiştir. Telefonun icadından kısa süre sonra telefon santralleri kurularak aynı hat üzerinden birden fazla telefonun birbirine bağlanması sağlanmıştır. Ayrıca telefona benzeyen cihaz 5 yıl önce bulunmuştur. Ancak Antonio Meucci patent haklarının ücretini karşılayamayınca patent hakkını kaybetmiştir.

Alexander Graham Bell'in geliştirdiği telefon

Telefonun kullanımıyla birlikte hayatımıza giren kelime olan "Alo" rivayete göre Alexander Graham Bell'in sevgilisinin ismi olan "Allessondra Lolita Oswaldo"nun baş harflerinin kısaltmasıdır.

Peki, Telefonlar Nasıl Çalışır?

Telefonun ahizesi ses dalgalarını elektrik sinyaline dönüştürür. Bu sinyal bir elektrik dalgasıyla karıştırılarak telefon hattı üzerinden alıcı telefona gönderilir. Burada orijinal sinyal, elektrik dalgasından ayrılır ve güçlendirilir. Sonrasında kulaklığa gönderilir ve tekrar sese dönüştürülür.

İlk Telefon Hattı

Bell'in başarılı deneyi telefonun pratik kullanımının önünü açan gelişmeleri başlattı. 1877'de Massachusetts eyaletinin Boston ve Somerville kentleri arasında ilk telefon hattı kuruldu. Telefon hatları sonraki yıllarda ABD'de yaygınlaşmaya başladı. Tahta direkler üzerinde taşınan uzun kablolardan oluşan hatlar ülkenin her yerini kaplamıştı. Ülkede 1880 yılına gelindiğinde 50 bine yakın telefon cihazı bulunuyordu.

Cep Telefonu Ne Zaman ve Kim Tarafından İcat Edildi?

Cep telefonunun mucidi Martin Cooper'dır. ABD'li mühendis Martin Cooper 1973 yılında Motorola şirketinde çalıştığı sırada cep telefonunu icat etti ve böylece kablosuz iletişim mümkün hale geldi. 23 santimetre uzunluğa ve 1 kilo 100 gram kütleye sahip olan "Motorola DynaTac" isimli ilk cep telefonu tam dolu şarj ile yalnızca 35 dakika kullanılabiliyordu. Telefonu şarj etmek içinse 10 saat gerekiyordu.

Türkiye'nin Telefon Kullanımı Ne Zaman Başladı?

Türkiye'de ise telefonlar ilk defa 1908 yılında kullanılmaya başlanmıştır. Daha sonra santrallerin kurulmasıyla birlikte evlere telefon cihazları bağlanmaya başlanmıştır.

Kaynaklar

1. <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/telefonun-icadi>
2. <https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/ilk-alonun-uzerinden-144-yil-geci>

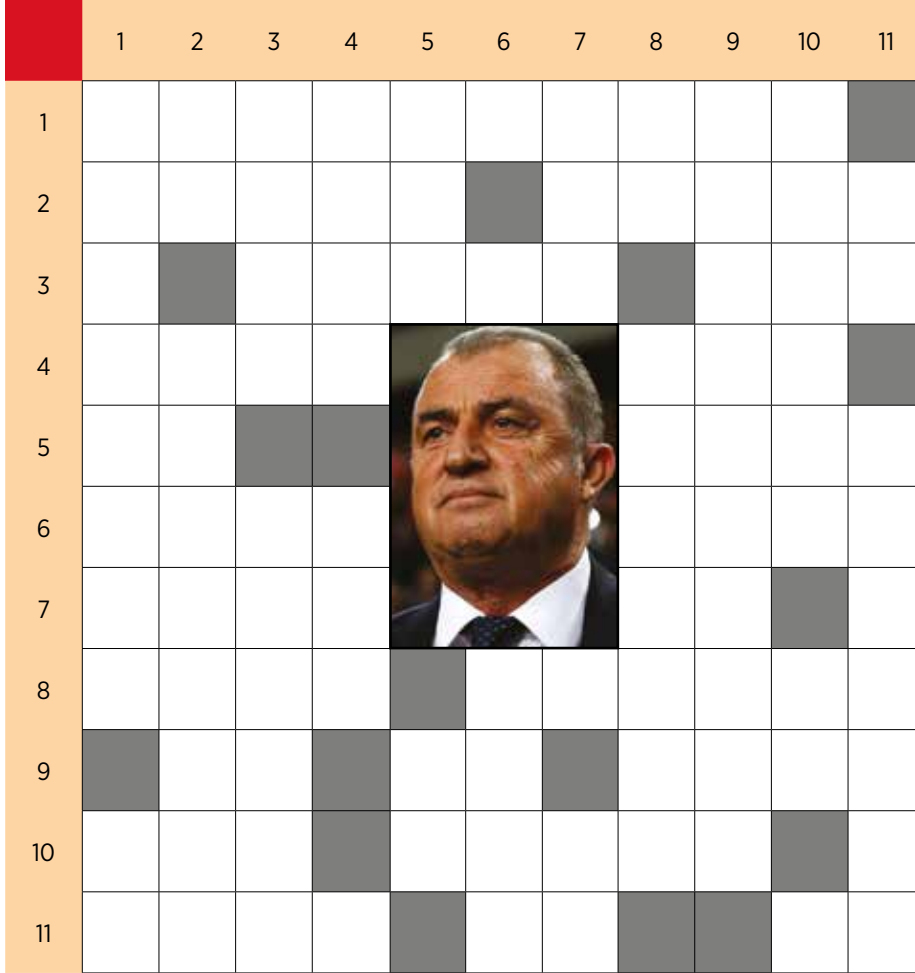

Mehmet VARNALI
Silifke M Tipi Kapalı CLK,
Öğretmen

BULMACA

DEĞER

KARE BULMACA

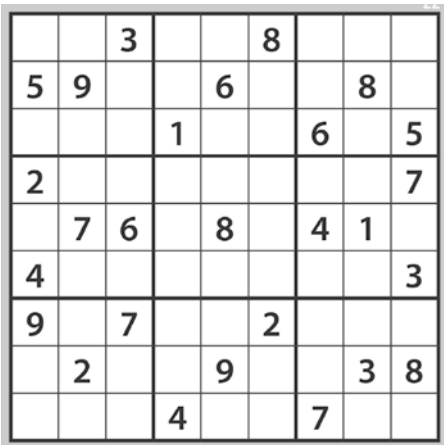
SOLDAN SAĞA

1. Resimdeki teknik direktör
2. Kurtçuk - Simgesi "Fe" olan element
3. Satılacak mallar - Gözleri görmeyen
4. Dışleri kaplayan tabaka - Telefon sözü
5. Şehir - İlçe
6. Peygamber - Yıldız
7. Bir ağırlık ölçüsü - Beddua
8. Balık tutma aracı - Bir melek
9. İlaç, deva - İsim - Yadetmek
10. Bir bağlaç - Daire şeklinde, çeşitli renklerde cam oyuncak
11. Kötü - Lityumun simgesi - Uzaklık belirtir

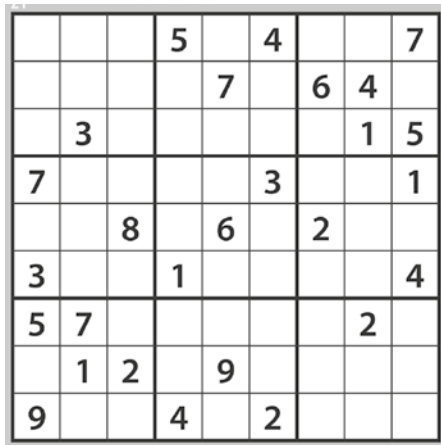
YUKARIDAN AŞAĞI

1. Bir kuş - Bağıslama
2. Resmi haber ajansının kısaltması - Mesafe katetme
3. Bir toplu taşıma aracı - Bir ilimiz
4. Hız artışının zamana oranı - Dolaylı anlatım
5. Osmanlı'da güzel yazı sanatı - Su
6. Adaletli olan
7. Alış, tavır - Lityumun simgesi
8. Bir nota - Bir ilimiz
9. Üretim yeri
10. Bir çiçek - İşaret
11. Mısır'da güneş tanrısı - Kapı, pencere vb. nesneleri hafif açma

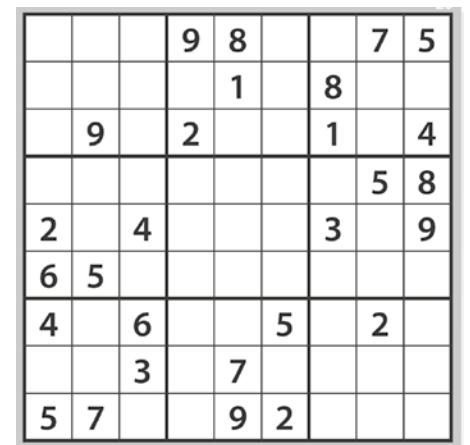
SUDOKU

A

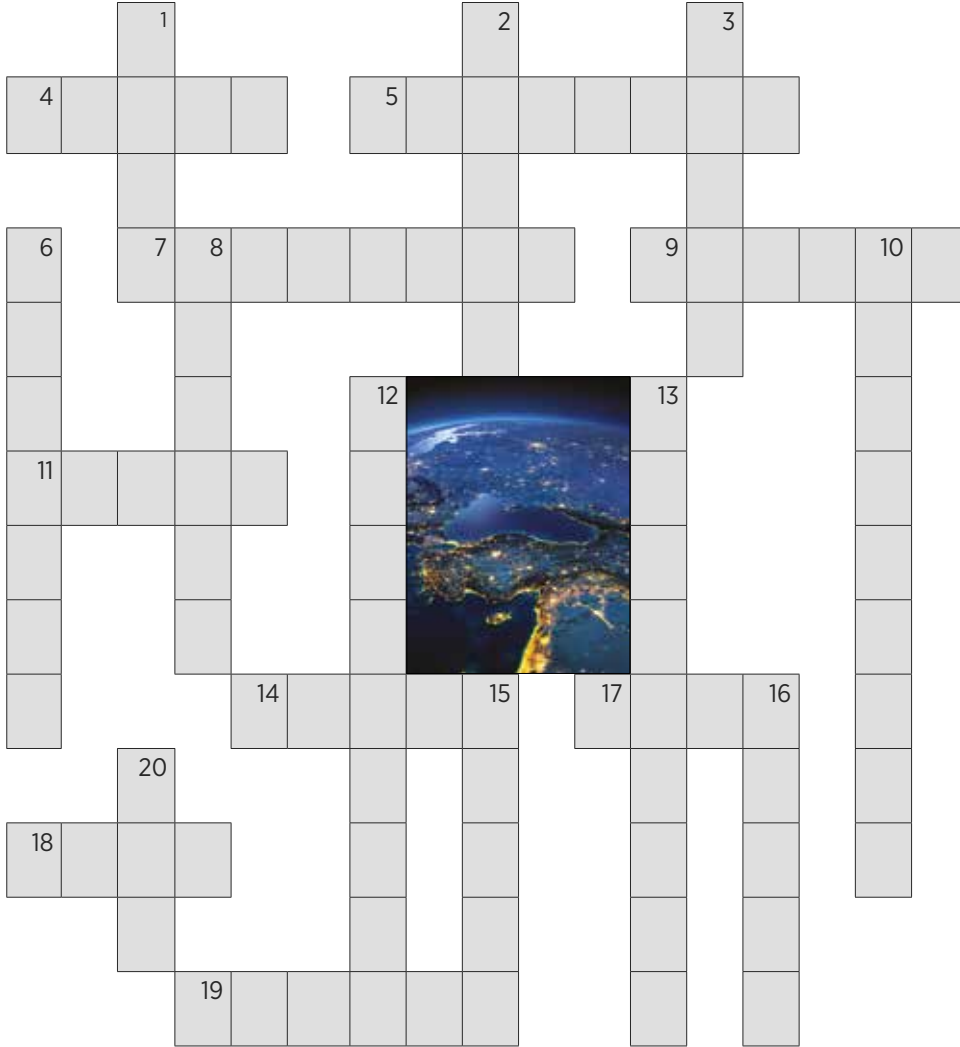

B

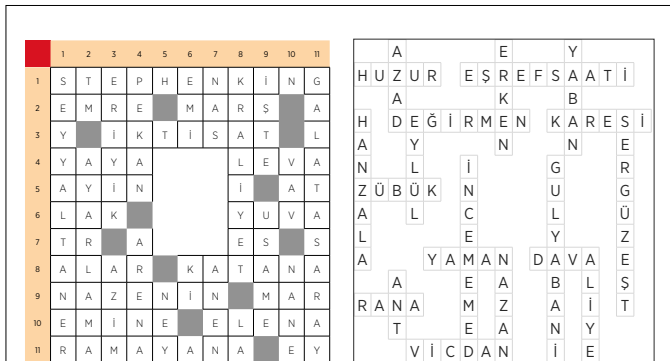
C

SARMAL BULMACA

1. Başkenti Bağdat olan ülke
2. Başkenti Trablus olan ülke
3. Bir devlete yurttaşlık bağıyla bağlı olma durumu
4. Fransa'nın başkenti
5. Başkenti Addis Ababa olan ülke
6. Başkenti Montevideo olan ülke
7. Başkenti Phnom Penh olan ülke
8. Başkenti Luanda olan ülke
9. Zambiya'nın başkenti
10. Başkenti San Jose olan ülke
11. Başkenti Libreville olan ülke
12. Başkenti Viyana olan ülke
13. Başkenti Londra olan ülke
14. Başkenti Doha olan ülke
15. Başkenti Moskova olan ülke
16. Başkenti San'a olan ülke
17. Vaka, gerçekleşen durum
18. Başkenti Tahran olan ülke
19. Başkenti Ottawa olan ülke
20. Başkenti Rabat olan ülke

Kasım Ayı Çözümleri

6	1	3	5	2	8	9	7	4
5	9	2	7	6	4	3	8	1
7	4	8	1	3	9	6	2	5
2	5	9	3	4	1	8	6	7
3	7	6	2	8	5	4	1	9
4	8	1	9	7	6	2	5	3
9	3	7	8	5	2	1	4	6
1	2	4	6	9	7	5	3	8
8	6	5	4	1	3	7	9	2

A

2	6	1	5	8	4	3	9	7
8	9	5	3	7	1	6	4	2
4	3	7	6	2	9	8	1	5
7	5	6	2	4	3	9	8	1
1	4	8	9	6	7	2	5	3
3	2	9	1	5	8	7	6	4
5	7	4	8	3	6	1	2	9
6	1	2	7	9	5	4	3	8
9	8	3	4	1	2	5	7	6

B

3	6	1	9	8	4	2	7	5
7	4	2	5	1	3	8	9	6
8	9	5	2	6	7	1	3	4
1	3	7	6	2	9	4	5	8
2	8	4	7	5	1	3	6	9
6	5	9	3	4	8	7	1	2
4	1	6	8	3	5	9	2	7
9	2	3	4	7	6	5	8	1
5	7	8	1	9	2	6	4	3

C

ALBATROS-S

İnsansız Deniz Aracı Sürüşü Sistemi

aselsan

Albatros-S insansız deniz araçları (İDA) Sürü Projesi'nin 3'üncü aşamasında 8'li sürü mimarisi hayata geçirildi

GENEL ÖZELLİKLERİ

- Genişletilebilir İDA mimarisi
- Sürü zekası - Anlık ortak karar verebilme
- Alt sürü gruplarıyla görev paylaşımı
- Gelişmiş çevresel farkındalık
- Farklı manevralarla hedefe yaklaşma
- Gelişmiş sürü otonomi kabiliyetleri
- İnsanlı ve insansız müşterek unsur beraber çalışabilirlik

SÜRÜ SİSTEMİ

Hedef

ALBATROS-S

TEKNİK ÖZELLİKLER

Çalışma süresi:
10+ saat

Hız:
40+ kts

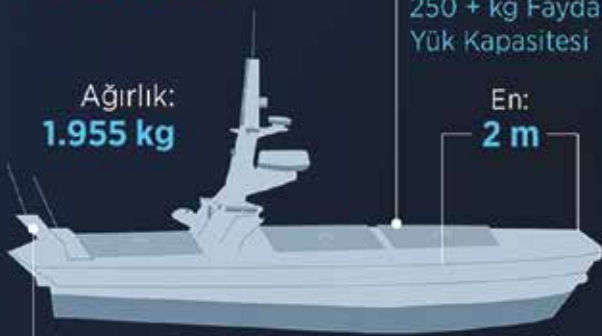

Kontrol menzili:
200 nm

Faydalı Yükler:
250 + kg Faydalı
Yük Kapasitesi

Ağırlık:
1.955 kg

En:
2 m

Boy:
7.20 m

Tahrik sistemi:
Kuyruklu İçten Takma Dizel Motor

DEĞER

www.cte.adalet.gov.tr